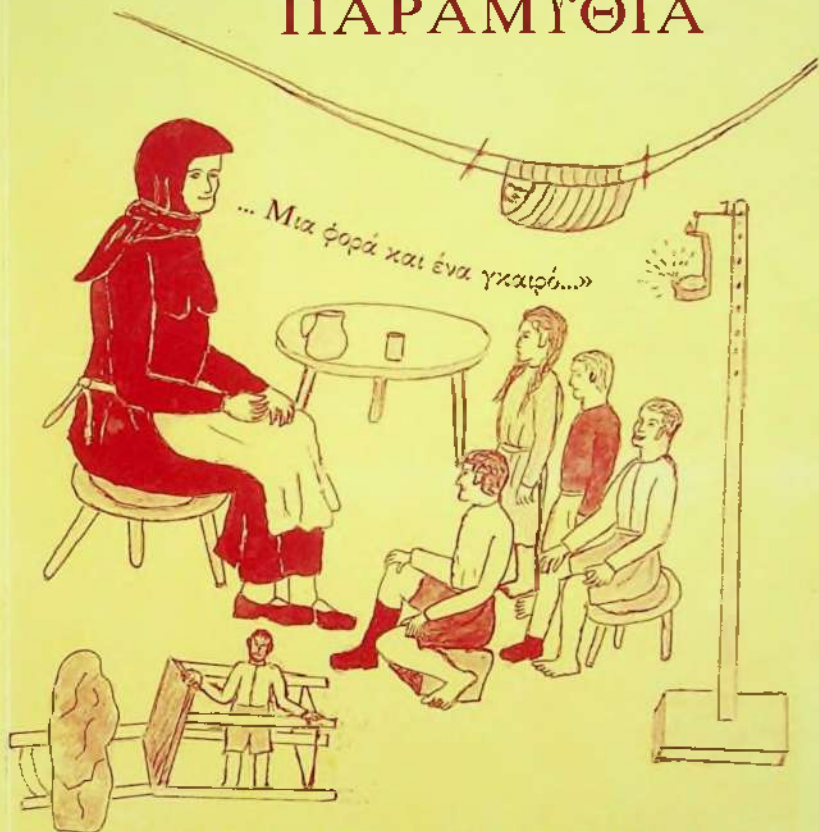

Κανάκη Ι. Γερονιμάκη

ΚΡΗΤΙΚΑ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.

Αθήνα 2003

ΚΑΝΑΚΗ Ι. ΓΕΡΩΝΥΜΑΚΗ

ΚΡΗΤΙΚΑ
ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.
ΣΟΛΩΝΟΣ 108 — ΑΘΗΝΑ

Κάθε γνήσιο αντίτυπο έχει την υπογραφή του συγγραφέως και του εκδότη.

ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ

Νέος μαντιναδολόγος, 1969
Σφακιανή λαογραφία, 1992
Τα Νάκλια της Κρήτης, 1993
Περιπλοκάδια, 1995
Κοινότητα Ασφένδου, 1996
Παραβολικά ποιήματα, 1997
Η Κρήτη στο πρόσφατο παρελθόν, 1998
Σφακιανό λαογραφικό λεξιλόγιο, 1999
Κρητική λαϊκή ποίηση, 2002

ΥΠΟ ΕΚΔΟΣΗ

Φυτά και βότανα της Κρήτης
(Λαϊκή Ιατρική)

© COPYRIGHT:
ΒΙΒΛΙΟΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.
Μ. & Γ. ΑΝΑΣΤΑΣΑΚΗΣ
ΚΑΝΑΚΗ Ι. ΓΕΡΩΝΥΜΑΚΗ
ΑΘΗΝΑ- ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2003

Πρώτη έκδοση: Ιανουάριος 2003

Αφιερώνεται στην εγγονή μου
Ασπασία Ν. Αθητάκη

Αντί προλόγου

Το παραμύθι, κατά μίαν εκδοχή εγεννήθηκε στην Ανατολή και συγκεκριμένα στις Ινδίες. Από τα βάθη των αιώνων όμως μας έρχονται οι μυθολογίες όλων των λαών, που και αυτές είναι παραμύθια. Σ' αυτές πολλές φορές είναι αναμεμειγμένο και κάποιο γεγονός, αλλά διαφέρουνε ακόμα και στο ότι αυτές είναι μεγάλα παραμύθια, καθώς επίσης στο ότι οι μυθολογίες όλο και κάτι συμβολίζουνε, όλο και κάποιες σχοπιμότητες εξυπηρετούνε.

Το παραμύθι, όπως και το όνειρο, δεν είναι απαραίτητο να κινείται σε πλαίσια αληθοφάνειας. Ίσα - ίσα αν ήτανε έτσι δεν θα είχε τη χάρη που έχει τώρα και δεν θα προσήλκυε το ενδιαφέρον και την περιέργεια μικρών και μεγάλων και ειδικά των παιδιών.

Το παραμύθι μπορεί να είναι διδακτικό, μπορεί να είναι αλληγορικό, μπορεί να είναι συμβολικό, μπορεί να είναι παραβολικό (όπως είναι και οι παραβολές του Χριστού), πάντα όμως εμπεριέχει και το ψυχαγωγικό στοιχείο. Ο Αίσωπος είναι ο πρώτος και ο μεγάλος παραμυθάς της Δύσης και επρωτοπόρησε στο γεγονός ότι σε πάρα πολλές περιπτώσεις βάζει πρωταγωνιστές ζώα και φυτά με τις ανάλογες στοιχομυθίες και το σπουδαιότερο ότι συνδυάζει «το τερπνόν μετά του ωφελίμου». Από κάθε παραμύθι του Αίσωπου βγαίνει ένα διδακτικό επιμύθιο.

Χαρακτηριστικό των παραμυθιών είναι ότι, σχεδόν πά-

να έχουνε ευχάριστο τέλος και σχεδόν πάντα οι πρωταγωνιστές επιτυγχάνουνε το στόχο τους ξεπερνώντας τα αξεπέραστα.

Από τις αρχές της β' χιλιετίας άρχισε ο κόσμος να αιθάνεται την ύπαρξη μα και τη χρησιμότητα του παραμυθιού. Στο πρώτο τέταρτο του 19ου αιώνα οι Γερμανοί αδελφοί Γιάκομπ και Βίλχελμ Γκριμ ασχολήθηκαν επισταμένως με το παραμύθι και έγραψαν τρεις σχετικούς τόμους (1812, 1815 και 1822) μαζεύοντας παραμύθια από τη χώρα τους μα και από άλλες χώρες. Από τις συλλογές τους είναι και τα παγκοσμίως γνωστά παραμύθια «Σταχτοπούτα», «Χιονάτη», «Κοκκινোসκουφίτσα» κ.ά. Περίφημοι ήσαν και οι παραμυθολόγοι ή αφηγητές του γαλλικού εμπορικού ναυτικού των περασμένων αιώνων που διηγούνται τις ιστορίες τους στα πληρώματα για να σπουν την πλήξη τους κατά τους μακρούς πλόας τους στους ωκεανούς. Επίσης με τα παραμύθια ασχολήθηκαν ο Φινλανδός λαογράφος Αντι Άαρνε, ο Αμερικανός Στιθ Τόμπσον και άλλοι πολλοί. Ο Γερμανός ανατολιστής Τεοντόρ Μπενφάου μετέφρασε το 1859 από τα ινδικά την πιο παλιά Ινδική συλλογή παραμυθιών «Παντσατάντρα» στα γερμανικά. Αναμφισβήτητα ο σπουδαιότερος παραμυθιάς στους τελευταίους αιώνες είναι ο Δανός Χανς Κρίστιαν Άντερσον που έγραφε εκατοντάδες παραμύθια και τα οποία έχουνε μεταφραστεί σε όλες σχεδόν τις γλώσσες του κόσμου.

Σημαντικά παραμύθια είναι σε παγκόσμια κλίμακα «Ο ερωτευμένος Ορλάνδος» του Μπογιάρντο, τα ανατολίτικα «Χίλιες και μία νύχτες», το «Όνειρο θερινής νυχτός» του Σαίξπηρ, «Τα παραμύθια της μαμάς χήνας» του Γάλλου συγγραφέα του 17ου αιώνα Σαρλ Περώ κ.ά.

Με το παρόν μου βιβλίο παραδίνω κι εγώ σήμερα εξήντα παραμύθια που είναι καταδικά μου. Προσπάθησα να

τα αποδώσω στη γνήσια δυτικοκρητική διάλεκτο γιατί πιστεύω ότι οποιαδήποτε παρέμβαση στη γλώσσα, δημιουργεί βλαβερές παρενέργειες στην αισθητική παρουσίαση και στην νοηματική απόδοση κάθε πνευματικού δημιουργήματος. πρβλ. ό.τι είπε ο Γραδενίλος για τη γλώσσα της Ερωφίλης, ότι είναι όμορφη όταν είναι κρητικιά και γίνεται «ανοστομίλητη» αν προσαρμοσθεί στην κοινή νεοελληνική. «Όθεν –έλεγε– ας μη τολμά κανείς να συγχέει τας γλώσσας». Για τη διευκόλυνση των αναγνωστών, στο τέλος του βιβλίου παραθέτω επεξηγηματικό λεξιλόγιο των κατά τη γνώμη μου σπανιωτέρων λέξεων. Καλό θα είναι να το συμβουλευτεί ο κάθε αναγνώστης. Η κατανόηση της αλληγορικής σημασίας και το «δίδαγμα» που εξάγεται από κάθε παραμύθι, είναι τα στοιχεία που κάνουν ευχάριστη την ανάγνωση του βιβλίου αυτού από αρχή έως τέλος. Αν το πετύχω αυτό η ικανοποίησή μου θα είναι μεγάλη.

Βουβιάς Σφακίων 2002

Κανάκης Γερωνυμάκης

ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΧΑΙΔΟΛΟΓΗΜΑΤΑ

Η γιαγιά λέει παραμύθια και χαιδολογήματα

Η γιαγιά, συνήθως εμάζευε τα εγγονάκια και των έλεγε παραμύθια και χαιδολογήματα. Πολύ συχνά: «Ήτονε. λε. μια φορά κι ένα γ-καιρό μια μαμά απόυ την ελέγανε... και ένας μπαμπάς απόυ τον ελέγανε... (τα ονόματα των γονέω τους) και τα παιδιάν-τωνε τα λέγανε... (τα δικά τους ονόματα) μα πιο συχνά βέβαια άλλα παραμύθια που τα είχε ακούσει και αυτή όταν ήτανε μικρό κοπελιδάκι, από τη δική τη γιαγιά, μα ακόμη πολύ ασχολείτο και με τα χαιδολογήματα, όπως τα παρακάτω:

- Χαρώ το χαδιαράκι μου και το παλληκαράκι μου
- Να το ιδώ μεγαλωμένο, κι από ούλους παινεμένο
- Χαρώ τα ματάκια ν-του, χαρώ και τ' αδερφάκια ν-του
- Το χρυσό μου το κοπέλι, πλια γλυκίό είν' απόυ το μέλι
- Και χαρίνω και χαρώ το, ρέγομαί το κι αγαπώ το
- Μεγαλωμένο να το δω, το παιδί μου τ' ακριβό
- Ψυχή μου και κομμάτι μου, διαμάντι και χρυσάφι μου
- Χαρώ το παλληκάρι μου, τσ' ελπίδες και τα θάρρη μου
- Να το ιδώ με το μουστάκι, τ' ακριβό μου το παιδάκι
- Να το ιδώ μουστακωμένο, και ψηλογραμματισμένο
- Το παιδί μου να γεράσει, και φαμέγιους ν' αποτάσσει
- Να ιδώ τον ακριβό μου γιό, και καπετάνιο στο χωριό
- Να κάνει γλέντια και φιλιές, και κουμπαριές και συντεκνιές
- Και κόσμο να φιλοξενεί, και πολεμάρχος να γενεί
- Εύχομαι τ' ακριβού μου γιού, να βγει ο πρώτος του χωριού

Μερικές φορές δεν κάνανε και μεγάλα όνειρα και τον

θέλανε μεγάλο κουραδάρη και τυροκόμο, γιατί και ο τυροκόμος είναι αρχηγός στο μητάτο:

- Χαρώ σε κανακάρη μου, μεγαλοκουραδάρη μου

- Χαρώ το παιδαράκι μου και το τυροκομάκι μου

Θυμούμαι μια μητέρα πού το παιδί της ήτανε «φαγούδιχο» μα τα χρόνια δύσκολα και του έλεγε το παρακάτω χαϊδολόγημα:

Χαρώ το χαδιαράκι μου, τ' αλετριγουδιαράκι μου

Τι εννοούσε; «αλετριγουδιάρη» λέγαμε τον εργάτη του ελαιουργείου. Όποιος άλεθε τις ελιές του επήγαινε φαί στους «αλετριγουδιάρους» μα, έστω και αν αυτός δεν χόρταινε, μια φορά που άλεθε πήγαινε αρκετό φαί στη «φάμπρικα». Μάλιστα πάντα είχανε περίσσιο ψωμί και συχνά το βρέχανε στο «αμαγκάνιστο» λάδι και το τρώγανε. «Αλετριγουδιάρη» λοιπόν θα έκανε το παιδί της για να χορταίνει φαί. Νόμιζε ότι τα χρόνια θα ήτανε πάντα δύσκολα.

Όσον αφορά τις κοπελιές των, κάνανε διαφορετικά χαϊδολογήματα. Δύο πράματα θέλανε γι' αυτές. Να είναι φρόνιμες και να καλοπαντρευτούνε. Εφαινετο όμως κι εδώ η διάκριση ανάμεσα στα κοπέλια και στις κοπελιές. Να ένα χαϊδολόγημα κοπελιάς:

- Αγαπώ το σαν το μέλι, σαν και νά 'τονε κοπέλι

- Χαρώ την τη μπεμπέκα μου, και την αντρογυναίκα μου

- Και χαρώ την τη μηλιά μου, τη φρονιμοκοπελιά μου

- Και χαρώ την την καλή μου, και την πενταφρόνιμή μου

- Δεν την παντρεύω στο χωριό, μα θα τση πάρω ένα γιατρό

Ο ΘΕΟΣ ΕΕΙ ΤΗΝ ΕΓΝΟΙΑ ΤΩ Γ-ΚΑΛΩΝ ΑΘΡΩΠΩ

Μια βολά κι ένα γ-καιρό ήσανιε σ' ένα χωριό δυο χιλίου διαόλου αναλιγκάρια απού εκατηντίσανε σα ν-το κακό βγαρτό του τόπου. Δεν είχενε κιανείς την εξιά ν-του να 'χει μούδ' ένα μαρτί, μούδε κηπικό μούδε πάρε διάολε τη δροσιά. Την ίδια εποχή είχανε πρόεδρο στο χωριό ένα γ-καλόν άνθρωπο απού τα καλά έκανε, και τα κακά τα πολέμανε. Πολλές βολές εγίνηκεν εμπόδιο σ' αυτούς τσι δυό παταξήδες και πολλές βολές τσ' ανάγκασε να πλερώσουνε εξημιές απού είχανε καμωμένες. Αυτοί αποφασίσανε να τονε ξεκάμουνε για να καθαρίσει ο δρόμος τωνε. Μιαν αργαδινή του στέξανε μπροσκάδα σε μιαν ερημιά και πχιάνου ν-τονε και βάνουσί ν-τονε σε μια μεγάλη τσουβάλα κι επήγασί ν-τονε με μια βάρκα κι επετάξασί ν-τονε στη μέση του γιαλού. Μα ο καλός Θεός τσι προστατεύει τσι καλούς ανθρώπους κι έμπεψεν ένα δελφίνη την ιδιαιμένη ώρα και ξεσκίζει το τζουβάλι και μπαίνει από κάτω και βάνει τονε στη ράχη ν-του κι επχαιné ν-τονε στη στεριά. Όπως επχαινε για τη στεριά το δελφίνη αμπερδεξενε σε δίχθια κι έσερνέ ντα κι αυτάνα ήθελε - δεν ήθελε. Απής έφευγε το καλό δελφίνη, ο καλός άνθρωπος είδενε στα δίχθια αμπερδεμένο ένα γ-κασάκι κι ανοίγει το και θωρεί πως ήτονε γεμάτο λίρες. Παίρνει ο καλός μας άνθρωπος τσι λίρες και πάει κι αγοράζει σπίθια και περιουσίες μα αγόρασενε και δυο χιλιάδες οζά κι αγόρασενε χειμαδιά και μαδάρες κι έκαμενε ποτιστήρια και έκαμενε και για το χωριό πολλά καλλιμέντα. Επήγενε ύστερα κι εύρηκενε τσ' ανθρώπους απού τον επετάξανε στη θάλασσα για να τονε πνίξουνε και λέει τωνε: «Εσείς με πετάξετε στη θάλασσα για να πνιγώ. Ο Θεός με προστάτεψενε κι εγλύτωση. Εγώ θέλω να σαςε κάμω καλό. Δυο χιλιάδες οζά έχω με τσ' ευ-

κολίες τώνε. Ελάστε να σας τα δώσω να 'ναι απού την ίδια ώρα τα μισά δικά σας, να παραιτήσετε το γ-κακό δρόμο απού εμπήκετε, γιατί κι άλλους καταστρέφετε, κι εσείς ξαμώνετε για τέλεια καταστροφή.

Επήγανε οι παταξήδες κι αναλάβανε τα ζα κι εμπήκανε στο σωστό δρόμο κι εγινήκανε καλοί ανθρώποι από κεια κ' ύστερα κι επεράσανε ούλοι καλά κι εμείς ακόμη καλύτερα.

Δίδαγμα

Ο καλύτερος και ο συμφερότερος τρόπος για να εκδικηθείς αυτόν που σου 'καμε κακό είναι να του κάμεις εσύ καλό. Θα του δείξεις την ανωτερότητά σου, θα τον κάμεις να μεταγνώσει για το κακό απού σου 'καμε, και το κακό δε θα συνεχιστεί.

Ο «ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟΣ»

Μια βολά κι ένα γκαιρό σ' ένα σπίτι ετυχαίνανε πολλά δυσίλαβα. Αρρώσιες, θανάτοι, κακοχρο-
μιές... Μια βολά επήγανε κι ερωτήξανε μια
μάισσα, είντα τωνε φταίει μαθώς κι έχουνε τόση κακοτυ-
χία. Και είπε ν-ντωνε η μάισσα πως ούλη την ατυχία τηνε
κουβαλεί εκείνος ο άνθρωπος του σπιθιού απού έχει στο
ζερβό πόδα ένα μαύρο σαρμάδι και πρέπει να φύγει απού
το σπίτι το γληγορότερο για να γλυτώσει κι αυτός κ' οι γι-
άλλοι. Να φύγει νύχτα και να μη μ-πάρει πράμα. όξω τα
ρούχα απού θα φορεί.

Έφυγεν ο μαυροκαχομοίρης το άλλο βράδυ με βαρέ
καρδιά, δίχως φράγκο. Πράμα δεν επήρενε όξω τη στενο-
χωρία ν-του. Εσάλευνε κουφωτός ουρανόσ δίχως να κατέ-
ει πού πάει. Όπως επροχώρανε αντιλήφτηκενε τρεις αθρώ-
πους με τα δαχτύλια στο γαργαλιστήρι του ντουφεκιού κι
εκατάλαβενε πως έχουνε μποςκάδα να σκοτώσουνε κιανέ-
να. Λίγα - λίγα πλιά πέρα τ' απαντήχνει ένας άνθρωπος και
λέει του: «Καλέ μου άνθρωπε, δε σε ξανάδα, και δε γκατέω
τη ζωή σου, μα γροίκα μου είντα 'δα: Έπαιε πέρα - πέρα
είνιε τρεις ντουφεκάδες. Άνε γκατέεις πως έεις διαφορές
γιάειρε οπίσω. Ο άλλος έπιασενε και του φίλησενε τη χέρα
ν-του, και λέει του: «Εσύ, καλέ μου ξένε, είσαι ο σωτήρας
μου. Είπε μου μια μάισσα πως ένας κακότυχος θα γινεί ο
σωτήρας μου κι απού μένα θ' αλλάξει κι αυτηνού η μοίρα ν-
του Ακλούθα μου να πάμενε στο σπίτι μου μπάρεμου να σε
φιλοξενήσω».

Επήγανε μαζί και αποδέχτηκέ τζι μια πεντάμορφη κο-
πελιά απού ήτονε αδερφή τ' αλλού. Και σε μια ουλιά ώρα
του λέει: «Εσύ, καλέ μου ξένε, μου 'σωσες σήμερα τη ζωή
μου, λέεις πως είσαι κατατρεμένος, μα μου φαίνεσαι καλός

άθρωπος. Ά θέλεις θα πάρεις την αδερφή μου κι εμείς έχουμε χοντρό νοικοκυριό μα ό,τι έχουμε το μισό θα 'ναι δικό σου αφού την ίδια ώρα, από πέτρα και από ξύλο».

Αυτός αφού έφερε την ατυχία στο σπίτι του πατέρα ν-του, έφερε στο σπίτι αφού πήγε την ευλογία του θεού κι από κειά κ' ύστερα ετρέξε ποταμός τα καλά κι εζήσανε ούλοι καλά και πλούσια, μα και μεις ακόμη καλύτερα.

Δίδαγμα

Πολλές βολές έτυχε την ώρα που πολεμούνε να καταστρέφουνε έναν άνθρωπο, αυτός ο «πόλεμος» να του βγει σε καλό.

Ο ΑΠΟΜΟΝΕΥΤΙΚΟΣ

Ήτονε μια βολά ένας άνθρωπος απού του τυχαίνανε ούλες οι κακομοιριές κι ούλα τα δυσίλαβα. Έχασενη τσι καλύτερους δικούς του, επέρασενη δύσκολες αρρώσιες, οι γι-ελιές του εκαή-κασινε, τα ζα ν-του επλάκωσενη το χιόνι, μα δε ν-του λεί-πανε και τα μικρότερα λίτηγα. Δεν έχασενη όμως την απο-μονή ν-του ο καλός αυτός άνθρωπος. «Ο Θεός, προσκυνού-με ν-τη χάρη ν-Του, μου τα μπέμπει τα βάσανα. Και τα καλά και τα κακά απού μπέμπει ο Θεός είναι δεχούμενα», έλεγε. Απάλευεν ο μαυροκακομοίρης τη ζωή όπως ήτονε και με ούλες του τσι κακομοιριές δεν εγύριζενη ράχη, μούδ' από καλό μούδ' από κακό, σε ότι ετύχενε στο χωριό.

Μια βολά όπως έπχαινε στ' αμπέλι ν-του θωρεί ένα αη-δονάκι κι εμίλησέ ν-του ανθρωπινά και λέει του: «Ο Θεός τσ' αγαπά και τσι προστατεύει τσι καλούς ανθρώπους. Εσύ, όσα κι α σου τύχανε, δεν βλαστήμηξες το Θεό, δεν έχασες την υπομονή σου, δεν εζήληφες των αλλωνώ ανθρώπω κι έμπεφέ με η Χάρη ν-του για να σου πω πως θα σε κανο-ποιήσει. Στο Μαύρο Σπηλιάρι, απού είναι πάνω - πάνω απού το χωριό να πάεις να σκάψεις, όθε ν-τη μέσα μεριά και στοί 50 πόντους θα βρείς ενα κασσάκι ασημένιο απού το 'χενε χωσμένο ένας καπετάνιος κ' είχενη μέσα τα χρυσα-φικά και τσι λίρες απού πήρανε απού τσ' οχθρούς, μα ύστερα εσκοτώθηκενη κι αυτόνος σε άλλη μάχη και δεν εκατέχεν άλλος πού ήσανιε.

Επήγεν ο καλός άνθρωπος κι εύρηκενη το θησαυρό κι έκαμενη πολλά καλά ξένα και δικά ν-του. Έκαμε καλή πα-ντρειά, έκαμε καλή οικογένεια, άλλαξε η ζωή ν-του και εγίνηκε ο άρχοντας του τόπου. Κι έζησεν αυτός καλά κι εμείς καλύτερα.

Δίδαγμα

Ελέγασιν οι παλιοί πως η γ-υπομονή, μαζί με την επιμονή νικούνε ούλες τσι δυσκολίες. Εδά και ο άνθρωπό μας. Απομονεύτηκεν τα βάσανα και τσι δυσκολίες από του τύχασινε και στην υστεριά τονε κανοποίησεν ο Θεός.

Ο ΚΑΛΟΣ ΜΑΓΟΣ ΚΑΙ Η ΒΓΑΝΙΣΤΡΑ

Ζητονε μια βολά ένας καλός άνθρωπος κι εβοήθανε ουλωνώ των ανθρώπω. Όσο μπόρεινε εβοήθανε, μα δεν εμπόρεινε να βοηθά όσο ήθελενε κι έτρωέ ντονε ο καημός. Μια βολά τ' απαντήχει ένας άνθρωπος απού η γι-αρχοδιά ν-του και η καλωσύνη ν-του έδειχεν απ' αλάργο και λέει του:

«Κατέω γω το γ-καημό σου δίχως να μου τονε πεις, μα επειδής ο καημός αυτός είναι για καλό, εγώ θα σε κανο-ποιήσω. Ετούτονηγέ το σταυρό θα σου χαρίσω. Εσύ με το σταυρό δε θα κάνεις μαϊκά, μόνο θα κάνεις θαμάσματα. Όποιος έχει αρρώσιες γη μεγάλα λήτηγα θα ῥχεται και θα σου ξομολογάται σα γ-και του παπά κι εσύ, α θέλεις, θα του κάνεις με το σταυρό το σημείο του σταυρού κι απόις θα του τον ακουμπάς και το θάμασμα θα γενεί, όξω κι α σου ξομολογήθηκενε ψεύτικα.

Εξομολόγανε κι έγαινε το γ-κόσμο κι εχαίρεντονε η αγιά ν-του καρδιά. Μια βολά πάει και μια διαολογυναίκα κι επαρακάλεσε ντονε να τση κάμει το θάμασμα γιατί' έπε-σενε αρρώσια κι εφοφούσανε τα ζά ν-τωνε. Στη γ-ξομο-λόησή τζη όμως δεν εμπόρινε να χώσει την αλήθεια, για δε θελά πιάσει το θάμα, και καθίζει και του λέει πόσα σου-χλικά και πόσα σκάνταλα και βγανιές έει καμωμένες, μα θα πάει να τα πρεμαζώξει και να τα διορθώσει. Αυτός όμως τση λέει να πάει να πιάσει μιαν όρθα να τση ξεπα-τώσει 100 φτερά να τα τινάξει στον αέρα κετές να ξανάρ-θει.

Απής εμάδησενε την όρθα κι έδωκενε τ' αέρα τα φτερά τζη ξαναπάει και βρίχει τον άνθρωπο μα τση λέει πάλι: «Να πάεις εδά να βρεις τα φτερά τσ' όρθας να τση τα φυ-τέψεις όπως ήσανιε κι απόις έλα κι εγώ θα σου ζυγώξω ού-

λες τσ' αρρώσιες από τα ζα σας». Μα αυτή του λέει: «Μούδε τα φτερά δε μπορώ να ξαναβρώ, μούδε δε μπορουνε αυτάνα να ξαναφυτευτούνε εκείά από ήσανιε». Και λέει τση πάλι κι αυτός: «Έτσα απόυ δε γ-ξαναπρεμαζώνουνται, μούδε δε γ-ξαναφυτεύουνται τα φτερά εκείά απόυ ήσανιε. έτσα δε γ-ξαναπρεμαζώνονται και οι βγανιές και τα σκάνταλα απόυ έσπειρες εσύ. Εμένα δε μου βοηθά η γι-όρεξή μου να χρησιμέψω αθρώπου απόυ κάνει βγανιές και σκάνταλα των αλλωνώ αθρώπω. Και θα συνεχίσει να κάνει τα ίδια.

Δίδαγμα

Ο κακός άνθρωπος, και προ πάντων ο βγανίστρης δε δικαιάται συμπάθεια και συγνώμη, μουδ' απου το θεό, μουδ' από τσ' αθρώπους.

ΟΠΟΥ ΣΠΕΙΡΕΙΣ ΚΛΕΜΜΕΝΑ ΚΟΥΚΙΑ ΘΑ ΦΥΤΡΩΣΟΥΝΕ ΟΦΙΔΕΣ

Μια φορά κι ένα γ-καιρό ήτονε ένας πολλά κακός άνθρωπος. Για να κλέφτει τσι ξένες ελιές δεν εμπρόκανε τσ' εδικές του και έχανε τζι. Ετόσο δα νταμάχι είχενε στη γ-κλεψιά. Δεν αναγύριζενε μούδε πλούσιο. μούδε φτωχό. μούδε ορφανά, μούδε χηράδες. Μια βολά είχενε σπαρμένα κουκιά μια χήρα με έξε ορφανά παιδιά, σ' ένα γ-κήπο. Όντεν επήγε για να τα θερίσει δε ν-τα βρεν εκειά γιατί τη νύχτα τάχενε κλεμένα ο καλοπίταγος.

Η χήρα έκλεγε κι εδέρνευε, μα του κλέφτη τ' αρέσανε τα κουκιά κι εστέρεψε ν-τα να τα κάμει ταχυά σπόρο. Απής έβρεξενε δυο τρεις βολές κι απάλυνεν η γης, πάει ο καλός σου κλεφταράς και σπέρνει στο χωράφι ν-του τα κλεμένα κουκιά απού υπολόγιζενε πως θα ν'ιε μεγάλα τα φύτρα. Μα μόλις επρόβαλενε και του βγόρισενε το χωράφι ν-του, είναι χαντάτες πως είδενε; Από κάθε κουκκόσπορο εφύτρωξενε κι ένας όφισ!! Μόλις τον είδανε οι γι-όφιδες τον επήρανε κουντούρι και βάνει τα κι αυτός στο τζιρίτι και ίσια - ίσια απού εμπρόλαβενε κι έφταξενε στο σπίτι ν-του κι εκλείστηκενε για να γλυτώσει απού τσ' όφιδες. Εκατάλαβεν αυτός πως οι γι-όφιδες του φέρνανε μήνυμα του Θεού για τσ' αδικιές απού 'κανε και γλακά στο κόνισμα κι έκανε χαχαλές το σταυρό ν-του: «Θέ μου Μεγαλοδύναμε, συχώρεσέ μου του αμαρτωλού, Θε μου μη μ' αφήσεις να ξανακακοφωτιστώ να ξαναβλάψω άνθρωπο. Θε μου γλύτωσέ με απού τσ' όφιδες κι εγώ θα πλερώσω και τη χήρα κι όπου αλλού θυμούμαι πως έχω κλεμένα».

Είδεν ο Θεός πως ήτονε αληθινά μεταγνωμένος κι εσυμπάθησέ ν-του κι εξαφάνισε γ-και στ' όφιδες. Αυτός επή-

ρενε τα σπίθια απού την αράδα κι επλέρωνε όπου είχενε κλεμένα κι εζήτανε συγνώμη.

Από τοτεσιδά κ' ύστερα άλλαξενε τρόπο ζωής κι αρχίνηξενε κι εδούλευενε τίμια. Οι κόποι ν-του ήσανιε ευλοημένοι. Πλια λεφτά είχενε παρά πρωτύτερα. Σιγά - σιγά αρχίνηξενε κι ο κόσμος και τού 'χενε επιστοσύνη και μόνο απο κεια κ' ύστερα του φαίνεντονε πως αρχίνηξε να ζει. Η πρωτινή ντου ζωή ήτονε μαρτυρική, γιατί κιανείς δε ν-τον ήθελνε κι όλο είχενε το φόβο πως θα τονε πιάσουνε, πως θα τονε σκοτώσουνε, πως θα τονε βάλουνε στο χάψι...

Από κεια κ' ύστερα έζησεν αυτός καλά κι εμείς καλύτερα.

Δίδαγμα

«Το άδικο δεν ευλογείται», λένε πολλές βολές. Αυτό μάσε λέει και το παραπάνω παραμυθάκι μας.

Ο ΑΘΡΩΠΟΣ ΑΠΟΥ ΑΛΛΑΣΣΕΝΕ ΦΑΤΣΕΣ

Σ'να γ-καιρό εξεμοναχιάσανε οι διάολοι έναν άγιο και αξιώσανε ν-του του μαυροκακομοίρη ότι δεν αξιώσανε οι γι-Ογδαίοι του Χριστού. Απονούντα ντου κιόλας γιατί πολλές βολές έμπαινε εμπόδιο στσι δουλειές τωνε. μα δα του πέσανε πολλοί κι αφαιρέσανέ ν-του την αγιοσύνη και τη μια τον εκάνανε μαϊμού και την άλλη αρκούδα κι εμασκαρεύανέ ντονε κι εγελούσανε. Απής εβαγεστήσανε να τονε μασκαρεύουνται τον εκάμανε λιακόνι κι αυτοίνοι επήγασινε σ' άλλες δουλειές. Δεν είχενε το δικαίωμα να ξαναπαρουσιαστεί σε άλλους Αγίους. όξω μόνο α γ-ξαναβρεί την αγιοσύνη ν-του. Μια βολά θωρεί το λιακόνι ένας κυνηγός και πιάνει μια μ-πέτρα για να το σκοτώσει. γιαντ' αυτάνα φαρμακεύουνε τσ' αθρώπους, μα γροικά και του λέει αθρώπινά: «Άσ' τηνε τη μ-πέτρα κάτω. Λιακόνι με θωρείς. μα άγιος είμαι. Δεν είναι η γι-ώρα για να σου εξηγώ δα. μόνο να κάμεις ότι σου πω: Να πάεις να πάρεις λάδι από τα καντήλια από τρεις Αγιαντώνηδες, από τρεις Αγιοχαρλάμπους και από τρεις Αηγιώργηδες να τ' ανακατέψεις κι απόις να 'ρθεις επά να μου κάμεις ένα σταυρό και να γράψεις: «Ισούς Χριστός νικά που ξορίζει τα κακά κι ούλα τα πειρασμικά»...

Επήγεν ο κυνηγός κι έφερενε τα λάδια κι έκαμενε ότι του 'πενε το λιακόνι και την ίδια ώρα στη θέση του λιακονιού επαρουσιάστηκε ένας ομορφάθρωπος, αρχοντάθρωπος και καλοσυνάτος. Η πρώτη ντου κουβέντα, λέει του κυνηγού: «Εσύ μ' έσωσες εμένα, η σειρά μου εδά να σώσω κι εγώ εσένα. Λέγε μου είντα θέλεις», και λέει κι ο κυνηγός: «Α δεν είναι πολλά δυο πράματα θέλω. Πρώτο: Ένα μηχανάκι να κάνει λεφτά. Θέλω τα και για δικές μου ανάγκες, μα και για να βοηθώ του κόσμου και δεύτερο: Έθε-

λα ένα ν-τρόπο να αλλάζω φάτσα». Αμέσως του παρουσίασενε και το μηχανάκι και ένα φλασκί με μαϊκό νερό κι όντεν αλείφεντονε άλλασενε φάτσα. Αμέσως έκαμενε ένα σακκούλι λεφτά κι άλλαξενε και φάτσα και εγύριζενε στα σπίθια. τη μια έκανε ν-το διακονιάρη και την άλλην το γ-ξενομπάτη κι έπιανε κουβέντα κι όπου έβριχνε καλούς τσ' ανθρώπους αφήνε λεφτά, όπου εθώρειενε κακία δεν αφήνε. Σ' ένα σπίτι για να δει πώς σκέφτονται άρχιξε να κατηγορά τον καλύτερο του χωριού πως έκαμε κλεψιές και καταχρήσεις κι αυτοίνοι ευχαρίστως το μεγαλοποιούσανε. Δεν εβοήθησεν εκειά μα στσι φτωχούς και στσι δυστυχι-σμένους έκανε μεγάλα βοηθήματα.

Δίδαγμα

Πολλές βολές θα θέλαμε να κατέμε πως μασε θωρού-νε οι γι-άλλοι και είντα λένε για μας. Αυτό το πέτυχε μόνο ο άνθρωπος του παραμυθιού μας. Μα μασε λείι ακόμη το παραμύθι πως δεν πρέπει να ζει και να ενδιαφέρεται κιανείς μόνο για το άτομό του.

Ο ΔΡΑΚΟΣ

Ένα γ-καιρό εξαφανίζεντονε που κι ένας άνθρωπος από 'να γ-κεφαλοχώρι. Κιανείς δεν αφοράτονε είντα γίνοντανε μαθώς αυτοί οι γι-αθρώποι. Ένας δράκος εμεταμορφώνεντονε σε γρεδάκι κι εκάθιζενε σε 'να δίστρατο κι ότι να 'χα βρει κιανένα ξεμοναχιασμένο τον εσχότωνα κι έπαιρνέ ν-τονε παράμερα και τον έτρωε. Τον ίδιο καιρό ήτονε στο χωριό ένα παλληκάρι, χεροδύναμο, έξυπνο, ογλήγορο και γενναίο. Μιαν αργαδινή ονειρεύτηκενε έναν όνειρο πως είδενε τη μ-Παναγία και τού 'πενε να πάει τη ν-Τετράδη πρίχου βγει ο ήλιος στο δίστρατο απού είναι στη μεγάλη ελιά να περιμένει το δράκο και να βαστά ένα χοντρό ξύλο κι όντε θα του χυνολογήξει να μη φοβηθεί, γιατί αυτό θα 'χει τη βοήθεια του Θεού. Επήγενε πραγματικά το καλό μας κοπέλι και με τα πρώτα δύο - τρία χτυπήματα εσχότωσενε το δράκο.

Μόλις το 'μαθεν ο βασιλιάς εκάλεσενε το κοπέλι στο παλάτι κι επαρασημοφόρησέ ν-το, κι έκαμέ ν-το γενικό διοικητή στα νησιά κι εχάρισέ ν-του κι ένα μετόχι.

Έτσιεδα, μ' αυτή ν-του τη μ-παλληκαριά το κοπέλι εγίνηνε μεγαλονοικοκύρης και μεγάλος ήρωας κ' εγλύτωσενε και το χωριό απού το δράκο κι εζήσανε ούλοι καλά και ήσουχα από 'πά και πέρα, μα και μεις ακόμη καλύτερα.

Δίδαγμα

Ο άνθρωπος απού είναι καλός και γενναίος, και του κόσμου θα κάμει καλό, όπου και α(ν) βρεθεί, μα θα κάμει και καλό δικό του.

ΟΙ ΨΕΥΤΙΚΕΣ ΛΙΡΕΣ

Ένα γ-καιρό ένα φτωχαδάκι εδούλευε ναυτάκι σε ξένα καράβια για πολλά χρόνια. Απής εμονομέριασενε λεφτά έσιαξενε δικό ντου καράβι κι έβανε ξένους ναύτες να του βοηθούνε. δεν επαντρεύτηκενε. δεν εστέρευε λεφτά. Όσα του περισσεύανε τα μοίραζε στσι φτωχούς.

Απής ακρογέρασενε και είδενε πως δεν είχενε μπλιό αντοχή για τση θάλασσας τα βάσανα εσχέφτηκε να πουλήσει το καράβι. να βάλει τα λεφτά στη ν-τράπεζα και μόνο με τσι τόκους θελά περνά την υπόλοιπή ν-του ζωή. Μόλις είπενε πως το πουλεί ευρέθηκεν ένας ξενομπάτης και λέει του «εγώ θα το πάρω». Δε ν-τού καμενε παζάρι. Όσες λίρες εγύρεψεν επί τόπου του τσ' έδωκενε και παίρνει ο άθρωπός μας τσι λίρες και πάει τσι στο σπίτι ν-του. παίρνει κι ο ξενομπάτης το καράβι κι εξαφανίζεται.

Την άλλη μέρα πάει ο γερο θαλασσόλοκος στην τράπεζα τσι λίρες για να τσι κάμει δραχμές να δουλεύουνε τόκο, μα ο υπάλληλος του 'πενε πως οι λίρες ήσανιε ψεύτικες!!

Περιουσία δεν είχενε ο καχομοίρης. μούδε λίγη μούδε πολλή. Λεφτά δεν είχε μούδε για πέντε μέρες. Αντοχή δεν είχε να δουλέψει. Η μόνη λύση ήτονε να δέσει μια μ-πέτρα στο λαιμό ν-του και να πέσει στη θάλασσα να πνιγεί, κι αυτό αποφάσισε να κάμει. Επήρεν ένα σκoiνάκι κι όντεν ήτονε κοντά στη θάλασσα σηκώνει μια μ-πέτρα για να τηνε δέσει στο λαιμό ν-του, μα από κάτω ήτονε ένα κωσταντούλι κι εμίλησέ ν-του αθρωπινά. «Δε θα πάεις, καλέ μου άθρωπε, να πνιγείς, μόνο θα πάεις στο μεγάλο λακκουδι να σκάψεις εκειά απού είναι μια μαυροκλαδέ κοντά σ' ένα μεγάλο βόλακα κι εκεδά θα βρείς καλές χρυσές λίρες και θα περάσεις την υπόλοιπή σου ζωή σα ντο μπρίτζιπα. Ο Θεός τσι προστατεύει τσι καλούς αθρώπους».

Ό,τι τού 'πενε το κωσταντούλι έκαμενε κι όπως του 'πενε
πραματικά έζησεν απόκεια κ' ύστερα σα ντο μπρίτζιπα.
Εμείς εδά. όι και σαν τσοι πρίτζιπες, μα μια βολά καλά τα
καταφέρνομενε κι εμείς.

Δίδαγμα

Ο Θεός παντού θωρεί, παντού γροικά και παντού
προστατεύει τσι καλούς ανθρώπους.

Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ ΚΑΙ Ο ΔΡΑΚΟΣ

Ένα γ-καιρό εσκέφτηκεν ο βασιλιάς να κάμει μια βόλι-
τα όθεν το βουνό για να ξεσκάσει. Μιας κοπανές ευ-
ρέθηκενε στη μαδάρα νιούς καλού παλληκαριού. Πρί-
χου να φτάξει εκείά απού ήτονε το παλληκάρι είδενε ένα
δράκο κι εγλάκανε κατ' απάνω ν-του. Σέρνει αυτός ξελου-
ριστές φωνές και βάνει το στα πόδια, μα την ώρα απού
εκόντευενε να τονε φτάξει ο δράκος άκουσενε τσι φωνες το
παλληκάρι και έφταξενε μ' ένα χούρχουδο κι αρχίζει το
δράκο σται χτύπους κι εσκοτωσέ ν-τονε. Αυτό το παλλη-
κάρι μούδε δράκους δεν εδειλιανε μούδ' άλλα παλληκάρια
και πέντε και δέκα νά 'χαν είνιαι αυτό δεν εκοντομούριζε-
νε.

Απής είδενε ο βασιλιάς κι εσκοτώσενε το δράκο και τον
εγλύτωσενε πάει και το αγκαλιάζει και το φίλιενε και λέει
του: «Σε σένα χρωστώ τη ζωή μου. Αύριο σε θέλω στο πα-
λάτι να κάμω μια δεξίωση για σένα.

Επήγενε την άλλη μέρα ο φίλος μας και τον ετίμησεν ο
βασιλιάς, μα του υπασπιστή ν-του η μοναχοθυγατέρα τον
ερωντεύτηκε κι επήρε ν-τονε. Μα και ο βασιλιάς δεν εθε-
ώρησε πως εξεπλήρωσενε την υποχρέωση με μια δεξίωση
και έβαλέ ν-το αυτό υπασπιστή γιατί ο πεθερός του ήτονε
μπλειό γερασμένος. Με τη μ-παλληκαριά ντου, με τη λε-
βεδγιά ντου και με την εξυπνάδα ν-του το παλληκάρι
εμπήκενε στη γ-καλή κοινωνία και στα πλούτη κι επέρα-
σενε τη ζωή ν-του σα ν-το μ-πρίτζιπα.

Δίδαγμα

Ότι να 'ναι κιανείς παλληκάρι και καλόκαρδος, και
καλά κάνει και καλά τονε βρίχνουνε, κι από ψηλά κι
από χαμιλά.

ΤΑ ΧΡΥΣΑΦΙΑ ΤΟΥ ΤΖΙΓΚΟΥΝΗ

Ή τονε μια βολά ένας άνθρωπος, ντίμπις εργατικός, ντίμπις καλόψυχος μα και ντίμπις ατζίγκανος. Ούλους τσ' ανθρώπους τσ' αγάπανε μα ποτές του δεν έκαμεν ανθρώπου καλό, γιατί δε ν-τον άφηνε η γι-ατζιγκανιά ν-του. Όντεν επόθανε τον εκλερονόμησεν ένας ανηψιός του και εύρηκενε σα τρεις οκάδες λίρες στο σπίτι ν-του. Μιας ζωής υστέρησες.

Ο ανηψιός επειδής εσκεφτέντονε πως εμαζωχτήκανε με υστέρηση μιας ζωής έκαμε τη σκέψη να διαθέση μερικές για το καλό τση κοινωνίας. Επαρακάλεσε το θεό να τονε φωτίσει πως να κάμει καλό με το γ-καλύτερο τρόπο στο χωριό ν-του. Το βράδυ ονειρεύτηκενε να πάει στο γύρο του χοντρού βολάκου να σκάψει κι εκεδά θα βρει μπόλιχο νερό και να χτίσει ένα σχολειό για να μαθαίνουνε τα κοπέλια γράμματα.

Έσκαφενε το πηγάδι κι εύρηκενε ένα υπόγειο ποταμό κι εβγάλανέ ν-τονε στην επιφάνεια κι εσώθηκενε ο κόσμος απού εφοφούσενε απού τη δίψα. Έσιαξενε και το σχολειό για να μαθαίνουνε τα παιδιά γράμματα κι έγγραφενε και στο σχολειό και στο υδραγωγείο τ' όνομα του μπάρμπα ν-του.

Επομείνανέ ν-του κι αυτηνού λεφτά κι αγόρασενε περιουσίες κι έκαμενε μαγατζιά κι ο κόσμος του αναγνώριζεν υποχρέωση για τα καλά απού έκαμενε και τον υποστηρίζανε κι ογλήγορα εγίνηκε ο αγάς του τόπου κι έζησενε ζωή χαρισάμενη.

Δίδαγμα

Αυτός απού δεν έχει να φάει είναι αξιολύπητος, αυτός όμως απού έχει και λυπάται να φάει είναι αξιοκατάκριτος και γι' αυτό λένε: «των ακριβώ τα πράματα τα τρων οι χαροκόποι».

ΕΚΑΗΚΑΝΕ ΤΑ ΛΕΦΤΑ Ν-ΤΟΥ ΚΙ ΕΚΑΛΥΤΕΡΕΨΕΝ Η ΖΩΗ Ν-ΤΟΥ

Ένα γ-καιρό ήτονε ένας άθρωπος απόυ εχάντανε πως εγεννήθηκε για να δουλεύει λεφτά να τα στερεύει. Απόυ το σπίτι στο χωράφι κι απόυ το χωράφι στο σπίτι. Άθρωπο δεν εθώρειε όξω μόνο όντε θελά πουλήσει τα μαξούλια για να πάρει λεφτά να τα στερείψει. Δεύτερο παντελόνη δεν είχενε, δεύτερο ζευγάρι παπούτσια δεν είχενε. Καλό φαητό δεν έτρωε. Δεν επαντρεύτηκε για ν' αποφύγει τα έξοδα τση παντρείάς και τση φαμελιάς.

Μια βολά στη γ-ξομολόγησή ν-του λέει του παπά: «Εγώ παπά μου δεν έχω αμαρτίες, μούδε μελίντακα δεν έβλαιφα ποτές μου». Μα ο παπάς του λέει: «Έχεις αμαρτίες. Δεν είναι αμαρτία μόνο το κακό που κάνεις. Αμαρτία είναι και το καλό απόυ έπρεπε να κάμεις, κι εμπόρειες να το κάνεις και δε ν-τό καμες. Αμαρτία είναι απόυ καταδικάζεις τον απατό σου και τα λείπεσαι ούλα τα καλά τση ζωής. Αμαρτία είναι απόυ έχεις καταδικασμένους τσι παντοτεινούς σου κόπους σε αργία. Αμαρτία είναι απόυ ποτές σου δεν εβοήθησες αθρώπου γεννημένου. Τα λεφτά σου μπορεί να σου τα πάρουνε. Μπορεί να σου καούνε κι εσύ τα λείπεσαι. Δεν άλλαξεν αυτός κεφαλή ό,τι κι' αν άκουσενε.

Ονειρεύτηκενε και μια βολά πως χρωστεί λεφτά τω φτωχώ και πρέπει να τα δώσει, μα ποιος δίδει σημασία στα ονειράτα.

Μια βολά έπιασενε φωθιά στο σπίτι ν-του και δε ν-του 'καμενε άλλη εξημιά όξω μόνο πως εκάηκεν η βαλίτσα απόυ είχενε τα λεφτά. Απής άκουσεν ο παπάς για την εξημιά πάει και βρίχνει τονε κι εσουρομαδιέτονε και λέει του: «Πράμα δεν έχασες εσύ, εχάσανέ ν-τα αυτοί απόυ θελα τα βρούνε όντε θα ποθάνεις. Πιάσε μπάρε μου απόυ δα κ'

ύστερα να τρώεις τα λεφτά αφού θα πέφτουνε στα χέρια σου και η ζωή σου θα γενεί καλύτερη από πρι.

Εδά μόνο ήρθανε στο νου ν-του τα λόγια του σοφού παπά κι αρχίνησε κι έζηνε αθρωπινά από κει κ' ύστερα εγίνηκενε σωστός άνθρωπος.

Δίδαγμα

Δεν είναι σπάνιο να δούμε από ένα κακό να φυτρώξει ένα καλό και το κέρδος να είναι πολύ μεγαλύτερο από την εξημιά. Με το να χάσει τα λεφτά του ο άνθρωπός μας, ήρθε στη θέση του και βγήκε ωφελημένος.

ΚΑΚΟΣ ΓΙΟΣ ΚΑΛΟΥ ΠΑΤΕΡΑ

Ένα γ-καιρό ήτονε ένας έμπορας σ' ένα χωριό. Ο άνθρωπος ήτονε Θεού κομμάτι. Ούλους τσ' ανθρώπους αγάπανε, και επειδής έζιενε με τα λεφτά απού του διδανε για να μπουσουνίζουνε, μα και επειδής είχενε καλή καρδιά. Σ' όσους είχανε ανάγκη αιτός εβοήθανε. Ότι νάχαν αρρωστήσει κιανείς φτωχός, αυτός τον επήγαινε στο γιατρό κι αυτός τ' αγόραζενε γιατρικά. Σε καλό και σε κακό του χωριού αυτός ήτονε στην ομπρός μερέ.

Κακή μοίρα είχενε ο καλός άνθρωπος και εγοργοπόθανε, μα κακή μοίρα είχενε και το χωριό απού έχασε τέθειον άνθρωπο.

Το εμπόριο έπεσενε στα χέρια του κοπελιού ν-του μα το κοπέλι του καλού ανθρώπου ήτονε κακός άνθρωπος. Στα δευτέρια επανώγραφε. Στο καντάρι άλλο βόλι είχενε για να ζυγιάζει ότι αγόραζενε κι άλλο για να ζυγιάζει ότι επούλιενε. Έγδερνε τζ' ανθρώπους ντίμπις και μονιτάρου.

Μια βολά εσκέφτηκε να πάει να μεταλάβει μα του 'πενε ο παπάς να πάει ομπρός να ξεομολοηθεί. Στη γ-ξεομολόγησή ν-του είπενε του παπά πως κιαιμιά βολά δουλεύει τη σκόλη, κιαιμιά βολά τρώει πασκαλινό φαητό τη σαρακοστή κι άλλα τέθιοια. Μα ο ξεομολόγος ήτονε και άγιος άνθρωπος κι έξυπνος άνθρωπος και εκάτεχενε αυτά απού δε θέλουνε να πούνε οι γι-αθρώποι όντε γξεομολογούνται και λέει του: «Ετούτα απού μου 'πες δεν είναι αμαρτίες. Οι γι-αμαρτίες είναι απού έχεις δυο βόλια στο καντάρι σου και απού πανωγράφεις των ανθρώπω και ούλοι το κατένε. Και ολόρθος θα πάεις στη γ-κόλαση α δεν αλλάξεις ταχτική, μα και επάθα τα πλερώσεις ούλα. Είδες πως όντεν έζιενε ο πατέρας σου, ο άνθρωπος του Θεού, καθα μέρα καλύτερα έπχιαινε το μαγατζί κι εδά απού 'πεσενε στα δικά σου χέρια πάει

για διάλυση. Είδες είναι αρρώσιες κ' είναι δυσίλαβα σου τυχαίνουνε.

Επήγενε το κοπέλι την ίδια ώρα κι επέταξε περά τα κακά βόλια και επήρενε ένα σωστό. Έσβηνε τα πανωγραψήματα και αρχίνηξεν άλλη ταχτική κι εξαναγύρισεν η γιευλογία του Θεού στο μαγατζί του και στσι κόπους του και σιγά σιγά εκέρδισε την εμπιστοσύνη και την εκτίμηση του κόσμου και με το γ-καιρό εγένηκε κι αυτό σα ν-το μπατέρα ν-του ο καλύτερος του τόπου και η ζωή ν-του εγένηκενε χαρισάμενη.

Δίδαγμα

Φυσικό είναι να κληρονομά κιανείς απού τσι γονιούς του και προτερήματα και ελαττώματα, μα η εξαίρεση του κανόνα μάσε λέει πως: «κι από ρόδο βγαίνει αγκάθι, κι απ' αγκάθι βγαίνει ρόδο». Ο νεαρός του παραμυθιού μας, αρχικά δεν έμοιαζε του πατέρα ν-του μα στην υστεριά εδιορθώθηκενε.

ΕΤΣΟΥΡΙΣΑ ΝΤΟΝΕ ΚΙ ΕΣΩΣΑ ΝΤΟΝΕ

Ένα γ-καιρό ήτονε ένας καλός άνθρωπος μα η κακή ν-του μοίρα τον έβαλενε στην αναμεσάδα κακών ανθρώπων κι επειράζασί ν-τονε κι εκλέφτασί ν-του ότ' είχενε, και μια βολά απού τσ' εκατάγγειλενε, πάνε μιαν αργαδινή και τονε παίρνουμε με το ζόρε και πετού ν-τονε κάτω σ' ένα γρεμνό, πάνω από 40 μέτρα. Στο γρεμνό ήσανιε δεντρά κι έπεφτεν απού τη φούντα του νιούς στη φούντα τ' αλλού κι εκόβασί ν-του τη φόρα και δεν εμισερώθηκενε, μα όμως και δεν έφταξενε κάτω. Εσκάλιασενε σ' ένα πατάρι και επερίμενε να ξημερώσει για να φέγγει να κατεβεί. Σαν αρχίνηξε να φέγγει η μέρα είδενε και επερισσεύανε απού το χώμα αχείλια πηλένιου τσικαλιού. Πάει και ξεσκαλίζει και θωρεί πως ήτονε το τσικάλι γεμάτο βενέτικα τσικίνια. Βγάνει το ποκάμισό ντου και τυλίσει τα τσικίνια και κατεβαίνει απού το γκρεμνό και δεν επήγε στο σπίτι ντου μόνο επήγε κατευθεία σε ξένο τόπο κι αγόρασεν ένα μεγάλο νοικοκυριό κ' είχενε πολλές φαμελιές και του δουλεύανε. Άλλο όνομα έλεγενε πως έχει για να μη μπάνε και 'κειά οι κακοί ν-του χωριανοί και τονε βλάψουνε. Εγροικάτονε όμως πως ένας μεγαλονοικοκύρης καλοπλερώνει και καλόχει τσ' ανθρώπους απού του δουλεύουνε και μια βολά ξεπιτηρήσανε οι γι-αθρώποι απού τον ετσουρίσανε για να πιάσουνε δουλειά στα χέρια ν-του, μα σα ν-τον είδανε και τον εγνωρίσανε εφύγανε σα τζι λαδωμένους μποντικούς.

Για να τονε σκοτώσουνε τον ετσουρίσανε μα τον εσώσανε.

Δίδαγμα

Οι μεγαλύτεροι ευεργέτες, για τον άνθρωπο του παραμυθιού μας, αποδειχτήκανε αυτοί απού ηθέλανε να τονε σκοτώσουνε. Δίχως να το θέλουνε του κάμασινε πολύ καλό.

ΣΤΟ ΔΡΟΜΟ Τ' ΑΠΑΝΤΗΣΕΝΕ Η ΚΑΛΗ ΤΟΥ ΤΥΧΗ

Ένα γ-καιρό δυο φαμελιές τσ' οδήγανε ο καταραμένος στην καταστροφή. Έκανε εξημιές η μια μεριά τσ' αλλής, εδέρνουντανε, ετρώγουντανε. Το μόνο απού των έμενε ακόμη ήτονε ν' αρχινήσουνε να σκοτώνουνται κιόλας. Ένας ευρέθηκενε λογικός, απού τη μια φαμελιά, και σηκώνεται μιαν ημέρα και δίδει των αμαθιώ ν-του. Επαραιτήσενε τσι ναιώνιους του κόπους. Εσάλευενε και δεν εκάτεχε καθόλου για πού ξαμώνει. Απελπισμένος και απογοητεμένος, όπως ήτονε, ξαφνικά στο δρόμο ν-του, θωρεί δυο ντουφέκια και του ξαμώνανε. Ετρώμαξενε γιατ' εχάντανε πως είναι απού τσ' οχθρούς του για να τονε σκοτώσουνε, μα του λέει ο ένας: «Κακομοίρη άνθρωπε, διάλε την τρίχα να πάεις τζάμπα και βερεσέ. Ευτυχώς απού προλάβανε και σε γνωρίσαμε. Συγνώμη απού σε τρομάξαμενε». Σαν επροχώρησενε μια ουλιά τόπο τ' απάντηξεν ένας άνθρωπος κι ένιωσέ ντονε πως επροπάθειενε γνοιασμένος. Στένει το λοιπός τον άνθρωπο και λέει του: «Καλέ μου ξένε, δε σε γνωρίζω, μούδε δε σε ξανάδα, μα αυτό απού θα σου πω μπορεί και να σε διαφέρει. Επά πλια πέρα είδα δυο ντουφεκάδες και δίχως άλλο έχουνε μπροσκάδα για να σκοτώσουνε κιανένα, αν έχεις διαφορές, καλλιά ναι να γιαείρεις οπίσω. Αμέσως ο ξένος λέει του δικού μας: Με φόβο και με τρόμο εσάλευα στο δρόμο μου γιατί κατέω πως κακοί ανθρώποι θέλουνε να με ξεκάμουνε. Ο καλός Θεός σ' έμπεψενε κι εγλύτωσές με σήμερα από το βέβαιο θάνατο. Άνε θέλεις, θα κάτσεις επά και θα ζήσομενε σα τζ' αδερφούς. Σε σένα χρωστώ τη ζωή μου. Η μοίρα δε μού μπεψενε αδέρφια, δε μού μπεψενε παιδιά. Νοικοκυριά έχω. Είναι τα θέλω; Το μισό μου νοικοκυριό σου χαρίζω να κάτσεις επά να 'χει το θάρρος ο νιείς τ' αλλού μας.

Εκαλοπαντρεύτηκεν ο άνθρωπος, έκαμεν και παιδιά και τα νιώθανε ούλοι δικά ν-τωνε παιδιά κι εζήσανε ούλοι καλά κι εμείς καλύτερα.

Δίδαγμα

Άσκημα αρχίνηξεν η ζωή στον άνθρωπο του παραμυθιού μας, μα είχεν καλή υστεριά. Μοιάζει τση παροιμίας: «Άγγριγια ταχυνή, ήμερη μέρα».

Ο ΔΙΑΚΟΝΙΑΡΗΣ ΚΙ Ο ΚΑΛΟΓΕΡΟΣ

Ένα γ-καιρο, ένας φοβερός ντεμπέλης είχε τα γερά-δια ν-του, μα έκανε ν-το γ-κουτσό και το ζογλό για να δικαιολογάται να βγαίνει στο διακονίκι. Μια βολά, όπως επέρνανε απού τη μ- πλευρά νιούς φαραγγιού γροικά φωνές όθε ν-το μ-πάτο. Κατεβαίνει και θωρεί ένα γ-καλόγερο απού ήτονε τσουρισμένος απού το δρόμο κι εκατρακύλισεν ως τον πάτο κ' ήτονε καταμισερωμένος ο κακομοίρης. Αφήνει το λοιπός τσι διακονιές του εκειδά και σηκώνει το γ-καλόγερο και πάει τονε στο νοσοκομείο. Οι γιατροί δεν επεριμένανε πως μπορεί αυτός ο άνθρωπος να ξαναγίνει καλά, μα πάλι εκάνανε ότι εμπορούσανε. Σε καμπόσο καιρό αρχίνηξεν ο καλόγερος να καλυτερίζει και σε καμπόσους μήνες εγίνηκεν σα γ-και πρώτας. Μόλις ανατσούλωσενε, επαρακάλεσενε το Θεό να του υποδείξει πώς να βοηθήσει του διακονιάρη απού τον εγλύτωσενε. Ο Θεός τον ονειρέψενε πως το καλύτερο απού έχει να κάμει για το διακονιάρη ν-του είναι να τονε καλέσει στο μοναστήρι.

Εγύρεψεν απο 'πά, εγύρεψεν απο κεί, ο καλόγερος ωστ' απού ηύρενε το διακονιάρη κι επρεμάζωξέ ντονε στο μοναστήρι. Μα ο ψεινός ντεμπέλης εγίνηκεν σημερινός εργατικός. Ο ψεινός παλαβιάρης, εγίνηκεν σημερινός μωλωμένος. Εκάμασί ν-τονε γούμενο κι εδρομολόησενε το μοναστήρι κι έφερεν αυτός την ευλογία του Θεού, κι ούλα αρχινήσανε να καλοχρονίζουνε κι εβοήθανε ούλους τσι φτωχούς εκειά γυρωτρίγυρα και ο διακονιάρης εγίνηκεν ο άγιος του τόπου κι ούλοι τον είχανε σαν ντο μπατέρα ντωνε. Η καλύτερη δουλειά απού εκάμεν ο καλόγερος ήτονε όντεν ετσούρισενε στο φαράγγι, γιατί ένα διακονιάρη και άχρηστο τον εκάμεν άγιο και χρήσιμο.

Δίδαγμα

Δυο πράγματα μασε λείει το παραπάνω παραμυθάκι:
Πρώτο: Το ατύχημα του νιους γίνεται ευτύχημα για τον
άλλο και δεύτερο: Ένα μικρό περιστατικό αλλάσσει την
πορεία μιας ολόκληρης ζωής, πολλές βολές.

Ο ΧΡΙΣΤΟΣ «ΔΙΑΚΟΝΙΑΡΗΣ»

Ένα γκαιρό ο Χριστός εσχέφτηκε να μεταμορφωθεί σε διακονιάρη και να μπει στο γκόσμο να δει πως θα τον αντιμετωπίσουν οι γι-αθρώποι. Εμπήκε το λοιπός σ' ένα σπίτι, το πρώτο απού τ' απάντηξε, κι εδώ-κασί ντου κιανένα φράγκο, μα επασάρανέ ν-του και τη μ-παρομιά: «Μισό διακονίκι, μισό βασιλίκι» κι όντεν έφευγε τσ' εγροίκανε κι ελέγασι: «Πλιά λεφτά βγάνει αυτός απο μας». Εις τα πλιά πολλά σπίθια, πάνω κάτω, ετσά τον αποδέχουντανε. Σ' ένα σπίτι απού επήγε, ήτονε στο κρεββάτι ο σπιτονοικοκύρης πολλά χρόνια, μα μόλις τον είδανε εκακοπαθίζουντανε: «Όφου, όφου και δεν έχομενε φράγκο να δώσομενε, μα έχομεν ένα μπουκάλι λάδι και θα το δώσομενε. «Δε θέλω γω δωσούδια απού σας απού στε πλιά φτωχοί απού μένα, μόνο, α θέλετε να 'ρθω το βράδυ να κοιμηθώ στον αχειριώνα σας γιατί μπορεί να βρέξει τη νύχτα και θα 'ναι κακά όξω» είπεν ο Χριστός, μα κι αυτοί του λένε: «Να 'ρθεις, καλέ μας άνθρωπε, μα έχομενε και ρούχα και κρεββάτι να κοιμηθείς. Όι εδά απου θα σε βάλομενε στ' άχερα!»

Επήγεν ο Χριστός και τον εφιλοξενήσανε. Το πρωί εσηκώθηκε κι έφυγε και των είπενε χίλια ευχαριστώ μα δε ντων είπενε ποιος ήτονε, όμως ο άνθρωπος απού ήτονε πολλά χρόνια στο κρεββάτι και δεν εμπόρειε να σταθεί στα πόδια ν-του, και δεν εμπόρειε να πάει το κουτάλι στο στόμα ν-του, μόνο τον εταΐζανε, εσηκώθηκε το πρωί και είχενε την υγεία ν του, σα γχι όντεν ήτονε 25 χρονώ. Είδανε το θάμασμα, μα δεν εμάθανε ποτές τωνε πώς και γιάντα εγίνηκενε.

Δίδαγμα

Και αθροπιστικά και ηθικά και χριστιανικά είναι ανάγκη να συμπονούμε και να βοηθούμε τσ' ανθρώπους απού έχουνε ανάγκη.

Ο ΚΑΛΟΣ ΚΙ Ο ΚΑΚΟΣ ΓΙΟΣ

Ένα γ-καιρό ήτονε ένας άρχοντας κ' είχενε δυο γιούς. Ο ένας ήτονε πολλά καλός κι ο άλλος πολλά κακός. Ο καλός τον αγάπανε και τον εσέβουντονε μα ο κακός μόνο πως του γύρευενε λεφτά κι ότι νάχα μη ντου δίδει όσα ήθελενε. που και βολά τον ελάχτιζενε κιόλας. Μια βολά που αρρώστησεν ο γέρος, ο καλός είχενε την έγνοια ντου μα ο κακός έπιαινε και εγύρευενε λεφτά, μα μούδε δε ντον ερώτανε πώς πάει.

Όντεν εκατάλαβεν ο γέρος πως ήρθεν ο καιρός του για το μεγάλο ταξίδι έφερεν ένα συμβολαιογράφο κι έγραφεν ούλα τα καλά του καλού γιού και του κακού μόνο ένα καλυβάκι για να μη μπορεί με το νόμο να χαλάσει τη διαθήκη. Απής επόθανεν ο γέρος κι ανοίχτηκεν η διαθήκη και είδεν ο κακός πως τούχενε λίγα πράματα γραμμένα ο γέρος, εβλέπισενε μια βολά απού έλειπεν ο αδερφός του και πάει και δίδει φωθιά και καιει το καλό μαγατζί και το σπίτι τ' αδερφού ντου. Απής ήρθενε αυτός είδενε τη γκαταστροφή απού του γίνηκεν και επήγε στο ξενοδοχείο να μείνει. Στη λίγη ώρα απού κοιμήθηκε ονειρεύτηκεν πως ήτονε εντάξει το μαγατζί ντου μα είχενε το κλειδί χαημένο, μα επέρνανε λέει ο παπάς του χωριού και του λέει να πάει να πάρει το κλειδί απού είναι κουκλωμένο με άθουδες στην ακροδοκαρέ του σοφά. Σαν εξημέρωσεν, οδηγημένος από το όνειρο πάει στην ακροδοκαρέ του σοφά κι ευρήκεν ένα σωρό χρυσούς μαμουντιγέδες. Το σπίτι ήτονε πρωτύτερα τούρκικο και θα τσ' είχενε ο Τούρκος χωσμένους στην επανάσταση και θα σκοτώθηκεν και δεν εκάτεχενε κιανείς άλλος πως ήσανιε εκειά.

Την άλλη μέρα επήρενε τσοι μαμουντιγέδες και πάει στη χώρα κι αγοράζει καλά μαγατζιά, κι ανοίγει εμπόριο και οι

δουλειές του επήγανε καλά και σε λίγο γ-καιρό εγίνηκεν ο καλύτερος τση χώρας. Ο κακός αδερφός ποτέ ν-του καλό δεν έκαμενε θεληματικώς του μα έκαμενε καλό όντε έδωκενε φωθιά για να ξεκάμει τον αδερφό ντου, γιατί ετοτεσι-δά τον εσώσενε.

Δίδαγμα

Η μεγαλύτερη ζήλεια και το μεγαλύτερο συνορισιό είναι ανάμεσα στ' αδέρφια και πολλές βολές τα οδηγά ο πειρασμός να καταστρέψει το 'να τ' άλλο ν-τωνε.

Η ΓΙ-ΑΡΡΩΣΙΑ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΙΑ

Ένα γ-καιρό αρρώστησεν ο βασιλιάς. Μια παράξενη αρρώσια απού κιανείς γιατρός και κιανείς μάγος δεν εμπόρεσενε να του κάμει καλό. Πέντεξε μέρες είχενη την αρρώσια ντου και πέντεξε μέρες είχενη την υγεία ν του. μα όντεν τον εκράθειενε το κακό ήτονε πολλά κακά. Μούδε να φάει, μούδε να πχει, μούδε να σταθει στα πόδια ν-του. μούδε να κοιμηθει.

Μια βολά, τσι μέρες απού ήτονε στα καλά ν-του εβγήκενε στο κυνήγι για να ξεσκάσει μια ουλιά. Σε μια γκορφή τ' απαντήξανε δυο άλλοι κυνηγοί κι εκάτσανε μια ουλιά να ξεκουραστούνε κι απάνω στη γκουβέντα λέει ο βασιλιάς τα πάθη και τα βάλη ν-του μ' αυτή την αρρώσια. Ο ένας απού τσι δυο κυνηγούς εκάτεχενε κι έκανε γιατρικά και λέει του: «Εγώ θα σε γιατρέψω και δε θέλω μουδ' απού τα λεφτά σου γιατί μου φαίνεσαι καλός άθρωπος (δε ν-τον εγνωρίσανε πως ήτονε ο βασιλιάς), και τότε του λέει ο βασιλιάς: «Εγώ είμαι ο βασιλιάς κι έφερα τσι καλύτερους γιατρούς και τσι καλύτερους μάγους και δε μου κάμανε καλό, άνε με γιάνεις εσύ εσωθήκαμενε κ' οι δυό μας. Να πάεις να σιάξεις το γιατρικό και θα σου μπέψω μαντατοφόρο, όντε θα με κρατεί το κακό να 'ρθεις να δούμενε είντα θα καταφέρεις και συ.

«Μπορεί μεγαλειότατε να 'φερεις τσι καλύτερους, μα δεν έφερες το μπλια καλύτερο και θα το δεις».

Σε δυο - τρεις ημέρες εδοποίησανε το μάγο πως τονε θέλει ο βασιλιάς και πάει και τονε βρίχνει στη χειρότερη κρίση, μα μόλις του 'καμενε μιαν επάλειψη εγίνηκεν ο βασιλιάς γεράκι. Αμέσως αρχινήξανε οι γιορτές και το βράδυ οργάνωσεν ο βασιλιάς ένα μεγάλο γλέντι και για να εορ-

τάσει τη γιατρεία ν-του, μα και για να τιμήσει το σωτήρα ν-του.

Την άλλη μέρα με βασιλικό διάταγμα εχάρισεν ο βασιλιάς ένα νησί του ανθρώπου αφού τον έγειανε. Από κειά κ' ύστερα επεράσανε ούλοι καλά και ο βασιλιάς κι ο μάγος κι εμείς καλλιά από ούλους τωνε.

Δίδαγμα

Όποιος έχει στα χέρια του μια δύναμη έρχεται περίσταση αφού και ο βασιλιάς έχει την ανάγκη του.

Ο ΔΙΑΒΟΛΟΣ ΕΜΠΗΚΕΝ ΑΝΑΜΕΣΙΚΩΣ

Ένα γκαιρό σ' ένα χωριό ήσανιε ούλοι οι χωριανοί αγαπημένοι, μονιασμένοι και ευτυχισμένοι. Στη χαρά του νιους ούλοι εχαίρουντανε και στη λύπη τ' αλλού ούλοι ελυπούντανε. Ούλοι ήσανιε σα μια μεγάλη αγαπημένη φαμελιά. Μα αυτά τα πράματα δεν αρέσουνε στο μπειρασμό, απού να έχει αλέτι, και μια βολά εβάρθηκενε να τσι διαγουμίσει. Έξεπάτωσενε το λοιπός απού τσι καρδιές των ανθρώπω την αγάπη και τη γ-καλωσύνη κι εφύτεψενε το μίσος και τη γκακία, να δείτε δηλαδή είντα μπορεί να σκαρώσει ο διάβολος. Αρχινήξανε το λοιπός κι εσπούσανε τσ' ελιές ο νιείς τ' αλλού κι εκαίγανε τσι θεμωνές ο νιείς τ' αλλού, κι έδερνεν ο νιείς τον άλλο. Μιαν αργαδινή ονειρευτήκανε ούλοι οι γι-άντρες του χωριού το ίδιο όνειρο. Ήτονε, λέ, νύχτα και είδανε στον ουρανό γραμμένο με φωτεινά γράμματα πως θα 'ρθει την άλλη μέρα ένας καλόγερος στο χωριό και να προσέξουνε ότι τωνε πει γιατί θα 'ναι άγιος άνθρωπος.

Την άλληνη ημέρα ήρθενε πραγματικά ένα καλογεράκι και παίζει τη γκαμπάνα και μαζώνουνται οι γιαθρώποι και λέει τωνε: «Καλοί μου ανθρώποι, δεν εξανάρθα στο χωριό σας, κιανένα σας δε γνωρίζω και είντα σαςέ συβαινει εγώ δεν εκάτεχα. Οψάργας όμως, μ' ονειρεψεν ο Κύριος και με διάταξενε να 'ρθω να σαςέ μιλήσω για να ξορκίσω τον καταραμένο απού εμπήκεν αναμεσικώς σας και να ξαναβρούμενε ούλοι μαζί την ομόνοια, την αγάπη και την ευτυχία απού ήτον επά και πρωτύτερα. Ελάστε ούλοι μαζί να κάμωμενε έναν αγιασμό και μια παράκληση να φύγει απού τον τόπο σας ο ξορκισμένος, και εσείς να ξεχάσετε τσ' εζημιές απού έκαμεν ο νιείς τ' αλλού σας και τα λόγια απού

είπετε κι αφού ακούσετε και να ξαναρχίξει η παλιά καλή και όμορφη ζωή του τόπου σας.

Ήτονε το όνειρο αφού είδανε. Ήτονε τα λόγια του καλογέρου. Ήτονε και η λογική και ούλα εξαναπήγανε στη θέση ν-τωνε τα καλά. Ούλα τα κακά τα σβήσανε και τα ξεχάσανε κι εζήσανε ούλοι ν-τωνε καλά πάλι κι εμείς πλια καλύτερα.

Δίδαγμα

Η αγάπη ανάμεσα στο' ανθρώπους, όσο είναι πολύ απαραίτητη και χρήσιμη, τόσο είναι και πίζηλη. Εκειά στοχεύει ο πειρασμός, όπου υπάρχει αγάπη βάνει σκάνταλα και θέλει να ξεπατώσει την αγάπη και να φυτέψει το μίσος και συχνά κάνει δικά του όργανα πολλούς ανθρώπους.

Ο ΞΟΡΚΙΣΜΕΝΟΣ ΤΟΝ ΕΚΑΜΕ ΜΠΕΚΡΗ

Ένα γκαιρό ήτονε στο χωριό έναν αρχοντόσπιτο. μια γκαλιαναθρεμένη φαμελιά, ένα ευτυχισμένο σπίτι. Ο κόσμος τσ' αγάπανε και τσ' εχτίμανε. γιατί ήσανιε χρήσιμοι και στο ντόπο. Σε καλό και σε κακό του χωριού ήσανε παντα στην ομπρός μερέ. Μα ο Ξορκισμένος, απού να έχει αλέτι, έβαλενε σκοπό να το διαλύσει αυτό το σπίτι. Εσχέφτηκενε πως ο καλύτερος τρόπος να ξεκάμει το σπίτι ήτονε να αμπώξει στο μπεκρούλιασμα τον οικογενειάρχη. Ο καλός αυτός άνθρωπος ποτέ ντου δεν αγάπανε το κρασί, μα απής τον οδήγησεν ο Ξορκισμένος αρχίνηξενε και τό 'πινε και καθ' αργά ήρχεντονε κουτούτο στο μεθύσι. Μιαν αργαδινή ήρθενε πάλι θεομέθυστος και ετρικλίζεντονε να πέσει και πάει η γυναίκα ντου να του βοηθήσει και σκαμπιλίζει τηνε. Σιμώνει το μικρό ντου κοπέλι και λέει του: «Μπαμπά. κρατείς μου πράματα;» Όπως ήτονε μαθημένο πρωτύτερα του 'φερνε πράματα κάθε φορά. μα ετούτη τη φορά του θέτει κι αυτηνού ένα σκαμπίλι και λέει του: «Πάρε πράματα».

Μιαν άλλη βολά εμεθύσανε μαζί μ' ένα γκρασόφιλο κι εδαρθήκανε μα του 'φαίνεντονε πως έφαιεν αυτός περισσότερες και πάει και στένει μποσκάδα για να τονε σκοτώσει. Εκεία απού εκάθεντονε στη μποσκάδα επέρασεν άγγελος φτερουγώντας και λέει του: «Μην αφουρχάζεσαι του πειρασμού απού σε καθοδηγά για θα καταστραφείς κι εσύ και θα καταστρέψεις κι άλλους. Ά θέλεις άκουσέ μου. Πήγαινε στο σπίτι σου. Ζήτηξε συγγώμη τση γυναίκας σου απού την εχαστούκισες. Παραίτα το κρασί και ξαναγιάειρε στην κανονική σου ζωή. Αν εμάλωσες με τον άνθρωπο δε φταίει αυτός. Ο πειρασμός φταίει.

Επήγενεπραματικά στο σπίτι ντου εξήτηξε συγγώμη

τση γυναίκας του. Αρχίνηξε πάλι να τραβά τον ίδιο δρόμο και σιγά-σιγά εξαναγύρισε στα πρωτινά ν-του και με το γκαιρό εξαναγίνηκε το σπίτι ν-του το καλύτερο του τόπου κι εζήσανε αγαπημένοι και ευτυχισμένοι, όπως ήσανε και πρωτύτερα.

Δίδαγμα

Μια παροιμία λέει πως «Ομπρός παίρνει ο διάολος το νου τ' αθρώπου κ' ύστερα παίρνει και την κεφαλή ν-του». Δεν είναι δύσκολο να καταλάβει κιανείς πότες μια σκέψη του είναι «κακή φώτιση» και είναι ετότες εύκολο να σκεφτεί λογικότερα.

Ο ΞΟΡΚΙΣΜΕΝΟΣ ΚΑΙ ΟΙ 4 ΦΙΛΟΙ

Ένα γκαιρό, μια μπατούλια πειρασμοί επήρανε το δρόμο κι εκατεβήκανε στη γκοινωνία για «δουλειά». Αυτοίνοι, κατά που γροικούμενε, «δε σπέρνουνε, δε θερίζουνε κι άνεργοι δε γκαθίζουνε». Η δουλειά ν-τωνε είναι να βάνουνε σκάνταλα στο' αθρώπους και να τσι κακοφωτούνε να μαλώνουνε για να σκοτώνονται. Μόλις εσιμώσανε κι εσυφωνούσανε που θα δουλέψει καθένας τωνε, λέει ένας: «Εγώ έχω τοπωμένη μια μπαρέα 4 αθρωπάκια απού είναι πολλά χρόνια καλοί φίλοι και θα πάω να τσι διχονίσω». Πάει το λοιπός και βάνει τσι να παίξουνε χαρθιά, απού αυτοί δεν είχανε ξαναπαισμένα. Μόλις εκάτσανε κακοφωτά τον ένα να κλέψει έναν άσσο για να κάμει φουλ του άσσου και να πάρει τα λεφτά των αλλωνώ. Μα αυτός απού εκακοφώτισε τον ένα να κλέψει τον άσσο, άνοιξε και τα μάθια τ' αλλουνού για να τονε δει, γιατί α δεν είχα ν-τονε δει δε θελά πετύχει πράμα ο ξορκισμένος. Μα μόλις τον επήρανε χαμπάρι πως έκλεφτε τα χαρθιά αρχινούνε στην αρχή κι εχοντροβουλίζανε και, όπως τσ' εσυμπαρδούλιζεν ο πειρασμός, αρχινούνε στη συνέχεια τσι καρέκλες κι εχτύπαν ο γιείς τ' αλλού ν-τωνε ωστ' απού πέσανε ούλοι κάτω μισερωμένοι.

Όντεν ήσανιε στα νοσοκομεία, πάλι τσι σκάρμωεν ο ξορκισμένος και καθένας τωνε ελιγοψύχανε να βγει από κειά και πρώτη ν-του δουλειά απού θελα κάμει ήτονε να πάει να σκοτώσει το μ-ψεσινό ν-του φίλο απού εγίνηκενε σημερνός οχθρός.

Ένας δεσπότης όμω, άγιος άθρωπος είχενε θεού φώτιση και πάει και βρίχνει τσι χωριστά το γκαθένα κι εμίλησέ ν-τωνε: «Πολύ δικαίωμα εδώκετε του καταραμένου κι αφήκετέ τονε και λογαριάζει να τα ξεθεμελιώσει ουλωνώ

σας τα σπίθια. Μη ν-του κάμετε άλλο το χατήρι ν-του. Ξα-
νοίξετε τα σπίθια σας» και βάνει τσι και τα σιάξανε και
μόλις εβγήκανε απού τα νοσοχομεία δεν επήγανε να σκο-
τώσει ο γιείς τον άλλο. μα επήγανε και εκάμανε το καλύ-
τερο γλέντι για τη συφιλιώσή ν-τωνε κι αρχίξανε πάλι την
όμορφη αγαπημένη και μονιασμένη ζωή ν-τωνε.

Δίδαγμα

Δε θέλει ο πειρασμός να θωρεί τσ' ανθρώπους να πχαί-
νουνε καλά και πολλές βολές βάνει σκάνταλα και βάνει
κακές φώτισες στσ' ανθρώπους, μα αυτοίνοι πρέπει να
μην τ' αφουρχάζονται.

Ο ΠΟΛΛΑ ΚΑΛΟΣ Κ' Η ΠΟΛΛΑ ΚΑΚΗ

Ένα γκαιρό ήτονε ένας πολλά καλός άνθρωπος μα ο μαυροκακομοίρης είχενε πολλά κακή μοίρα κ' έτυχέ ν-του μια πολλά κακή γυναίκα. Αυτός Θεού κομμάτι κι αυτήνη διαόλου κάρτσα. Μοιύδε δε ν-τον ανάραφτενε, μοιύδε δεν έφηγε ποτέ τζη για να φάει αυτός φαητό. Αν είχα μψήσει για άλλους εμπόριε να φάει κι αυτός. Κιαμιά βοήθεια δεν έκανε μοιύδε σ' αυτόνο μοιύδε στο σπίτι. Αυτός όμως την είχενε βαρος κι ετάιζε ν-τηνε δίχως κιαμιά υποχρέωση. Ας είναι δα μα εχάντανε και πως ήτονε αδικημένη κι ειώριε ν-τωνε σα ν-τον οχθρό κι άλλο μπράμα δεν ήθελενε όξω να τονε ξεκάμει. Μια βολά τση διόχνει ο διάολος και βάνει φαρμάκι στο φαητό ν-του για να τονε ποθάνει. Μα ο άνθρωπος, αποσπέρας ήτονε ονειρεμένος πως είδενε έναν άνθρωπο και επόριζεν απού την εκκλησία και ήτονε ντυμένος παπαδίστικα και του 'πενε: «αύριο θα σου ψήσει η γυναίκα σου σφουγκάτο μα να μη φάεις για θα 'χει δηλητήριο βαρμένο μέσα, κι α φάεις θα ποθάνεις». Όνειρο ήτονε και το 'χενε ξεχασμένο, μα όντεν την είδενε πρόθυμη να τονε περιποιηθεί, απού δεν ήτονε συνηθισμένη, εθυμήθηκενε τ' όνειρο και παίρνει το φαητό και πάει το του σχύλου και τρώει το κι εψόφησεν ο μαυροπαντέρμος σε λίγη - λίγη ώρα. Δεν την έσφαξενε μοιύδε δε ν-την έδειρενε, μοιύδε δε τζ' είπενε ένα ζευγάρι λόγια, μόνο παίρνει το ραβδάκι ν-του και βάνει το δρόμο ομπρός του δίχως να κατέει πού πάει. Όπως ήτονε θολωμένο το μυαλό ν-του, αλλού επάθειενε, κι αλλού ευρίχεντονε. Μια βολά βρίχεται όξω απού το δρόμο κι ετσουροβόλανε ίσια κάτω. Έκεια απού εστάθηκενε είχενε σκαμένα μια ουλιά ώρα πρωτύτερα μια γουρούνα για να βρει σκουλήκους και ρίζες να φάει κι εξέθαψενε ένα χαρτί και πάει και το παίρνει και διαβάζει το

κι έγγραφεν οδηγίες πώς να κάνει γιατρικά να γειαίνει ού-
λες τσ' αρρώσιες. Επήγαινε αυτός και έγειαινε ούλους κι
ακόμη τσ' αγιάτρευτες αρρώσιες. Έχαμενε λεφτά όσα ήθε-
λενε. Έχαμενε πολλά καλά στον τόπο. ένα ορφανοτροφείο,
ένα γεροντοκομείο κ.ά.

Μόλις το 'μαθεν η παλιογυναίκα ντου επήγγενε κι επα-
ρακάλειε ντονε να τηνε κρατήξει κι αυτήνη εκειά μα αυτός
τση λέει πως είναι βοσκιμένος απού τα φαρμάκια απού
του πότισενε και δε θέλει άλλα. Από κειά κ' ύστερα έζησε-
νε καλά κι αυτός, κ' οι γερόντοι ντου. μα κι εμείς καλά τα
καταφέρνομενε που και βολά.

Δίδαγμα

Επά βγαίνει το συμπέρασμα πως ο καλός άνθρωπος
μπορεί να περάσει δυσκολίες μα στο τέλος καλά θα πά-
ει.

Ο ΑΘΡΩΠΟΣ ΠΟΥ ΓΙΝΗΚΕ ΔΕΛΦΙΝΙ

Ένα γκαιρό ήτονε ένας πλούσιος άθρωπος απού είχενε και πλούσια καρδιά. Στα χέρια ντου εδουλεύασινε κι εξιούσασινε πολλές φαμελιές και τσ' αθρώπους απού εδουλεύανε στα χέρια ν-του τσ' αγάπανε σα γκαι τα παιδιά ν-του. Δεν αγάπανε όμως τσι κακούς αθρώπους και πολλές βολές έκανε χαλάστρες στα σχέδιά ν-τωνε. Μα βέβαια δε ν-τωνε χωνεύανε μουδ' αυτοίνοι. οι κακοί και πολλές βολές του κάνασινε ζημιές. μα αυτός έλεγενε: «Όσο κακό κι α μου κάμουνε εγώ δε γίνομαι σα γκι αυτούς» και δε ν-τωνε σινορίζετονε. Μια βολά όμως απού οι φιλήσυχοι του τόπου εβάλανε δήμαρχο αυτό το γ-καλό άθρωπο για να νοικοκυρέψει τον τόπο και να πατάξει τσοι κακούς. αυτοί, οι κακοί, εβάλανε σκοπό να τονε ξεκάμουνε. Μιαν αργαδινή του στέξασι μπροσκάδα την ώρα απού γιάερνεν απού την αποσπερίδα ν-του κι αρπούν τονε και φράσουνε τη μπούκα ν-του για να μη φωνιάζει κι απόις τονε βάνουνε σ' ένα γ-καράβι και πάνε και πετούν τονε στην ανοιχτή θάλασσα για να πνιγεί και να τονε φάνε τα σκυλόψαρα. Μα ο Θεός δεν είναι αρβανίτης κι έφταξενε στην ώρα απού εχρειγιάζετονε και λέει του: «Μπορώ δα γω να σου βοηθήσω να βγεις. μα πάλι θα βρούνε τρόπο να σε ξεκάμουνε γιαν' εσύ. μαυροκακομοίρη. έχεις πολλούς και κακούς ντουσουμάνηδες. μον' α θέλεις θα σε κάμω δελφίνοι να ζεις επαέ «σα ντο ψάρι στο γιαλό» και λέει του κι αυτός: «Θε μου μεγαλοδύναμε. προσκυνώ τη χάρη σου. ό.τι θέλεις κάμε με».

Εκαμέ ντονε το λοιπόσ δελφίνοι κι έζιενε ευχαριστημένους στη θάλασσα μα πάλι ήτονε εκειά στο γυρογιάλι γυρωτρίγυρα γιαν' ήθελε να θωρεί τσ' αθρώπους κι όντεν εκιντώνευενε κιανείς του βοήθιανε να βγει.

Μια βολά γροικά φωνές «βοήθεια, βοήθεια, πνίγομαι!!!» και σιμώνει κοντά και θωρεί τον ένα απού τσ' ανθρώπους απού τον επετάξανε στη θάλασσα κι ότι απού τό 'λεγε. Εγνώρισέ ν-τονε μα δε ν-του συνορίστηκε μονό μπαίνει από κάτω ν-του και σηκώνει τονε στη ράχη ντου και πάει κι αφήνει τονε στην ακρογιαλιά. Ξανάστροφα πράματα πολλές βολές. Επετάξανε τον άνθρωπο στη θάλασσα για να τονε πνίξουνε κι αυτός εγίνηκενε δελφίني και με καιρό των εγλύτωσενε τη ζωή.

Δίδαγμα

Ότι να 'ναι χιανείς καλός και κάνει καλά, και αν ακόμη οι γι-αθρώποι δεν αναγνωρίζουνε την αξία του και την καλωσύνη του, ο Θεός του βοηθά. «Ότι χάνεις απού τσ' ανθρώπους, δεν το χάνεις απού το Θεό».

Ο ΜΕΓΑΛΟΝΟΙΚΟΚΥΡΗΣ ΑΠΟΥ ΕΓΙΝΗΚΕΝ ΑΓΡΙΜΟΤΡΑΟΣ

Ήτονε μια βολά ένας μεγαλονοικοκύρης απού τον εζυγώνανε να τονε σκοτώσουνε κι εγίνηκενε αγριμότραος κι εμπήκενε σ' ένα φαράγγι. Σ' ένα σπηλιάρι αντιγιάερνε γκι εκοιμάτονε. Μια βολά σ' ένα σεισμό επέσανε πέτρες μεγάλες κι εφράξανε το μπόρο του σπήλιου κι ο τράος δεν εμπόρειενε να πορίσει. Αρχίνηξεν ο μαυροπαντέρμος κι αφώνιαζενε σαν την κοιμμένη κεφαλή και γροικά τονε μια λιονταρίνα και πάει και ξανοίγει και θωρεί πως εμπόρειενε να αμπώξει μερικούς βολάκους να μπει μέσα και φωνιάζει του:

– Μη στενοχωράσαι, καλέ μου τράε, μα γω θα μπώ και θα σ' απαλλάξω απ' ούλα σου τα βάσανα.

(Μα από μέσα τση φωνιάζει κι ο αγριμότραος):

– Να σε χαρώ, καλή μου λιονταρίνα, μη βιάζεσαι να με φάεις κι εγώ θα σε κάμω μεγάλη αρχόντισσα.

Απής εμπήκενε μέσα στο σπήλιο η λιονταρίνα λέει του τράου:

– Θωρείς εδά πως εγώ ό,τι θέλω σε κάνω. Λέγε μου είντα 'θελες να πεις όντεν ήμουν όξω και μου φώνιαζες;

– Να πάεις να μου φέρεις ένα λαγό, έναν άρκαλο και μια ζουρίδα κι α δε μου 'χεις εμπιστοσύνη, κλείσε με πάλι στο σπήλιο ώστε να ρθεις και θα δεις εσύ είντα θα κάμω 'γώ.

Έφερενε το λιοντάρι, και το λαγό, και τη ζουρίδα, και τον άρκαλο και πιάνει ο αγριμότραος και βάνει του λαγού το γάλα, τη χολή τση ζουρίδας και το ξύγκι του αρκάλου και ανακατεύει τα καλά- καλά κι απόις αλείφει τη λιονταρίνα και γίνεται μιαν ομορφοκοπελιά, κι αλείφεται κι αυτός και γίνεται πάλι ο ομορφονιός απού ήτονε πρωτύτερα και πάσινε στο νοικοκυριό ντου κι εστεφανωθήκασι κ' ήτο-

νε το καλύτερο αντίρρονο αυτού του τόπου κι επεράσανε την καλύτερη ζωή.

Δίδαγμα

Πολλές βολές ο άνθρωπος, για να ξεφύγει από κιντώνους, θέλει να παρουσιαστεί διαφορετικός από αυτό που είναι και με καιρό τα πράγματα αλλάσσουνε, και οι δύσκολες καταστάσεις ξεπερνιούνται κι αυτός ξανάρχεται στα πρωτινά ν-του.

Ο ΚΑΛΟΣ ΟΦΙΣ

Ένα γκαιρό, ένα βοσκαρούδι, πρωί - πρωί έπιαινε στα ζα ν-του και στα καλά καθούμενα γροϊκά κι εβρουχάτονε το βουνό και ξανοίγει όθεν εκείά απού γροϊκανε το βρούχο και θωρεί ένα γ-κομμάτι βουνό κι εσειέτονε. Σε μια ουλιά ώρα έσκασενε το βουνό κι επετάχτηνε απού μέσα ένας μεγάλος όφης. Το βοσκαρούδι επρόμαξενε με όσα είδε, μα ο όφης εμπήλησεν ανθρωπινά κι έφερε ντο στα καλά ντου.

«Εσείς οι γι-αθρώποι ούλους τσ' όφιδες τσι θωρείτε οχθρούς, μα εγώ τσ' αγαπώ τσ' ανθρώπους. Γροϊκα μου είντα θα σου πω. Να πάεις αμέσως στο χωριό σου και να τωνε πεις ουλωνώ να πάνε να φύγουνε απού το χωριό και να πάρουνε ότι μπορούνε. Σε τρεις ημέρες στο χωριό σας θα γενεί ηφαίστειο και δε θα πομείνει πέτρα απάνω σ' άλλη. Στη θέση απού είναι το χωριό θα γινεί ένας όμορφος κάμπος και στη μέση ντου θα παρουσιαστεί μια μεγάλη πηγή. Το ηφαίστειο θα πετάξει απού τα βάθη τση γης κομμάθια χρυσάφι. Ότι να κρυγιάνει ο τόπος, να γιαείρουνε οι γι-αθρώποι να σιάξουνε καινούργιο χωριό, μα δεν ξαναγιίνεται εκείά ηφαίστειο.

Το κοπέλι δεν απόσωσενε στα ζα ντου μόνο εγιαίειρενε στο χωριό κι είπενε είντα 'δενε κι είντα 'κουσενε. Τροζοκόπελο το θωρούσανε κι εκάμανε να μην του πιστέψουνε, μα απού εφοβούντανε!! Πχιάνουσινε το λοιπός πατείς με παθιώ σε και φεύγουνε ούλοι κι επήρασινε μαζί ντωνε ό,τι μπορούσανε και το χωριό ντωνε και τα σπίθια ντωνε δεν τα ξανάδανε στα μάθια ντωνε.

Όπως το 'πενε ο όφης και το μεταδιγήθηκενε το κοπέλι ίδια 'τσά εγινήχανε τα πράματα. Απής εκρύγιανεν ο τόπος εγιαείρανε κι ευρήχανε εκείά απού ήτονε το χωριό ντωνε

ένα μεγάλο όμορφο κάμπο και στη μέση μια μεγάλη πηγή απόυ είχανε πρωτύτερα ξεραίλα. Βρίχνουντανε και πέρα - πώδε κομμάτια χρυσάφι κι εμαζώξασι ντο κι επήγασινε κι εφέρασι μαστόρους και υλικά και σα ν-το μανίτη εφύτρωξενε ένα γκαινούργιο και όμορφο χωριό με νερά, με περβόλια, με λουλούδια και με γόνιμα χωράφια.

Στη μ-πλατεία του χωριού εκάμανε άγαλμα ένα όφι και το χωριό ντωνε, το καινούργιο το βγάλανε «Οφιδοχώρι». Γιατι αυτοινώ, ο όφης ήτονε ο σωτήρας τωνε.

Δίδαγμα

Όποιος κι αν είναι αυτός που μας ευεργέτησε, πρέπει και να τονε τιμούμε, και να του το αναγνωρίζομε.

Ο ΑΔΙΚΟΜΠΑΛΕΜΕΝΟΣ

Ένα γκαιρό ήτονε ένας ντεληκανής απού αγάπανε μιαν ομορφονιά. Την ομορφονιά όμως αυτή την ήθελενε κι ένας άλλος ντεληκανής και ο δεύτερος για να καθαρίσει ο δρόμος του απού το μ-πρώτο, έβγαλενε φόματα πως αυτός είχενε σκοτωμένο ένα χωριανό ντωνε απού ευρέθηκενε σκοτωμένος λίγες μέρες πρωτύτερα. Οι γιεδικοί του σκοτωμένου το πιστέψανε κ' είχανε σχέδιο καμωμένο να του κάμουνε μπροσκάδα απ' όξω απού το σπίτι ντου μιαν ορισμένη βραδυσιά για να τονε σκοτώσουνε. Τη μπρωτύτερη βραδυσιά, όμως ονειρεύτηκενε το καλό παιδί πως ήρθεν η μάνα ντου (απού ήτονε ποθαμένη) και λέει του: «Να σηκωθείς, γιέ μου, να φύγεις απού το χωριό γιατί αν είσαι επά αύριο βράδυ θα σε σκοτώσουνε. Πρωί - πρωί να φύγεις απού τον ανατολικό δρόμο. Στο 'να δίστρατο, θα παίρνεις δεξιά και στ' άλλο ζερβά. Όπου βρεθείς τα λιοβουτήματα να κοιμηθείς. Το άλλο πρωί κάλι θα ξεκινήσεις, πάλι τό 'να δίστρατο δεξιά, τ' άλλο ζερβά. Εκείά που θα βρεθείς τα λιοβουτήματα τση δεύτερης μέρας θα δεις ένα αρχοντόσπιτο με κήπο και δεντρά κι εκείά να μπεις να πεις την αλήθεια και να γυρέψεις δουλειά.

Ό,τι τού 'πενε η μάνα ντου στ' όνειρο ούλα ετσά εγινήκασινε. Το σπίτι ήτονε νιους άρχοντα καλού ανθρώπου. Εκράτηξε ντο κοπέλι κι εκαμέ ντο επιστάτη. Μόλις εμπήκεν αυτόνο στην υπηρεσία ντου εμπήκενε η γιευλογιά του Θεού. Ούλα τα μαξούλια επλησιάνανε, ούλα εδρομολογηθήκανε. Ο άνθρωπος εχτίμησενε το κοπέλι κι έκαμέ ντο ψυχογιό, γιατί ήτονε άτεκνος. Ωστόσο εμάθανε και ποιοι ήσανιε οι αληθινοί φονιάδες του χωριανού ντου κι επήγενε στο χωριόν-του κι επήρενε τη γκοπελιά π' αγάπανε. Το μεγαλύτερο καλό τού 'καμενε εκείνος απού ήθελενε να τονε κα-

Δίδαγμα

Ασφάλεια νιώθει κιανείς ότι να 'ναι κοντά σε δυνατός προστάτες. Οι Βενετοί ελέγανε: «Εγώγια ν-του απού δεν είναι δυνατός, προ πάντω α δεν έχει και δυνατούς φίλους».

ΤΟ ΜΟΥΛΑΡΙ, ΤΟ ΒΟΥΙ ΚΙ Ο ΓΑΪΔΑΡΟΣ

Ένα γκαιρό σ' ένα νοικοκυρόσπιτο είχασινε ένα βούι, ένα μουλάρι και ένα γαΐδαρο. Τ' αφεντικό ντωνε ήτονε καλός άθρωπος για τσ' άθρώπους, μα και για τα έχνη απού τον υπηρετούσανε ήτονε καλός και ούλη την ώρα είχενε γεμάτες τσι ματζιαδούρες τωνε φαητά. Στ' αφεντικό ντωνε δεν είχανε παράπονο μα και μεταξύ ντωνε καλά επερνούσανε. Με το καλαμπούρι ντωνε, με τη γλυκειά ντωνε γλώσσα τσι πλιά πολλές βολές. Αρέ και πού να τα χοντροβουλήσουνε μια ουλιά.

Μα μια βολά που το μουλάρι είπενε του γαΐδαρο πως οι γι-αθρώποι για να βρίσουνε τον άλλον τονε λένε γαΐδαρο γυρίζει και του λέει κι ο γαΐδαρος: «Εγώ είμαι γαΐδαρος, μα εσύ είσαι και μπάσταρδος τω γαΐδάρω» κι αμέσως αρχίνηξεν ένας τρικούβετος καβγάς. Λέει τωνε και το βούι: «κάτσετε μωρέ φρόνιμα γιατί στο τέλος μπορεί και να βγάλετε τα μάθια σας». μα αυτάνα αρχινούνε τσι τσινές, σα τζι πολυβολές. Μπαίνει το πεντακαχορίζικο το βούι στην αναμεσάδα για να ξεμιστέψει τσι φίλους του, μα λένε κιαμιά βολά πως «ο ξεμιστευτής τρώει τσ' εμισές», μα 'πά τσ' έφαεν ούλες ο ξεμιστευτής, γιατί τρώει μια τζινέ του μουλαριού και βγάνει του το 'να ντου αμάτι, και τρώει και μια τζινέ του γαΐδαρου και βγάνει του και τ' άλλο ντου αμάτι, κι απού τη μια στιγμή στην άλλη κατηντίζει το μαυροκαχορίζικο το βούι ολόστραβο. Δε του τσ' εσταφνίζανε αυτηνού, μα αυτόνο τσ' άρπαξενε. Μα ο Θεός, για να το προστατέψει και να μπορεί να απαλαίψει τη ζωή και δίχως αμάθια τό 'καμενε νυχτερίδα και φέγγει και δίχως φως, και για να το ευχαριστήσει πλια πολύ του 'καμενε και φτερά και είναι και έχνος, και φτερουγά κιόλας.

Δίδαγμα

Και ο Θεός, και οι γι-αθρώποι εχτιμούνε αυτούς απόυ μεσολαβούνε και συβιβάζουνε τσι διχόνιοιες. Το Εύαγγέ-λιο λέει: «Μακάριοι οι ειρηνοποιόι, ότι αυτοί υιοί Θεού κληθήσονται», θεωρούνται παιδιά του Θεού. Όμως όπου τραβούνε μαχαίρια και μπιστόλια, πρέπει να μπαίνει κιανείς προσεχτικός.

Η ΠΡΟΔΟΣΙΑ ΤΟΥ ΓΑΙΔΑΡΟΥ

Ένα γκαιρό είχενε ένας ζευγάς ένα ζευγάρι βούγια κι ένα γάιδαρο για να κάνει τσι δουλειές του. Μαζί τα βανε κάθα βράδυ σ' ένα παλιόσπιτο.

Μιαν αργαδινή εκουβεδιάζανε τα βούγια για τα βάσανά ντωνε και λέει το ταυρί:

- Ω να το βγάλουνε οι γι-εκατό διαόλοι τ' αφεντικό μας, βγάνομέ ντου τόσα σάρια και κοιθάρια και μαγερέματα και τρώει τσι διαόλους κι εμάς, μουδ' άχερα δε μαςσε δίδει να χορτάσομενε, κι όι μόνο αυτό, μα μαςσε δουλεύει αλύπητα, από νύχτα σε νύχτα. Και λέει κ' η γι-αγελάδα:

- Εγώ λέω να τονε βλεπήσομενε κι όντε θα βρεθεί στην αναμεσάδα μας να τον αρχινήσομενε στσι κουτουλές, μιά εσύ και μιά εγώ να τονε δώσομενε του διαόλου κι όπου θέλει ασ πάει το πράμα μα όπως - όπως, απού τη γκακή ζωή ως το θάνατο, καλλιιά ν' ο θάνατος.

Εξεχάσανε τα βούγια πως στην άλλη γωνιά του σπιθιού ήτονε ο γάιδαρος κι επαρακάτσευενε κι άκουε είντα λέγανε. Το πρωί αξημέρωτα σηκώνεται ο γάιδαρος και πάει στ' αφεντικού, πράμα απού δεν το ξανάκαμενε τέθιοια ώρα, και τα βούγια, αν ήσανε και βούγια, εκαταλάβανε πως πάει ο γάιδαρος να κάμει προδοσιά και, δίχως άλλο το αφεντικό θελα πάει τα βούγια κατευθεία στου κασάπη και δεν επεριμένανε να χάνεται ώρα μόνο μπαίνουνε τζιριτηχτά στο φαράγγι κλάημενα και δάρμενα και βάνει τα η γι-αγελάδα με το ταυρί.

- Οι γι-εκατό δαιμόνοι σε φωτίσανε να γόζιεσαι μα γω δεν είχα κακό στο νου, και κακή ζωή την είχαμενε όπως - όπως, μα μπάρε μου είχαμενε την ησουχία μας. Και λέει και το ταυρί:

- Εδά μπλιό δεν έχεις να κερδίσεις πράμα πως μου γό-

ζιεσαι εμένα, μα μόνο ένας θεός μπορεί να μας βοηθήσει μπλιό και παρακάλεσέ τονε. Πρέπει να κατέμενε πως έχομενε τον ίδιο θεό με τσ' ανθρώπους, μόνο πως εμάς μας αδί- κησενε γιατί μας έριξενε στα κακά χέρια των ανθρώπω.

Για να τα ξεμιστέψει, γιατ' απού λέτε, τα βούγια απού τ' αφεντικό ντωνε ο Θεός τα 'καμενε μπούφους. Άνε δείτε κιαμιά βολά δυο μπούφους να πχαίνουνε μαζί - μαζί μπορεί και να 'ναι εκείνανιδά τα βούγια.

Δίδαγμα

Ότι είναι ανάγκη να μείνει μυστικό πρέπει να κατέμενε πως και «ο τοίχος έει αφχιά». Πάντα υπάρχουνε ανθρώποι απού θα θέλανε να αρπάξουνε το μυστικό μας, να το τροποποιήσουνε και να το βγάλουνε στον κόσμο.

Ο ΠΟΛΕΜΙΣΤΗΣ ΑΠΟΥ ΕΓΙΝΗΚΕΝΕ ΒΑΣΙΛΙΑΣ

Μια βολά κι ένα γκαιρό ήτονε ένα παλληκάρι
απού δεν εκάτεεν είντα πάει να πει φόβος.
Αγάπανε και το ντόπο ντου με ούλη ν-του τη μ-
φυχή κι έμπαινε στη μάχη με το θάρρος σαν να νάχα μπαί-
νει στο καφενείο. Έδιδενε θάρρος και στ' άλλους και πολ-
λές μάχες εκερδιστήκανε κ' ήτονε αυτός αφορμή.

Ήτονε δα κι ο καλύτερος λεβέντης και το καλύτερο
παλληκάρι και μια μάλιστα που τον έβαλενε στ' αμάτι. για
να τονε κάμει γαμπρό, του 'καμεν ένα μαϊκό φυλαχτό, δί-
χως να τση το γυρέψει κι επροστάτευέ ντονε αυτό το φυ-
λαχτό απού τσι μπάλες των οχθρώ. Άλλο τόσο θάρρος επή-
ρενε με το φυλαχτό κι έμπαινε μέσα στ' οχθρούς και τσι
πετσόκοβε. Ούλος ο κόσμος τον εθάμαζε. ούλος ο κόσμος
τον εκαμάρωνε και ούλος ο κόσμος είχενε το θάρρος του.
ατουνού του θεριού. Εσκότωσενε 10, 20, 100, δε γκατέει
κιαείς πόσους οχθρούς εσκότωσενε. μα μια βολά τον ετυ-
λίξεανε εκατοντάδες κι επιάσανέ ν-τονε ζωντανό. Δεμένο
τον είχανε και διπλοσκοπιές τονε βλέπανε. Μια βολά εκα-
τάφερενε να λυθεί και παίξει ξαφνικά μια γροθέ του νιούς
σκοπού κι άλλη μια τ' αλλού και σωριάζονται κ' οι δυο
χάμαις κι αυτός έφυγε σα ντο πουλί απού το κλουβί κι
επήγενε στα παλιά ντου λημέρια κι εκάμασί ντονε πρωτο-
καπετάνιο και έφταξε το βαθμό του στρατηγού.

Απής ετελείωσεν ο πόλεμος του 'δωκεν ο βασιλιάς τη
μοναχοθυγατέρα ντου και σε λίγα χρόνια τον εκάμανε και
βασιλιά κι έζησεν αυτός βασιλική ζωή, μα εμείς τα καχορί-
ζικα κάνομενε λαϊκή ζωή και ετσα δά θα τηνε περάσομεν
και την υπόλοιπη.

Δίδαγμα

Είναι πολλοί απού εφτάξανε ψηλά γιατί και είχανε ικανότητες, και τσι αξιοποιήσανε σωστά. Ούλοι έχουνε ικανότητες, άλλοι περισσότερες και άλλοι λιγότερες, μα πολλοί δε τζι χρησιμοποιούνε γιατί άλλοι δεν τολμούνε, και άλλοι δεν το νιώθουνε πως έχουνε ικανότητες.

Η ΝΕΡΑΓΔΑ ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΛΛΗΚΑΡΙ

Μια βολά κι ένα γκαιρό απάντηξενε μιας νεράγδας ένας λεβέντης απού έφεγγενε σα τζ' ήλιους. Αυτήνη τον ερωντεύτηκενε. μα ήτονε κι αυτή πεντάμορφη νεράγδα και δεν εδυσκολεύτηκενε να τονε μαγνητίσει και να τονε πάει στο σπήλιο τζη. Έκλεισέ ντονε όμως ύστερα και δεν τον άφηνε να ξαναπορίσει, και επειδής δεν ήθελενε να τονε χάσει, μα και επειδής δεν ήθελε να ξαναδούνε τα μάθια ντου άλλη γυναίκα. Ούλα τα καλά του τα κουβάλειενε και του πουλιού το γάλα απού λέει ο λόγος, μα για να ξαναβγεί απο κειά μέσα μούδε λόγος. Σα ντον Οδυσσέα με τη γ-Καλυψώ, απού μας ελέγανε στο σκολειό. Μα όπως ο Δίας έμπεψενε τον Ερμή στη Γαύδο για να ελευτερωθεί ο Οδυσσέας, ετσά κι ο καλός θεός ονειρεφενε το λεβέντη μας πως θα φύγει απού τα δίχθια τη νεράγδας. Άκουσε στον ύπνο ντου: «Ήρθεν ο καιρός να σωθείς. Την ώρα απού θα 'ναι η νεράγδα στ' αποχωρητήριο θα ξαιματώσεις το δεξιό σου μικρό δαχτυλάκι και με το αίμα σου θα κάμεις ένα σταυρό στη μπόρτα του αποχωρητηρίου κι αμέσως θα πάρεις απού το ντολαπάκι ένα σφυράκι κι ένα κουδουνάκι και θα χτυπάς μια φορά δυο μαζωμένους χτύπους στο καμπανάκι, και μια φορά ένα χωριστό κι όντε θα σου φωνιάζει να τσ' ανοίξεις θα τση πεις, α θέλει, να ξαναβγεί, να σ' ορμηνέψει πώς να ελευτερωθείς εσύ ομπρός. Απής αρχίνηξε να του φωνιάζει να τσ' ανοίξει τση λέει: «ώστε να 'μαι εγώ επά, θα 'σαι και συ ατουδά. Ομπρός θα πορίσω εγώ κ' ύστερα εσύ». Και λέει του: «με το ίδιο σφυράκι θα χτυπήσεις στο ίδιο καμπανάκι 33 φορές και θ' ανοίξει η πόρτα να βγεις εσύ όξω κι απ' όξω θα ξαναχτυπήσεις άλλες 33 φορές να βγω κι εγώ. Ετσά κι εγίνηκε κι ο λεβέντης ελευτερώθηκενε.

Επήγεν ο λεβέντης στο χωριό ντου μα αυτός ήτονε λεβέντης και στη θωριά και στη γκαρδιά κ' ήύρενε με την αξία ντου τη γκαλύτερη και τη μπλουσιότερη νύφη κι επέρασενη τη ζωή ντου σα ντον αγά και σα ντο μπρίτζιπα. μα εμείς ακόμη καλύτερα.

Δίδαγμα

Συχνά ο άνθρωπος στο διάβα τση ζωής του μπορεί να βρεθεί σε δύσκολη θέση, όμως πάντα χρειάζεται θάρρος και πάντα υπάρχει ελπίδα. Ακόμη και αναπάντεχα πράματα μπορεί να μεσολαβήσουνε και να σώσουνε την κατάσταση.

Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ ΧΟΙΡΟΒΟΣΚΟΣ

Μια βολά εβγάλασινε απού το θρόνο ντου ένα βασιλιά. Δε τζι δίκανε όμως απού του πήρανε το θρόνο μα ηθέλανε και να τονε σκοτώσουνε για να ξεγνοιάσουνε μια γκαι καλή. Εκαταλάβαινέ ν-το δα ο ζυγωμένος βασιλιάς πως θα τονε γυρεύουνε για να κάμουνε το κολάι ντου κι επήγγαινε σε νιους τσιφλικά και εξεμυστικώθηκέ ντου και εβόσκενε χοίρους για να μη ντονε νοιώσουνε. Μα ο καλός τσιφλικάς του βρήκενε και μια μάλιστα και εξανάκαμέ ντονε βασιλιά και να δείτε πώς: Έκαμέ ντου είκοσι ένα μαϊκά μπαστούνια κι έμπεμπέ ντα όπου ήθελεν αυτός κι εδέρνανε αδιάκοπα. Το μεγαλύτερο έμπεψε να δέρνει το βασιλιά απού τον εξεθρόνισενε και τ' άλλα είκοσι τα έμπεψε να δέρνουνε τσ' υπουργούς του. Έστερα δα των έμπεπενε ένα μπιλλιετάκι και των έγγραφενε: «Τα μπαστουνακία δε γκουράζονται να χτυπούνε. Αν εκουραστήκετε εσείς να τσι τρώτε, θά 'ρθετε ούλοι σας να με προσκυνήσετε και να εξαφανιστείτε από το βασιλείο μου, αλλιώς δε θα τα διατάξω να σταματήσουνε». Αυτοίνοι ήσανιε χορτασμένοι από ξύλο, γιατί αυτό το παντέρμο είναι χορταστικό, κι εγράφανέ ντου την ίδια ώρα πως θα πάνε όπου θέλει κι όντε θέλει και θα τονε προσκυνήσουνε και στα πόδια από κάτω κι όπου αλλού θέλει και δε θα τονε ξαναενοχλήσουνε, μόνο να πρεμαζώξει τω δαιμόνω ντα ραβδιά κι εβαγιαεστήσανε να τωνε κολλούνε μέρα και νύχτα.

Εδιτάξεν αυτός τα μπαστούνια κι εσταματήσανε ύστερα από το προσκύνημα. Έβγαλε την υποχρέωση στο τζιφλικά απού τον εβόθησενε κι αυτός εγιαίειρε στο θρόνο ντου κι έζησενε πάλι βασιλικά όπως και πρωτύτερα μα εμείς ακόμη καλύτερα.

Δίδαγμα

Στη ζωή ούλα είναι πιζήλα. Κι ο βασιλιάς, ώστε να ζει δεν κατέει είναι του φυλάει η μοίρα του.

Ο ΜΑΓΕΜΕΝΟΣ ΟΦΙΣ

Ήτανε μια βολά ένας φτωχός άνθρωπος. Ούλη ντου η περιουσία ήτονε μια μανάρα. Κάθα πρωί την έπαιρνε κι έπχαινε στο δάσος κι έκοβενε ξύλα κι επούλειε ν-τα κι αγόραζεν ένα γκομμάτι φωμί κι εσκυλοπέρνανε. Σπίτι δεν είχε, μόνο σ' ένα σπήλιο εκοιμάτονε.

Μια βολά εκειά απού έκοβεν ένα ξύλο γροικά ανθρώπινη εμιλιά κι εξιπάστηκενε για δεν εθώρειενε άνθρωπο εκειά κοντά. Απής εκαλοξάνοιξε είδενε έναν όφι κι επρόβερνε τη γκεφαλή ντου από μια ντύπα και λέει του: «Καλέ μου άνθρωπε, κατέω γω είντα αιστάνεται ένας άνθρωπος όντε θωρεί ένα όφι. μα εγώ άνθρωπος ήμουνε, μα με κάμανε όφι με τα μαϊκά. Δε θέλω να σε κουράζω για να σου λέω πώς και πότες και γιάντα, μα, α θέλεις να κάμεις ό,τι θα σου πω θα ξαναγενώ άνθρωπος και μουδ' απου το Θεό δε ντο χάνεις, μουδ' από μένα. Να πάεις στο χωριό, δίπλα στην εκκλησία είναι το σπίτι μου, έχει κρεβατίνα στην αυλή και οι πόρτες του είναι πράσινες. Εκειά θα βρεις τη γυναίκα μου και τη γκοπελιά μου. Δίχως να τωνε πεις πως μ' είδες, θα τωνε πεις να σου δώσουνε ένα κομματάκι λιβάνι του Μεγάλου Αγιασμού, ένα κομματάκι αντίντερο τση Μεγάλης Πέφτης, ένα κομματάκι κερι του Επιτάφιου και μια σταλέ αγίασμα. Ούλα αυτά θα τα μαλάξεις να κάμεις ένα σταουρουλάκι και με το σταουρουλάκι θα 'ρθεις να κάμεις απάνω μου το σημείο του σταουρού και θα ξαναγινώ άνθρωπος και θα σωθώ, και συ δε θα χάσεις». Έκαμεν ο ξυλοκόπος ό,τι του 'πανε και μόλις έκαμενε το σταυρό απάνω στον όφι, αυτός εγίνηκεν άνθρωπος. Αμέσως του φίλειενε τα χέρια ντου και τα πόδια ντου κ' ύστερα του λέει: «άιντες εδά να πάμενε μαζί στο σπίτι μου να το γλεντίσομενε και να δούνε ποιός είναι ο σωτήρας μου, η γυναίκα μου κ' η κοπελιά μου».

Μόλις επήγγανε στο σπίτι η γυναίκα και η κοπελιά του ανθρώπου επιλούσανε κι αυτές τα χέρια και τα πόδια του ξυλοκόπου και σε μια ουλιά λέει ο νοικοκύρης του ξυλοκόπου: «Εγώ έχω νοικοκυριό. Ετούτο το κοπελιδάκι απού θωρείς είναι ο κληρονόμος μου. Για λίγο απού σε γνώρισα μου φαίνεσαι καλός άνθρωπος. Είσαι και ο σωτήρας μου. Άνε θέλεις, θα σε κάμω παιδί μου». Και βέβαια εδέχτηκενε ο ξυλοκόπος, μα και το κοπελιδάκι εδέχτηκενε να τονε πάρει κ' ήτονε αφορμή το καλό απού των έκαμενε. Εγίνηκενε το καλύτερο αντρόουνο του τόπου. Έπεσενε κ' η γιευλογία του Θεού σ' εκείνο το σπίτι κι εζήσανε ούλοι καλά κι εμείς καλύτερα.

Δίδαγμα

Ο άνθρωπος, αν κάνει κακά, κακά τονε βρίχουνε, αν κάνει καλά καλά τονε βρίχουνε. Ο Χριστός, όντεν επιαίνανε να τονε σταυρώσουνε και έκοψεν ο Πέτρος το αφτί νιους δούλου, έπιασεν αυτός τ' αφτί και το ξανάβαλε στη θέση του και ύστερα λέει του Πέτρο: «Πέτρο βάλε τη μάχαιρα στη θήκη. Μάχαιρα δώσεις, μάχαιρα λάβεις».

ΤΟ ΛΑΓΟΥΔΑΚΙ ΕΚΑΤΕΧΕΝΕ ΜΑΪΚΑ

Μια φορά κι ένα γκαιρό έπιασενε μια μάλιστα ένα λαγουδάκι κι έβαλε ντο με τα κουνέλια τζη. Χειριά απού είχενε τα κουνέλια έκανε ντα μαϊκά κι εθώρειε ντηνε το λαγουδάκι κι έμαθε πως γίνονται τα μαϊκά κι έμαθε και να μιλεί αθρωπινά. Μια βολά εύρηκεναι καιρό το λαγουδάκι και ξεπορτίζει και αμολέρνει και πάει στο δάσος. Δεν επέρασεν όμως μούδε πολύς καιρός μούδε λίγος και το πχιάνει πάλι ζωντανό ένας κυνηγός. Μόλις επιάστηκεναι λέει του κυνηγού: «χρουσέ μου άθρωπε, χάρισέ μου τη ζωή, όπως - όπως κι α με σφάξεις δυο πιάτα φαητό θα κάμεις, μα ά δε με σφάξεις θα σου κάμω πολύ καλό γιατ' ήμουνε πρωτύτερα σ' ένα γκλουβι εκειά απού έκανε τα μαϊκά τζη μια μάλιστα και θα σ' ορμηνέψω σπουδαία πράματα». Και λέει του ο κυνηγός «θωρώ το 'γω πως δεν είσαι συνηθισμένος λαγός γιατί θωρώ και κατέεις και μιλείς αθρωπινά, μα είντα μπορώ να περιμένω 'γω από σενα;» Και λέει του το λαγουδάκι:

«Βάλε με στο σακκούλι σου για να μη χαντάς πως θα σου φύγω να πάμενε στο φαράγγι, στο μεγάλο βόλαχα από κάτω βάνει η μάλιστα τα μαϊκά τζη σύνεργα, γιατί όσα δε γκρατεί στα χέρια τζη πρέπει να τα χώνει σε τόπο απού δε βγορίζει εκκλησία και δε γροικάται καμπάνα εκκλησίας. Από κειά θα πάρεις ένα μεγάλο κόκκινο ραβδί και θα κάμεις ένα μεγάλο κύκλο και μέσα στο μεγάλο κύκλο δώδεκα μικρότερους μέσα σ' άλλους και ύστερα πάλι με το ραβδί θα χτυπήσεις στο κέντρο και θα παρουσιαστεί αμέσως ότι επιθυμήσεις.

Στου κυνηγού το χωριό ο κόσμος υπόφερνε από νερό. Επήγαινε το λοιπός ο καλός μας κυνηγός κι έκαμενε ται κύκλους κι εζήτηξενε να γενεί μια πηγή να τρέχει νερό στο

χωράφι ν-του. Επούλειε το νερό στων άλλωνά τα χωράφια κι εθησαύρισε. Το λαγουδάκι το φίλησε κι απόις του 'δωκε το γκαιρό ντου. Αυτός εγίνηκεν ο καλύτερος του τόπου και την υπόλοιπή ν-του ζωή την επέρασε σα ντο μπρίτζιπα, μα κι εμείς σα τζι αρχόντους.

Δίδαγμα

Μερικές βολές έρχεται η βοήθεια απο 'κειά απού δεν τηνε περιμένουμε.

Ο ΑΗΤΟΣ

Ήτονε μια βολά κι ένα γκαιρό ένας βαρβάτος νοικοκύρης. Πολλά λεβέντης, πολλά καλόκαρδος, πολλά περήφανος. Το σπίτι ντου ήτονε «Πρέβελης». «Πάντα οι πόρτες τ' ανοιχτές κ' οι τάβλες του στρωμένες...» Τσ' ανθρώπους απού εδουλεύανε στα χέρια ντου τσ' αγάπανε και τσ' υποστήριζε. Και το μελίντακα εσεβεντονε. Κουβέντα δεν εδέχεντον από κιανένα. Μύγια δεν εκάθιζε στο σπαθί ν-του, άνθρωπο δεν αδίκιζε.

Μια βολά εγίνηκενε πόλεμος και αυτός ήτονε καπετάμιος. Τσ' άντρες του, αυτός τσ' αρμάτωνε, αυτός τσ' έντυνε, αυτός τσ' ετάιζε. Πολλούς οχτρούς εκαθάρισε, μα στην υστεριά μας ενικήσανε οι γι-οχτροί κι επήσανε τα σπίθια ντου και ται περιουσίες του και τα ζα ντου. Αυτό τον αποκηρύξανε για τσ' εζημιές απου των είχενε καμωμένες. Εμπόρειεν αυτός να πάει σ' άλλο γκόσμο να μην τόνε βρούνε, μα αυτός δεν ήτονε μαθημένος μούδε να ξενοδουλεύει, μούδε να κακοπερνά, μούδε να κακοντύνεται κι επαρακάλεσενε το Θεό να τονε προστατέψει και πραγματικά τονε προστάτεψε κι έκαμέ ντονε αητό, για να μπορεί να 'χει και τη λεβεδιά ντου, και την αρχοδιά ντου και τη μπερηφάνεια ντου.

Δίδαγμα

Ο γενναίος άνθρωπος, ο καλός άνθρωπος, μόνο αητός του ταιριάζει να γενεί.

ΤΟ ΚΑΛΟ ΑΝΤΡΟΥΝΟ

Ήτونه μια βολά κι ένα γ-καιρό έναν αντρώουνο, δυο καλόκαρδα αθρωπάκια. Δεν είχανε δικά ν-τωνε παιδιά, μα ούλους τσ' αθρώπους αγαπούσανε σα να 'χαν είνια παιδιά ντωνε.

Ό,τι είχανε και δεν είχανε το δίδανε για να βοηθούνε του κόσμου. Όντεν εμαλώνανε αναμεταξύ ντωνε οι χωριανοί εκάνανε ό,τι εμπορούσανε για να τσι μονοιάσουνε. Στσι αρρωστάρηδες και στα 'ρφανά εβοηθούσανε. Νοικοκυριά είχανε, πολλά λεφτά εβγάνανε, μα εκακοπερνούσανε για να βοηθούνε των αλλωνώ. Είντα το θέλεις όμως, απού ήσανε ανάμεσα σε κακούς αθρώπους και ο κόσμος ήτونه αχάριστος. Ο Ξορκισμένος έβανε τη μια και των εκλέφτανε το μαρτί ντωνε, την άλλη τσ' όρθες τωνε και την άλλη τσ' ελιές τωνε. Μα ακόμη, ό,τι νάχα βοηθήσουνε νιούς, νιείς αλλος εζήλευε και εκατηγόρανε τσι καλούς αυτούς αθρώπους. Μια βολά απού έτυχε κι αρρωστήσανε κ' οι δυο ντωνε κι ελείπανε στο νοσοκομείο καμπόσες μέρες, ώστε να γιαείρουνε στο σπίτι ντωνε, ευρήκανε μόνο τσι τέσσερις τοίχους. Ό,τι εσηκώεντونه το ντο 'χανε παρμένο. Πολλά επρικαθήκανε απού την αχαριστία του κόσμου. Μούδε δεν εμπορούσανε, μούδε δεν εθέλανε μπλιό να ζήσουνε σ' αυτό το γκόσμο απού τον αγαπούσανε και τον εβοηθούσανε και οι γι-αθρώποι των εκάμανε τόσο κακό. Εγινήκανε το λοιπός δυο άσπρα πελιστέρια. Ανε δείτε κιαιμιά βολά δυο άσπρα πελιστεράκια να φτερουγούνε δίπλα - δίπλα, μπορεί να 'ναι αυτό το αγαπημένο αντρώουνο.

Δίδαγμα

Δύο καλοί αθρώποι όντε θα γεννούνε αντρώουνο, μόνο με ένα ζευγάρι πελιστέρια μοιάζουμε, που περνούνε τη ζωή ντωνε ούλη αγαπημένα και ευτυχημένα και ειρηνικά.

Ο ΑΘΡΩΠΟΣ ΑΠΟΥ ΕΓΙΝΗΚΕΝΕ ΚΟΡΑΚΑΣ

Ένα γκαιρό επήγενε ένας άνθρωπος σε μια γκηδεία. Όπως εθάφτανε το νεκρό είδεν αυτός πως του 'χανε ακριβά ρούχα και δε ν-του βγάλανε μούδε τα στολίδια ν-του και τη νύχτα επήγε στο μνήμα κι εσήκωσε ν-τη μπλάχα κι επήρενε και τα ρούχα και τα στολισίδια του νεκρού. Από κειά και ύστερα επίστεψενε πως εύρηκενε τον τρόπο απού θα βγάινει εύκολα λεφτά κι αρχίνηξενε κι έπχαινε στει κηδεεις κι επαρακολούθανε τει νεκρούς κι όποιος εχάντανε πως αξίζει το γ-κόπο έπχαινε τη νύχτα και τον έγδυε κι εβάστανε κι ένα εργαλειάκι κι άνοιγε ντη μπούκα του νεκρού να δει αν έχει κιανένα χρυσό αντόντι να του το βγάλει.

Εκράτηξενε αυτό το βιολί καμπόσο γ-καιρό, μα μια βολά απού επόθανε ένας γέρος επήγασινε το βράδυ τα κοπέλια ν-του κι επαραμονέψανε και σε μια ουλιά έρχεται ο φίλος έτοιμος να τονε ξετσαμπαδίσει και ετούτο, μα ως επά ήτονε η γι-επιχείρησή ν-του, γιατί τον επιάσανε κι επαιξάνε ν-του εναν αλάι ξύλο απού ήτονε το μισό περίσιο. Σηκωτό τον εσηκώσανε την άλλη μέρα και τον επήρανε από κειά. Επήγενε στο νοσοκομείο κι έκαμενε δυο μήνες, μα κι απής επόρισενε, εντρέπεντονε κι εφοβάτονε να κυκλοφορά στο χωριό ντου, γιαντ' είχενε γδυμένους τει νεκρούς των εμισώ χωριανώ. Επαρακάλεσε ντο Θεό να τονε προστατέψει, μα ήτονε δύσκολο μια ουλιά να κάμει το γκόσμο να ξεχάσει τα φερσίματά ντου κι έκαμέ ντονε κόρακα και τον έκαμενε μαύρο επειδής ανακατεύντονε με τει ποθαμένους. Μα αυτόνος όσα κι αν ετράβηξενε το 'χενε παρμένο χούι. Όταν ήτονε άνθρωπος αντιγιάερνε τει ποθαμένους κι εδά απού γίνηκενε πουλί συνεχίζει ν' αντιγιάερνει στα θράσια. Κι εγίνηκενε κόρακας.

Ετουτηνιδά είναι η γ-ιστορία του κοράκου. Γροικάτ' εσείς; Γροικούμενε να λέτε.

Δίδαγμα

Επά μασε λέει το παραμυθάκι πως ο κακομαθημένος δεν αλλάσσει εύκολα μα κακά τραβά, κακά θα πάει. Και το χούι ντου δε ν-τ' αλλάσσει.

Η ΚΑΚΗ ΠΑΤΟΥΛΙΑ

Μια βολά κι ένα γκαιρό ήσανιε μια πατούλια χωριανοί απού εσκεφτήκασινε να κάμουνε ένα εργοστάσιο για τα μαξούλια του χωριού, μα και για να δώσουνε δουλειά σε μερικούς χωριανούς και νά χουσινε κι αυτοίνοι ένα διάφορο. Εμαζώξανε τα πρώτα λεφτά και παίρνει τα ένας τωνα και πάει να δώσει πεί για να ῥθουνε τα μηχανήματα. Το βράδυ όμως εγιαίειρενε κ' είπε ντωνε πως του τα πήρανε οι ληστές. Εξαναμαζώξανε καμπόσα λεφτά και παίρνει τα άλλος και πάει τα πάλι για τα μηχανήματα μα εγιαίειρενε κι αυτός και τον είπενε πως του πήρανε απού το ξενοδοχείο τη τζάντα ντου με ούλα τα λεφτά. Εσκεφτήκανε να παραιτήσουνε την ιδέα για εργοστάσιο, μα μερικοί επιμένανε και ξαναμαζώνουνε λεφτά και παίρνουσί ντα δύο νομάτοι και πάνε ν-τα στη χώρα. Μα και αυτοί εγιαίειρανε κι εκάνανε πως εκλαίγανε γιατί τ' εληστέφανε, λε, κι α δεν είχα δώσουνε τα λεφτά θελα τ' έχουνε σκοτωμένους. Ε, ως εκεδά 'τονε. Δεν εξανακάμανε λόγο για εργοστάσιο.

Δύσκολα ήσανε τα χρόνια. Από χρόνια δεν ήτονε σπίτι χτισμένο στο χωριό. Εχτιστήκανε όμως εκείνο ντο χρόνο τέσσερα καινούργια παλατάκια κ' ήσανιε των τεσσάρω, αυτοινώ απού των «επήρανε οι ληστές τα λεφτά απού θελα δωθούνε για το εργοστάσιο». Δεν άργησε να κάμει ένα σειμουλάκι και δεν έβλαψεν άθρωπο γεννημένο, όξω πως εχάλασενε τα τέσσερα καινούργια σπίθια. Ο παπάς του χωριού είπενε: «Το άδικον ουκ ευλογείται». Οι κακομοίρηδες όμως απού εχάσανε τα λεφτά ντωνε δεν τα ξανάδανε.

Δίδαγμα

Πρέπει να γνωρίζουμε καλά τσ' ανθρώπους απόύ θα κάμομε συναλλίκι γιατί μπορεί να μασε φέρουνε σε δύσκολη θέση οι κακότροποι σύντροφοι. Μα ακόμη μασε λέει το παραμυθάκι πως τα αδικομαζώματα γίνονται ανεμοσχροπίσματα.

Ο ΑΘΡΩΠΟΣ ΠΟΥ ΕΓΙΝΗΚΕΝ ΟΦΙΣ

Ήτανε μια βολά κι ένα γ-καιρό ένας άνθρωπος πολλά κακός πολλά σουχλίστρης και πολλά ζηλιάρης. Ούλοι οι διαόλοι ήσανιε μέσα ντου φωλεμένοι. Μια βολά ετσούρησενε ένα βούι νιούς χωριανό ν-τωνα μοναχό ν-του κι αυτός είπενε φόματα πως είδενε έναν άλλο και το τσούρησενε για να τσι βάλει να μαλώσουνε. Μια βολά απού ήσανιε μαλωμένοι δύο ανθρώποι επήγενε κι έβαλε φωθιά στου νιούς τωνα τη θεμωνέ για να τονε κακαφοραθεί ο άλλος να γινεί η τραβάγια πλιά δύσκολη. Εκακαφοράθηκέ ντονε κιόλας κι επήγενε κι αυτός και τού 'σπασενε τσ'ελιές του. Μιαν άλλη βολά επήγενε κι έδωκενε φωθιά σ'ένα λιόφυτο απού δεν ήσανιε εκείά δικές του ελιές. Είδανέ ντονε όμως κι εγοργοσβήσανε τη φωθιά και δεν εσιοκαστράφηγε το χωριό κι επιάσανέ ντονε κι αυτόνο κι εκάμα ντονε κομμάθια στο ξύλο.

Απής εβγήκενε απού το νοσοκομείο εφοβάτονε μα εντρέπεντονε κιόλας, για δεν είχε μούτρα να ξαναδεί τσι χωριανούς του, κι επήγγεν εις το δάσος κι εγίνηκεν όφισ, μα κι ακόμης όπου τονε δούνε οι γι-αθρώποι τονε θωρούνε σαν οχθρό.

Δίδαγμα

Ο πολλά κακός άνθρωπος μόνο με τον όφι μοιάζει και είναι επικίνδυνος να προκαλέσει ζημιά και κακό στσι συνανθρώπους του ανά πάσαν στιγμή. Για το λόγο αυτό πρέπει να τον προσέχομε και να τον απομονώνουμε σαν αντικοινωνικό στοιχείο.

ΤΟ ΑΘΡΩΠΑΚΙ ΠΟΥ ΕΓΙΝΗΚΕ ΓΕΡΑΚΙ

Ήτونه ένα γκαιρό έναν αθρωπάκι απόυ ήτونه ούλο μια γροθέ, μα ήτونه σαφίς νεύρο, σαφίς ασβελτοσύνη και σαφίς παλληκαριά. Όξω το 'χενε ριμένο και στο λεβέντικο, και διάλοσο δουλειά απόυ έκανεν αυτός ποτές του μόνο με τα τσαρπαλίκια και με τα νταηλίκια έξιενε σε βάρος του κόσμου. Δεν έκανεν εμπόριο τη γκλεφιά, μούδε δεν έκλεφτενε χοντρικά. Κάθα μέρα έκλεφτενε όσο του χρειγιάζεντονε για να βολευτεί. Μουδ' εφοβάτονε, μουδ' εντρέπεντονε. Ότι του χρειγιάζεντονε έπαίξε μια χυνοβολέ και τ' άρπανε και δε μπα να το θωρούσανε. Σκασίλα ντου. Απόφευγεν όμως να πειράζει τσι φτωχούς.

Μα κάθα πράμα τέλος έχει. Απήσ ετελείωσεν η γι-αναρχία, κάθε τόσο το πιάνανε και το τσελεκώνανε και το παίανανε στη φυλακή και μόλις επόριζενε, πάλι τα ίδια μας και ξαναπάλι τα ίδια μας. Μα και δίχως το ζαμπιτηλίκι τού 'τυχενε κι άλλο δυσκόλιο. Εγλυκάθηκεν έναν ορνιθόκουμο κι έπχαινε κάθε μέρα κι έπαιρνε μιαν όρθα κι έτρωέ ν-τηνε, μα αυτός ο ορνιθόκουμος ήτونه μιας μάισσας και πιάνει και του κάνει μαϊκά και κάνει το καλό μας αθρωπάκι πουλί. Μα αυτόνο εγίνηκενε γεράκι κι εδιατήρησενε ούλα ντου τα χούγια. Και τη λεβεδιά ντου και την ασβελτοσύνη ντου και τη μπαλληκαριά ντου, μα και τη γκακή ντου χάρη να ζει με τα τσαρπαλίκια.

Δίδαγμα

Ότι να μπει κιανείς σε λάθος δρόμο, σε κακό τέρμα θα φτάξει.

ΤΟ ΚΑΚΟ ΑΦΕΝΤΙΚΟ*

Ήτονε ένα γκαιρό ένας κακός άνθρωπος μα είχενε χο-
ντρό νοικοκυριό κι ο κόσμος είχεν ανάγκη και πολ-
λοί φαμέγιοι του δουλεύασινε. Δε τζ' εκαλοπλέρω-
νε τσι μαυροκαχομοίρηδες, μα δεν ευρίχνασινε αλλού δου-
λειά κι εκάνασινε ξερό κουράγιο κι επερνούσανε τον και-
ρό ντωνε σα τζι σκλάβους. Προπάντω δα τ' αμπελοσκάμα-
τα, ξημερώματα ευρίχουντανε στ' αμπέλι και βραδιάσμα-
τα εφεύγανε απού τ' αμπέλι. Ούλη μέρα σκαλίδα και κα-
κοπέραση. Ένας εργάτης δεν είχενε θωρεμένο τ' αφεντικό
πως ήτονε κοντά και λέει: «Ούλοι οι δαιμόνοι να τονε πά-
ρουνε τον τύραννο κι έφαέ μας ζωντανούς. Αυτός μούδε
θεό φοβάται, μουδ' άνθρωπο λυπάται. Ο θεός να μου τ'
αξιώσει κ' οι γι-εφτά μου ουρανοί και να μη φτάξει απού
το καινούργιο ντου κρασί. Βγάλε τονε, διάολε, κι ως θέλεις
τόνε βγάλε». Άκουσέ ν-τονε τ' αφεντικό, μα δεν τον εξύ-
γωξενε γιατί του βγανε πολλή δουλειά.

Επεράσανε οι μήνες, επεράσανε τα τρυγοπατήματα, και
όντεν εθεώρησεν τ' αφεντικό πως θα 'ναι καθαρισμένο το
κρασί, όπως ήτονε ακουμπισμένος στο τραπέζι λέει του
φαμέγιου απού του καταρίστηκεν: «Βάλε μου, μωρέ,
απού το καινούργιο κρασί ένα μποτήρι, να δούμενε αν
εκαθάρισενε». Έφερεν ο φαμέγιος το κρασί κι έθεκέν το
στο τραπέζι στη βεράντα. Τ' αφεντικό εξάνοιγενε μια το
κρασί και μια το φαμέγιο και γυρίζει και λέει του: «Θυμά-
σαι απού μου καταρίστηκες να μη φτάξω να πιώ απού το
καινούργιο κρασί; Είδες εδά πως έφταξα; Έχασες το γ-κό-
πο απού μου καταρίστηκες».

«Ναι, μα ώστε να πάει το ποτήρι στ' αχείλι σου πολλά
μπορεί να συβούνε». Δεν εμπρόλαβενε ο φαμέγιος να δι-
καιολογηθεί, μα δεν εμπρόλαβενε μούδε τ' αφεντικό να

πχει το κρασάκι ν-του, κι ένα μαύρο σύννεφο εκατέβηκε-
νε κι επήρεν τονε.

Την άλλη μέρα επήρασινε ούλοι οι φαμέγιοι το ίδιο
γράμμα κι έγγραφέ ν-τωνε να πάνε στην εκκλησία να προ-
σευκηθούνε να του συχωρέσει ο Θεός. να ξαναγιαείρει στο
νοικοκυριό ν-του και θα γενεί από 'πά και πέρα καλός
άθρωπος.

Ετσά γίνηκε γκιόλας. Αυτοί επροσευκηθήκανε, το σύν-
νεφο τον εξαναγιαείρενε, αυτός εδιορθώθηκεν και η κα-
τάρα του φαμέγιου ήτονε καλή και αποτελεσματική ευχή.

* Το θέμα είναι παρμένο από τον Αργοναύτη Αγκαίο

Δίδαγμα

Όντεν είναι κιανείς στην κορφή, πρέπει να σκέφτεται
πώς μπορεί μια μέρα να βρεθεί και στον πάτο. Ούλα γί-
νονται, γι' αυτό πρέπει να 'χει καλές σχέσεις με την κοι-
ωνία και τσι συνεργάτες του, μα και να σκέφτεται πώς
κάθε στιγμή αλλάσσουν τα πράματα.

Η ΚΑΚΗ ΓΥΝΑΙΚΑ ΠΟΥ ΕΓΙΝΗΚΕ ΖΟΥΡΙΔΑ

Ένα γκαιρό ήτονε μια γκακή γυναικά σ' ένα χωριό. Ψεύτρα! Κλέφτρα! κατεργάρα!, μα προπάντων παμπόνηρη. Ούλα τα κακά τα 'χανε μονομεριασμένα οι διαόλοι απάνω τζη. Έκλεφτε τζ' όρθες, έκλεφτε ντ' αβγά. ούλα τά 'κλεφτενε. Αυτή ήτονε γεννημένη για να κλέφτει.

Μια βολά εμπήκενε στο σπίτι τση δικηγορίνας κι εσήκωσενε ούλα τζη τα χρυσαφικά. μα όντεν επόριζενε την είδασινε και επήρασί τζη τα, κι εκάμασί ν-τηνε και μπαούλο στο ξύλο κι εμπέφασίν τηνε στο νοσοκομείο. μα μόλις εποδάρωσενε μια ουλιά πάει η καλή σου κλέφτρα κι ανοίγει και το σπίτι τση δημαρχίνας και σηκώνει κι από κειά ούλα τα χρυσαφικά μα πάλι την επιάσανε και πάλι την εμπέφασινε στο νοσοκομείο. Μα πάλι μόλις επαγουριάνασινε μια ουλιά οι πληγές τση κι εμπόρειενε να σέρνεται, πάει πάλι και σπα την εκκλησία κι έγδυσέ ν-τηνε καλά- καλά. μα και τούτη τη βολά την είδασινε και πάλι εξαναπήγενε στο νοσοκομείο. Μα ετούτη τη βολά, κι εφοβάτονε να κυκλοφορά στο χωριό, μα μούδε δεν είχενε μούτρα να θωρεί τσ' αθρώπους και σαν είδενε πως δεν έχει μπλιό θέση στο χωριό, επήγενε στο δάσος κι εγίνηκενε ζουριίδα. Καλά το λέει όμως η παροιμία πως όπου κι α μπάει η γι-αλεπού σέρνει την ορά τζη. Εδά κι αυτήνη δεν άλλαξενε τα χούγια τζη. Με κλειφιές και με τσαρπαλίκια. με ψευχιές και με πονηριές περνά τη ζωή τζη κι εκειά απού πήγενε το χού ιτζη τό χει. Η καλύτερή τζη μέρα είναι ότι να μπορέσει να κλέψει όρθες. Κι αποίς μάχεται των αθρώπω, σαν νάχα τζη φταίνε αυτοίνοι πως εγίνηκενε κλέφτρα, κι ότι να μπει στον ορνιθόκουμο, δεν μ-παίρνει ότι τη δικά για να φάει. μα μπορεί να πνίξει και 15 όρθες να τσι παραιτήσσει εκειά πνιμένες.

Δίδαγμα

Η απληστία και η πλεονεξία είναι κακοί σύμβουλοι και πάντα οδηγούν σε κακό δρόμο. Όποιος φτάξει ως εκεί γρήγορα και σίγουρα, σε κακό αποτέλεσμα θα καταλήξει.

Η ΚΑΤΑΦΕΡΤΖΟΥ

Ένα γκαιρό ήτονε μια γυναίκα καταφερτζού κι ότι έβα-
νε στο νου τζη έπρεπε να γενεί. Πάει ετελειώσε. Είχεν
ένα γ-κοπελιδάκι κι έβαλε στ' αμάτι το γ-καλύτερο
γαμπρό για να του το φορτώσει. Μα ο άνθρωπος άλλη αγά-
πανε. Έμαθεν η καταφερτζού ποιά ήθελεν ο άνθρωπος και
πιάνει και κάνει τση μάγια και πέφτει στο κρεββάτι το
μαυροκακορίζικο θηλυκό του θανατά. Εφέρανε ούλους τσι
γιατρούς, επήγανε σ' ούλους τσ' αγίους μα του κάκου. Σ'
ούλο γ-και τό 'στερο επήγασινε και εφέρασινε μια μάισσα
και μόλις ήρθενε τωνε λέει: «Ένας καλός γαμπρός τηνε θέ-
λει τη γ-κοπελιά, μα μια γυναίκα έκαμενε τα μαϊκά για να
καθαρίσει ο δρόμος να παντρέψει τη δική τζη θυγατέρα.
Για να φύγει το κακό απού τη γκοπελιά ετούτη πρέπει να
το γυρίσομενε στη θυγατέρα τση κακής γυναίκας και ύστε-
ρα, για να γινεί κι εκείνη καλά, θα πρέπει να 'ρθει επά να
προσκυνήσει τα πόδια ετουνης τση κοπελιάς, αλλιώς αυτη-
νής δε τζη περνά.

Ίδια 'τσά απού είπενε η καλή μάισσα εγινήκανε τα πρά-
ματα. Το κοπελιδάκι εγίνηκενε καλά. Το κοπελιδάκι τση
καταφερτζούς έπεσενε στο κρεββάτι και σε δυο - τρεις
ημέρες η καταφερτζού είχενε τα ντρόπια τζη, μα δεν ύπαρ-
χενε μουδ' άλλος δρόμος, μουδ' άλλη λύση και φέρνει ση-
κωτό το κοπελιδάκι τζη με τέσσερις άντρες απού το κρα-
τούσανε και προσκυνά τα πόδια τσ' αλλής κι αμέσως εγι-
νήκενε κι αυτήνη καλά.

Εγώ, για να λέω την αλήθεια, εκαλοφάνηκέ μου, απού
δεν τα κατάφερενε η καταφερτζού αυτή τη φορά, ετσά
απού ελογάριάζενε. Εκαλοφάνηκέ μου ακόμη που στο τέ-
λος εκατάφερενε ο άνθρωπος και επήρενε τη γκοπελιά
απού ήθελενε και να δεις πως εκάμασινε το καλύτερο σπι-

τι του χωριού κι επεράσανε καλά αυτοίνοι μα κι εμείς πο-
λεμούμε να καλοπερνούμε.

Δίδαγμα

Δεν πρέπει με ανέντιμα μέσα να θέλει κιανείς να κα-
ταστρέψει άλλους για να πετύχει δικά του ωφέλη γιατί
τελικά αυτός θα βρεθεί ζημιωμένος.

ΤΑ ΔΥΟ ΑΔΕΡΦΙΑ

Ένα γκαιρό ήσανιε δύο αδέρφια σ' ένα φτωχόσπιτο. Δί-
χως άλλο ήσανιε από μια κοιλιά μα ήσανιε ντίμπις
αλλιώςίτικα το 'να απού τ' άλλο κι ούλοι ελέγασινε πως
πρέπει να 'ναι μπάρε μου από άλλο πατέρα το καθένα ν-
τωνε. Ο πρώτος ήτονε δουλευταράς, έξυπνος και καλόκαρ-
δος. Έκαμενε μαγατζιά, έκαμενε περιουσίες, εμπήκνε
στην κοινωνία σαν άνθρωπος με αξία και με υπόληψη κ'
ήτονε και λεβεντάθρωπος. Ο δεύτερος ήτονε ντίμπις χαίμέ-
νο κορμί. Από όπου είχα γκάτσει εβαριέτονε να σηκωθεί.
Κιαμιά ικανότητα, κιαμιά διάθεση για δουλειά. Άνοιξέ
ντου ο αδερφός του ένα μαγατζάκι, μα αυτός το διάλυσε-
νε. Επήρε ν-του καμπόσα οζουλάκια μα κι αυτάνα τα ξέ-
καμενε. Μπορεί εδά να 'χετε ακουστά πως η μεγαλύτερη
ζήλεια είναι στ' αδέρφια. Επά θα το δείτε ολοφάνερα.

Μιαν αργαδινή, ο καλός αδερφός ονειρεύτηκενε πως την
αυγή θα του κάψουνε το μαγατζί ν-του και μόλις εξανα-
κοιμήθηκενε ονειρεύτηκενε πάλι ακριβώς το ίδιο όνειρο,
και, επειδή τ' ονειρεύτηκενε δυο βολές απάνω σ' άλλες ση-
κώνεται και πάει και βρίχνει το γκακό ν-του αδερφό την
ώρα απού άδειασενε ένα μπετόνι βεζίνα κι έδιδενε φωτιά
να του κάψει το μαγατζί. Εχάλασενε ο ουρανός κι επλά-
κωσέ ν-τονε με ότι είδασινε τα αμάθια ν-του εκείνη την
ώρα, μα δεν είχενε τη δύναμη μούδε να μιλήσει μούδε να
κάμει πράμα.

Ο κακός αδερφός, όσο κι αν ήτονε κακός, όσο κι αν ήτο-
νε παλαβιάρης, με το να δει πόσο τον υπομονεύτηκενε ο
αδερφός του, επήγενε την άλλη μέρα κι έκανέ ν-του μετά-
νοιες σα ν-του αγίου κι εζήτα ν-του συγγνώμη κι από τό-
τες εγίνηκενε ντίμπις άλλος άνθρωπος κι έπχαινε στο μαγα-
τζί κι εβοήθα ν-του και σιγά - σιγά εδρομολόησενε και εί-

δε ν-τονε και η κοινωνία με άλλο αμάτι κι από 'κειά απού
επολέμανε να κάμει πολύ κακό τ' αδερφού ν-του. έκαμενε
πολύ καλό δικό ν-του γιατί εδιορθώθηκε, απού δεν
εμπόρειε να το πιστέψει άνθρωπος γεννημένος.

Δίδαγμα

Ο άνθρωπος με την υπομονή του και με την καλωσύνη
του συγκρατεί την κακία του και δεν κάνει εκδίκησες
και αυτό είναι και νίκη και κέρδος. Γι' αυτό πρέπει να
δίνουμε σε κάθε κοινωνικό παράσιτο την ευκαιρία να
διορθωθεί και να γίνει τίμιο και εργατικό άτομο στην
κοινωνία.

Η ΑΡΧΟΝΤΟΠΟΥΛΑ ΠΟΥ ΔΕΝ ΗΘΕΛΕ ΝΑ ΓΕΡΑΣΕΙ

Σ'να γκαιρό ήτονε μια μοναχοκόρη σ' έναν αρχοντόπι-
το μέσα σε πολλούς αδερφούς, πεντάμορφη και μο-
σκαναθρεμένη. Εμικροπαντρέψανε ν-τηνε και τσ'
επήρανε ένα γκαλό άθρωπο, μα από μικρή ακόμη αρχίνη-
ξε να φοβάται τα γεραθειά και το θάνατο κ' ήτονε δυστυ-
χισμένη. «Ε. τα παντέρμα τα χρόνια πώς περνούνε. Τα γε-
ραθειά θα 'ρθουνε, τα κάλλη θα φύγουνε, η ζωή θα τελειώ-
σει και τα πλούτη θα πάνε σε άλλα χέρια», έλεγενε πολλές
βολές. Είδασινε οι γι-εδικοί τζη κι εκακοχάλιαζενε κι ερω-
τούσα ντηνε είντα τση συβαίνει και μια βολά τωνε λέει το
γ-καημό τζη. Εφέρασινε και μάλιστα κι επήρανε ντωνε ένα
σωρό λεφτά μα του κάκου.

Ο μάγος ήτονε ένας έξυπνος συγγενής τση και πάει μια
βολά και λέει τση: «Εσύ είντα κάνεις; πώς περνά η γι-ώρα
σου;» και λέει του: «Ντα είντα θέλεις να κάνω απού δεν
έχω ανάγκη; Έχομεν αθρώπους και τσι πλερώνομενε και
δουλεύουνε αυτοί για μας».

– Ε, κακορίζικη, ετούτο δα 'ναι το κακό σου εσένα απού
δε γ-κάνεις πράμα και θα σιοπαλαβιάσεις να πάεις εις τη
μοίρα σου. Επά είναι νόμος απού το Θεό και ούλοι γεννι-
ούνται κι ούλοι θα ποθάνουνε, μα ώστε να ζιούνε δουλεύ-
ουνε, δημιουργούνε, προσφέρουνε στο σπίτι ντωνε και
στην κοινωνία και αυτό δίδει χάρη και νόημα στη ζωή. αλ-
λιώς βαριέται κιανείς να ζει. Να κάνεις στο σπίτι σου δου-
λειές, μα και κάνε ό.τι μπορείς για τσι φτωχούς να δώσεις
νόημα στη ζωή σου.

Απού την ίδια μέρα επήγγενε κι αγόρασενε υλικά για να
κάνει πλεχτά, μα έβαλενε και πρόγραμμα στη ζωή τζη κι
έπχαινε ταχτικά στα ορφανοτροφεία, στα γεροντοκομεία

και όπου ήσανιε δυστυχισημένοι αθρώποι κι εβοήθανε κι όσο εβοήθανε ται δυστυχισημένους, έφυγενε κι από πάνω τζη η δυστυχία γιατί αιστάνεντονε πως είναι χρήσιμη στη ζωή, πράμα που δε ντο αιστάνεντονε πρωτύτερα κι από κει κ' ύστερα έζησε ευχαριστημένη και ευτυχισημένη.

Δίδαγμα

Ετούτο μας το παραμυθάκι μαςε λέει δυο πράματα: Πρώτο: Με θάρρος πρέπει να θεωρούμενε την κοινή μοίρα ουλωνώ των αθρώπω. Δεύτερο: Πρέπει να κατέμενε πως όποιος δεν προσφέρνει στο σπίτι του και στην κοινωνία και αν ακόμη δεν το έχει ανάγκη, και άχρηστος είναι μα και δυστυχισημένος, γιατί δε νιώθει κιανένα νόημα στη ζωή του.

Ο ΝΤΕΛΗΚΑΝΗΣ ΑΠΟΥ ΕΓΙΝΗΚΕΝΕ ΠΑΓΩΝΙ

Ένα γκαιρό ήτονε σ' ένα γκεφαλοχώρι ένας ντεληκανής. Ο καλύτερος λεβέντης. Ο καλύτερος τραγουδιστής. Ο εξυπνότερος και το πλια καλό παλληκάρι. Είντα το θέλεις όμως, απού το πήρεν απάνω ντου και εθώρειενε ούλους τσ' άλλους σαν τα μελιγκουνάκια. Αν είχε μπέσει η μύτη ν-του χάμαις δεν εκαταδέχεντονε να σκύφει να τηνε πιάσει. Μα ο Θεός δεν αγαπά τη μπερηφάνεια κι εσκέρτηκενε να τονε τιμωρήσει για καλά, μα την τελευταία στιγμή ελυτήθηκενε τα κάλλη ν-του κι έκαμέ ντονε παγώνι απού να 'ει τη λεβεδιά ν-του να μη χαραμιστεί. Πάλι όμως στην κοινωνία τω μ-πουλιώ, ήτονε ο πλιά λεβέντης κι ο πλιά καλός τραγουδιστής και πάλι επερηφανεύεντονε κι έβγαينه σ' ένα κορφαλάκι κι ετραγούδειενε:

Σ' ούλη τη γη δε βρίχνουνται του παγωνιού τα κάλλη
Λεβέντης και τραγουδιστής που δεν υπάρχουν άλλοι.

Μα μια σκλώπα απού άκουσενε ετούτη δα τη μαντινά-
δα του 'πενε:

Να μην περηφανεύεσαι, μην κάνεις τη χαρά σου
για δε γκατέεις ποιά μπορεί να 'νιαι τα ύστερά σου

Δε ν-το κατέεις πως ο Θεός δε θέλει καυκησιάρηδες και
περήφανους;

Μα το καλό μας το παγώνι δεν άλλαξεκε κεφαλή και έμπεφέ ν-του ο Θεός μιαν αρρώσια στο λάρυγγα κι εχάλασε ντου τη φωνή ντου κι εμηνυσε ν-του κιόλας πως για ώρα του χαλά τη φωνή ν-του, μα λυπάται τα κάλλη ν-του και δεν ν-του τα βλάπτει, α δε συμμαζωχτεί όμως, την άλλη βολά θα του τα μαστραχалиάσει κι αυτάνα. Αφορμή ήτονε το λοιπός η περηφάνεια ν-του κι έχασενε τη γ-καλή ν-του λαλιά το παγώνι. Γροικάτε σεις; Γροικούμε, να λέτε.

Δίδαγμα

Επά το παραμυθάκι μας, μασε λέει πως όποιος περηνφανεύεται και μεγαλοπιάνεται, μια μέρα θα ταπεινωθεί και θα το μεταγνώσει. «Ο υψών εαυτόν ταπεινωθήσεται, ο ταπεινών εαυτόν υψωθήσεται», μασε λέει και ο παπάς.

Ο ΚΑΛΟΣ ΑΘΡΩΠΟΣ

Μια βολά εγεννήθηκενε σ' ένα φτωχόσπιτο ένα κοπελάκι. Πολλά όμορφο, πολλά έξυπνο, πολλά εργατικό μα και πολλά καλόκαρδο εγένηκενε. Με την ικανότητά ντου εδρομολόγησενε κι εγένηκενε απού τσι πλια καλύτερους του τόπου. Μα κι απής έφυγενε απού τη φτώχεια, δεν εξέχασενε τσι φτωχούς. Εβοήθηανε των αρρωστάρηδω, τω χηράδω, των ορφανώ κι έσιαζε νοσοκομεία, ορφανοτροφεία, δρόμους και νερά για να βοηθούνται οι φτωχοί ανθρώποι. Όσο τα σκόρπανε τα λεφτά για να βοηθά του κόσμου, τόσο τα βλόγανε ο Θεός κι αποκαμωμούς δεν είχανε και τα σερτάρια ντου όλο γεμάτα ήσανε.

Απής εγέρασενε κι εθώρειενε πως είναι κοντά το τέλος του, επήγε στην εκκλησία του Χριστού κι έκανε ν-το σταυρό ν-του να συχωρεθούνε οι γι-αμαρτίες του για να περάσει στην άλλη ζωή με καθαρή ψυχή. Μα την ώρα απού παρακάλειενε το Θεό γροικιά απού το ιερό μιαν εμιλιά και λέει του: «Είντα αμαρτίες να σου συχωρέσω; Ντα έεις εσύ αμαρτίες απού μια ζωή κάνεις μόνο μιστά; Εγώ ούλα τα θωρώ κι ούλα τα κατέω και δεν είμαι μούδε κακοπλερωτής, μόνο πέ μου είντα χάρη θέλεις από μένα και θα την έχεις».

– Θε μου Μεγαλοδύναμε, δοξασμένο να είναι τ' όνομά Σου. Δε θέλω πράμα για δικό μου, ήθελα όμως να με κάμεις βρύση σε τόπο απού ο κόσμος λείπεται το νερό για να ξεδιψάσει ο κόσμος κ' η γη και τα έχνη.

– Πήγγαινε, καλέ μου άνθρωπε, όπου θέλεις εσύ να γινεί νερό να κάμεις με τα χέρια σου ένα σταυρό στο χώμα κι αμέσως θα γινεί μια βρύση με μπόλικά νερά κι εσύ θα 'σαι γερός να ευχαρισιέσαι απού θα 'ναι δικό σου έργο.

Σε τόπο απού ήτονε παντοτινή ξεραίλα έκαμενε τη βρύση ο καλός άθρωπος κι εγινήκανε περβόλια, κι εγινήκανε δεντρά, κι επίνανε τα έχνη, κι επίνανε τα πριλιά κι εκειά απού ήτονε η κόλαση εγίνηκεν ο παράδεισος για το χατήρι νιούς καλού αθρώπου.

Δίδαγμα

Όποιος βοηθά το δυστυχιμένο, το φτωχό και τον αναξιοπαθή, του συμπαραστένεται κι ο Θεός. Τσι καλές πράξεις και τσι αγαθοεργίες του καθενιούς τσι εκτιμά ανάλογα ο Θεός και επιβραβεύει και ανταμοίβει τσι ανθρώπους σύμφωνα με τα έργα τωνε.

ΤΟ ΦΤΩΧΑΔΑΚΙ ΠΟΥ ΕΓΙΝΗΚΕ ΒΑΣΙΛΙΑΣ

Ένα γκαιρό ήτανε ένα αντρόουνο. πολλά καλοί ανθρώποι και νοικοκύρηδες. μα οι κακομοίρηδες δεν είχανε παιδιά και κάθε μέρα επαρακαλούσανε το θεό να θελήσει να τωνε μπέψει ένα μ-παιδί. Μια νύχτα ονειρευτήκανε κ' οι δυό την ίδια ώρα το ίδιο όνειρο. Πως εκατέβηκανε. λε. με μια σκάλα απού τον ουρανό ένας γέρος φαρογένης και τωνε λέει: «Μη στενοχωριέστε. καλοί μου ανθρώποι. Να κάμετε θέλει ένα μπαιδί και θα 'ναι καλό για σας και για ούλους». Αυτά είπε κι απού την ίδια σκάλα απού ήρθε έφυγενε κιόλας.

Σε λίγο γκαιρό τ' εφαινεντονε τση γυναίκας πως ήτανε βαρεμένη και στο γκαιρό τ'ζη έκαμενε ένα πεντάπλουμο κοπελάκι.

Το κοπελάκι ήτανε σε ούλα καλύτερο από τα συνήλικά του κοπέλια. όσο εμεγάλωνε. και στα 18 ντου χρόνια είδενε κι αυτόνο ένα παραράξενο όνειρο. Ήρθενε. λέ. μια μαυροφόρα ομορφογυναίκα και λέει του: «Αύριο πρωί να πάεις στον ποταμό. Απικύ τη δεξιά ντου μεριά να κόψεις ένα ξύλο από δάφνη να κάμεις ένα τόξο. Απού τη ζερβή μεριά να κόψεις ξύλο από μυρτιά να κάμεις σαίτα και την άλλη μέρα πρίχου βγει ο ήλιος να βρεθείς στην εκκλησία του Χριστού. Όντε θα βγορίσει ούλος ο ήλιος ν' ακουμπήσεις απού το δεξίο κολονάκι τ' αυλόπορτας και να σκοπέψεις στη μέση του ήλιου. Εχειά απού θα πέσει η σαίτα του τόξου σου θα πάεις να σκάψεις κι εκεδά θα βρεις την τύχη σου.

Όνειρο ήτανε δά μα καλό - κακό έκαμενε το κοπέλι ό.τι του 'πανε στον ύπνο ντου και πραγματικά εύρηκενε εκειά απού έπεσεν η σαίτα του τόξου ντου. σε ένα μέτρο βάθος ένα κασάκι γεμάτο λίρες. Αμέσως αυτόνο έσιαξενε καλά

σπίθια δικά ντου. Έκαμενε μαγατζιά κι αγόρασε περιουσίες, και έσιαξενε δρόμους, πηγάδια, νοσοκομεία κι άλλα καλά για το ντόπο, μα και για κάθε φτωχό κι αρρωστάρη εβοήθανε σα να 'χαν είνια ούλοι αδερφοί ν-του. Μόλις έμαθεν ο βασιλιάς πόσα καλά έκανε αυτός ο νέος τον εκάλεσε για να τονε παρασημοφορήσει κι εκάλεσε και κόσμο για να τονε τιμήσει καλύτερα.

Μόλις είδενε η μοναχοπαίδα του βασιλιά αυτό το κοπέλι εθαμπώθηκε από την ομορφιά και την εξυπνάδα ντου και από τα τόσα καλά απού είχενε ακουσμένα πως κάνει.

Απής έφυγεν ο κόσμος πάει η βασιλοπούλα και λέει του πατέρα τ'ζη:

– Πατέρα μου Μεγαλειότατε, ο νεαρός απού εκουβάλησες επήρνε το παράσημο απού του 'δωκες, μα επήρνε και το νου μου. Εγώ αυτό θέλω για άντρα μου κι οι κιανέναν άλλο.

Ο βασιλιάς μοναχοπαίδα την είχενε, χατίρι δε τ'ζ' εχάλανε και λέει τση:

– Κοπελιά μου, αυτόν απού θέλεις εσύ για άντρα σου θέλω κι εγώ για γαμπρό μου.

Εκάλεσε το λοιπός πάλι ο βασιλιάς το καλό μας κοπέλι, μα ετούτη τη βολά για πλια καλύτερη δουλειά απο την παρασημοφόρηση. Βέβαια το κοπέλι εδέχτηκε και οι γάμοι γλήγορα εγενήκανε με κάθε μεγαλοπρέπεια.

Σαν εγέρασε πολλά ο βασιλιάς και δεν εμπόρεινε να βασιλεύει σωστά, εγένηκε βασιλιάς ο γαμπρός του κι αμέσως υποστήριξε τσι φτωχούς και τ' αδύνατους, υποστήριξε το δίκιο και το σωστό και ο λαός τον ελάτρευε.

Το φτωχαδάκι εζήσενη ζωή βασιλική, μα εμείς λαϊκή ζωή θα ζήσομε.

Δίδαγμα

Ο άνθρωπος δεν πρέπει να απελπίζεται σε καμιά πε-

ρίπτωση. Πάντα μπορεί να βοηθήσει η τύχη. Πάντα μπορεί να δημιουργηθεί κάποια άλλη κατάσταση αφού θα τονε σώσει. Μα και το Ευαγγέλιο λέει: «Η θλίψη υπομονή επεξεργάζεται, η δε υπομονή ελπίδα, η δε ελπίς ου καταισχύνει». Δεν είναι ντροπή να ελπίζει κιανείς και σε απελπιστικές καταστάσεις, όπως αυτοί οι γονείς.

ΔΥΟ ΚΑΛΟΙ ΚΙ ΕΝΑΣ ΚΑΚΟΣ ΓΕΙΤΟΝΑΣ

Ήτονε μια βολά ένα μικρό μετοχάκι απού ήσανιε μό-
νο τρία σπίθια. Ένας μεγαλοτσιφλικάς και δυο
φτωχοφαμελιές. Οι φτωχοί οικογεινειαρχηδες είχα-
νε οι κακομοίρηδες πλούσια καρδιά, μα ο τσιφλικάς είχενε
ούλους τσι δαιμόνους μέσα ντου. Μια βολά επήγενε κ' ήυ-
ρηκενε μια γκακή μάισσα και λέει τση: «Όσα μου γυρέφεις
θα σου δώσω άνε μου κάμεις όφι το γείτονά μου το Γιάν-
νη και να τονε πετάξεις στο σπίτι του Θεοδωρή, να φάει ο
νιείς τον άλλο ντωνε, να ξεμπλέξω μια γκαι καλή κι απού
τσι δυό ν-τωνε, γιατ' έκεια πού τσι θωρώ με ζώνουνε οι
διάολοι.

Ήρθεν η καλή σου μάισσα κι έκαμεν όφι το Γιάννη κι
επέταξέ ν-τονε στο σπίτι του Θεοδωρή. Εκατάφερεν αυτή κι
έδωκενε του όφι τη μορφή στο Γιάννη μα και στου όφι τη
μορφή ο Γιάννης εδιατήρησενε την αθρωπιά ντου και τη
λογική ντου κι έγλειφενε με τη γλώσσα ντου στο μουζου-
δοτσάκαλο κι έγγραφε με γράμματα είντα ήτονε γινομένο.
Σε μια ουλιά ώρα ήρθενε ο καλός άθρωπος ο Θεοδωής στο
σπίτι ν-του και διαβάζει και θωρεί τον όφι κι εγίνηκεν
καημός καρδιάς. Την ίδια ώρα επήγενε κ' εύρηκενε μια γ-
καλή μάισσα και έλυσενε τα μαϊικά και ο όφιος εξαναγίνη-
κενε ο καλός άθρωπος απού ήτονε και πρωτύτερα. Εγίνη-
κενε δηλαδή πάλι ο Γιάννης.

Εχεινεσιδά τσι μέρες έπιασε φωθιά στο σπίτι του τσι-
φλικά κι αυτός ήτονε στο γύψο γιατ' ήτονε τσουρισμένος
και δεν εμπόρειενε να σερθει να πορίσει όξω και θελα κα-
εί ζωντανός, μα οι καλοί αθρώποι, απού δεν είχανε τη γ-
κακία ν-του, δε ν-του συνοριστήκασι κι επήγασινε κι εβγά-
λαν τονε όξω να μην καεί κι αποίς σβήσανε και τη φωθιά κι
εγλυτώσα ντονε κι αυτόνο και το σπίτι ντου. Από τότες κ'

ύστερα ο κακός άνθρωπος εγίνηκε καλός κι εφέρονε τονε καλά σε ούλους κι ούλοι τον εθωρούσανε με άλλο αμάτι.

Δίδαγμα

Και τον κακό με την καλωσύνη μπορεί να τονε τραβήξομε στο σωστό δρόμο, αν του συνοριστούμενε κι εμείς θα γίνομενε, μια ουλιά, σαν κι αυτό, μα και εκείνος θα γινεί ακόμη χειρότερος.

Ο ΨΥΧΟΠΟΝΗΤΙΚΟΣ

Σε ένα φτωχοχώρι ήτονε μια βολά ένα πλουσιόσπιτο. Ένα μόνο κοπελάκι έμπεφεν ο Θεός σ' εκείνο το νοικοκυριό, μα ήτονε μπάρε μου καλό. Ομορφόπαιδο, έξυπνο, καλόψυχο... απ' όντεν ήτονε στο σχολειό εμοίραζε στα φτωχαδάκια τα γλυκά που τού 'βανεν η μάνα ντου και το σάκκο ντου εχάρισενε δυο βολές κ' είπενε τση μάνας του πως τό 'χασενε.

Σαν εμεγάλωσενε το κοπέλι κι έπεσενε το κουμάντο στα χέρια ν-του, εβοήθανε τω φτωχώ, έκανεν ευκολίες των ανθρώπω κι εδιάλυσενε το νοικοκυριό κ' ήτονε να σκάσει από τη στενοχωρία ν-του γιατί δεν εμπορείενε να βοηθά μπλιό τω φτωχώ ν-του. Μα ο Θεός, από κειά κρεμαστά απού είναι, ούλα τα θωρεί. Έχει εδά και τσ' αγγέλους του σα τζι χωροφύλακες και του κάνουσινε χαρτί και καλαμάρι. Μόλις επήρηνε χαμπάρι ο καλός Θεός πως είναι τα πράματα εκατέβηκεν μια βραδυνιά ο ίδιος την ώρα απού εκοιμάτονε το κοπέλι και λέει του: «Μπορεί να χαντάς πως ονειρεύεσαι, μα δεν είναι όνειρο. Εγώ είμαι ο Θεός σου και κατέχω τον καημό σου, μα μη χολοσκάς κι ούλα καλά θα πάνε. Αύριο να σηκωθείς πρίχου να δώσει ο ήλιος να πάεις εις το Μεγάλο Κεφάλι να κάτσεις στη ρίζα του κυπαρισσιού απού 'ναι εκείά. Την ώρα απού θα δίδει ο ήλιος να πάεις απο κειά απού θα πέφτει η γι-ασκιά τση κορφής του κυπαρισσιού να κάμεις 33 βήματα και μετά να πετάξεις μια πέτρα στην ίδια κατεύθυση. Έκεια απού θα πέσει η πέτρα θα σκάψεις και στο ένα μέτρο θα βρεις οδηγίες πώς θα κάνεις θαμάσματα για το χωριό σου και για τσι φτωχούς σου και πώς θα διαθέτεις λεφτά για τσι φτωχούς δίχως να λιγοστεύουνε τα λεφτά σου.

Ετσά απού του 'πενε ο Θεός ετσά εγινήκασινε ούλα κι

αρχίνηξε πάλι κι εβοήθαγε τω φτωχώ κι έκανεν έργα κι ευκολίες του κόσμου κι αυτό επήρενε γυναίκα την καλύτερη του τόπου κι έκαμενε την καλύτερη οικογένεια κι έζησενε την καλύτερη ζωή κι εμείς τα φτωχαδάκια θα βολευτούμενε όπως μπορέσομενε.

Δίδαγμα

Όποιος αγαπά τσ' ανθρώπους και βοηθά τσι δυστυχημένους τον αγαπά και ο Θεός και οι γιαθρώποι και αυτό έχει μεγάλη αξία και μεγάλη σημασία και για τον ίδιο και για την κοινωνία.

Η ΟΜΟΡΦΟΚΟΠΕΛΙΑ ΑΠΟΥ ΕΓΙΝΗΚΕ ΚΑΤΣΟΧΟΙΡΙΝΑ

Ήτανε μια βολά μιαν ομορφοκοπελιά απού είχενε του ήλιου τσ' ομορφιές. Ένας ντεληκανής την ήθελενε απού ήτονε τροζαμένος, μα αυτήνη δεν τον ήθελενε. Πιάνει κι ο καλός σου ντεληκανής και πάει σε μια γκακή μάλιστα και κάνει την ομορφοκοπελιά κατσοχοίρινα και πετά τηνε σ' ένα περβόλι. Αυτήνη, η πεντακαχομοίρα, ετρώπωξενε αμέσως σ' ένα βάτο, όπως τρυπώνουνε οι γι-αληθινοί κατσοχοίροι. Σε μια ουλιά ώρα πάει ο γιός του περβολάρη, ένας καλός λεβέντης να ποτίσει το περβόλι και γροικά απού το βάτο κι έβγαινε αθρωπινή λαλιά:

– Καλέ μου άνθρωπε, κατσοχοίρο με θωρείς μα εγώ ήμουνε κοπελιά, κι ομορφοκοπελιά, μα με τα μαϊκά με κατηντήσανε ετσεδά. Βούηθηξέ μου να ξαναγενώ άνθρωπος και μιστό θα κάμεις για τη χάρη του Θεού, μα κι εγώ θα σε κάμω νοικοκύρη.

– Ε, κ' είναι μπορώ 'γω να κάμω; Πώς να βουηθήξω;

– Να πάεις στο διπλανό χωριό να βρεις τη μαγιολύστρα να τηνε φέρεις επά, μα μουδ' εσύ, μουδ' αυτή δε θα χάσετε το στρατικό σας.

Επήγενε το λοιπός ο ντεληκανής και φέρνει τη μαγιολύστρα κι αυτήνη εκράθειενε και εκοπάνισενε κέρατο του όφι και το 'χαμενε σκόνη κι απόις το διάλυσενε σε πολύ - πολύ ξύδι, απού είχενε βαρμένο μέσα και μιαν αρμεγιά γάλα τση νυχτερίδας κι έλουσενε καλά - καλά τη γκατσοχοίρινα κι αμέσως επαρουσιάστηκενε μια μπεντάμορφη κοπελιά. Η πρώτη δουλειά τση πεντάμορφης ήτονε να φιλεί τα πόδια και τα χέρια τση μάλιστα και του κοπελιού κι απόις ται παίρνει και πάνε στο σπίτι τ'ή κι ετραπέζωσέ τ'ή κι απής εφάγασι βάνει τση μάλιστα μια χαχαλέ χρυσάφια στη τ-

ζάντα τζη και λέει και του ντεληκανή: «Εσύ κάτσε να ιδού-
μενε πώς θα σε ξεπλερώσω. Εγώ είμαι μοναχοπαίδα και
πλουσιοπούλα κι ομορφονιά. Α θέλεις, θα σε πάρω άντρα
μου για το καλό απού μου 'χαμες. Θέλεις;» Τάχα 'δα, μω-
ρέ, νά 'θελενε!! Επαντρευτήκανε, γιατ' άπου λέτε, κι επε-
ράσανε και ζωή χαρισάμενη. Κι απού καλό σας θέλει.

Δίδαγμα

Όποιος θωρεί πως αδικήθηκε, ας κάνει υπομονή, ας
μην κάμει ενέργειες απού θα τονε βλάφουνε και μια μέ-
ρα θα δικαιωθεί.

ΟΙ ΚΑΚΟΙ ΔΕ ΘΕΛΟΥΝΕ ΤΣΙ ΚΑΛΟΥΣ

Ζητονε μια βολά ένας πολλά καλός άνθρωπος, μα η κακή του μοίρα τον έμπεψε το μαυροκακομοίρη ανάμεσα σε πολλά κακούς ανθρώπους. Λεβέντης, έξυπνος, παλληκάρι, εργατικός και φιλόθρωπος. Πολλές βολές εβοήθησε του κόσμου, μα η ζήλεια εγέννανε την αχαριστία. Εκλέφτανε τα ζα ν-του και τα μαξούλια ν-του, μα πάλι κι ας είναι, άντεχέ τζι.

Όμως ένα γκαιρό απού επέσανε αρρώσιες στο χωριό κι εποθάνανε πέντ' - έξε ανθρώποι, εβγάλανε οι πονηροί πως ο καλός άνθρωπος παίρνει ούλο το γούρι του τόπου κι αυτός είν' αφορμή κι επέσανε οι γι-αρρώσιες. Μα ούλοι το λέγανε και στην υστεριά το πιστέψανε κι αυτοίνοι απού το βγάλανε και κιανείς μπλιό δεν ήθελε μούδε να τονε δει απ' αλόργο.

Μιαν αργαδινή εκάμανε συβούλιο κι αποφασίσανε να τονε σκοτώσουνε «για να σωθεί το χωριό». Ορίσανε και ποιο βράδυ θελα τονε σκοτώσουνε, μα «ο Θεός δεν είναι Αρβανίτης», απού έλεγεγε κι ο συχωρεμένος ο γέρο Κοκόλης, και μπέμπει έναν άγγελο και λέει του: «Την αποπάνω μέρα να σηκωθείς να φύγεις απού το χωριό. Αξεδιαφώτιστα θα φύγεις. Θα πάρεις ανατολικά και θα προπατείς συνέχεια ώστε να δεις ένα μοναστήρι απού στην αυλόπορτά ν-του θα δεις ένα μεγάλο κυπαρίσσι. Θα μπεις μέσα και θα ξομολογηθείς στο γούμενο κι απού κειά και πέρα ούλα θα βρούνε τη σειρά ντωνε».

Ο καλός άνθρωπος δεν εσυνορίστηκενε τω γ-κακών ανθρώπω μόνο άφηκενε ούλες του ται περιουσίες στο χωριό, στην εκκλησία και στο σχολειό του χωριού κι έβαλενε το δρόμο ομπρός του. Τρεις μέρες εσάλευεγε μα τελικά είδενε το μοναστήρι και μπαίνει μέσα, μα τον επεριμένανε και

του κάμανε μεγάλη υποδοχή, γιατί ο άγγελος είχενε ειδοποιημένα.

Εβάλανέ ν-τονε γενικό επιστάτη στο μοναστήρι κι αμέσως ήρθενε η γι - ευλογία του Θεού με το καλο ν-του κουμάντο. Επά αναγνωρίζανε την αξία του και ούλοι τον αγαπούσανε και ούλοι τον ετιμούσανε. Εκάμανε ν-τονε δήμαρχο του τόπου κι ενοικοκύρεψενε ούλο τον τόπο κι εγίνηνενε ντίμπις διαφορετικός.

Επήρηνε την καλύτερη γυναίκα του τόπου κι έκαμενε μια καλή οικογένεια. Εζήσενε ευτυχισμένος κι αυτός κι ούλοι οι δημότες του. Κι απού καλό σας θέλει.

Δίδαγμα

Δεν πρέπει κιανείς να συνορίζεται των κακών ανθρώπων γιατί θα γενεί σαν αυτούς. Με την υπομονή και με την καλωσύνη, ακόμη κι απέναντι στσι κακούς, στο τέλος, και κερδισμένος και τιμημένος κι αγαπητός απού Θεό κι απού τσι τίμιους ανθρώπους βγαίνει.

Ο ΣΩΤΗΡΑΣ ΠΟΝΤΙΚΟΣ

Ήτονε μια φορά κι ένα καιρό εχθροί κ' είχανε κατοχή τον τόπο. Ένα παλληκάρι δεν ήθελε μήτε να δουλεύει στσι εχθρούς, μα μούδε να τσι θωρεί κι εβγήκε στο βουνό κι έξιενε σαν τ' αγρίμι κι εκατέβαινε μόνο πού και φορά για να σκοτώσει εχθρούς και να των αρπάξει πράμα για να το τρώει.

Μια βολά είχε ποντικούς κι έβαλε φάκα κι έπιασε ένα ποντίκαλο μα μόλις τον αντίκρυσε, μέσα από τη φάκα του μίλησε αθρωπινά. «Μη με σκοτώσεις, καλό μου παλληκάρι. Άθρωπος ήμουμε κι εγώ, μα με μαϊκά με κάμανε ποντικό. Μπορεί κιαιμά φορά να σου χρησιμέψω κι εγώ». «Σα μου μιλείς αθρωπινά, δε σε σκοτώνω, μα είντα μπορώ καλό να περιμένω από ένα ποντικό;»

Μια βολά ένας προδότης επήρε τσ' εχθρούς κι επήγε τζι νύχτα στο σπήλιο του παλληκαριού κι επιάσανέ ν-το κι εδέσανέ ν-το χεροπόδαρα κι αυτοί εξαπλώσανε κι επεριμένανε να ξημερώσει γιατί ήτονε πολύ σκοτίδι. Μα την ώρα απού εκοιμούντανε οι εχθροί επήγε ο ποντικός κι έφαινε το σκοινί και σηκώνεται σιγά - σιγά το παλληκάρι και φεύγει δίχως να το πάρουνε χαμπάρι.

Όπου δεν το περιμένει κιανείς αμπερδέχνει, κι από όπου δεν το περιμένει βρίχνηται ο σωτήρας του.

Επήγε το παλληκάρι κι εύρηκε κι άλλα παλληκάρια κι έκαμε αντάρτικες ομάδες κ' ήτονε αυτός αρχηγός κι ελευτέρωσενε τον τόπο και ο κόσμος, επειδή σ' αυτό εχρώσειε την ελευτερία του, μα και επειδή εθώρειε τσ' ικανότητές του το κάμανε το παλληκάρι βασιλιά ν-τωνε. Κι εζήσανε από κεια κ' ύστερα ουλοί καλά κι εμείς καλύτερα.

Δίδαγμα

Τον καλό άνθρωπο δεν τον αφήνει ο Θεός να χαθεί. Ο Θεός που τον αγαπά, με τη σοφία του και την παντοδυναμία του πάντοτε βρίχνει τρόπο να τον λυτρώσει και να τον απαλλάξει από τα βάσανα και τσι κακοτυχίες που τον κατατρέχουνε.

ΤΟ ΠΕΝΤΑΡΦΑΝΟ

Ήταν μια βολά κι ένα καιρό ένα κοπελάκι αφού δεν εγνώρισε καθόλου τσι γονέους του γιατί εσκοτωθήκανε κ' οι δυο όντεν ήτονε αυτό δυο χρονώ. Αναθρέψασί ντο οι μπαρμπάδες του μα ήσανιε φτωχολογιά κι απής εμεγάλωσενε ούλο του το μοιράσι ήτονε ένα βαρκάκι. Δεν είχε μούδε σπίτι. Σ' ένα σπηλιαράκι, εκείά στην ακρογιαλιά, έσιαξενε μια πόρτα κι αντιγιάρηνεν όντεν ήρχεντον αφού το ψάρι. Κάθα μέρα έπχαινε στο ψάρι κι εκράτιζε καμπόσο για να φάει, επούλειε μερικό για να αγοράζει μερικά πράματα, μα έδιδε και σε φτωχόσπιτα, γιατί αυτό εκέτεχεν από φτώχεια.

Μιαν αρχαδινή στη μέση τση νύχτας άκουσενε μιαν εμιλιά: «Σήκω την ιδιαμένη ώρα να πάρεις τη βάρκα σου και να πάεις εις την τοπέ αφού έπιασες τη μεγάλη συναγρίδα κι εκεδά θα βρεις την τύχη σου». Δεν την άκουσενε με τ' αφχιά ντου αυτή την εμιλιά. Με την καρδιά του την άκουσε; Κατευθεία στο μυαλό του εμπήκενε; Μούδε το ίδιο δεν κατέει να σου πει. Επήρεν όμως αμέσως τη βάρκα του κι επήγε στον τόπο αφού είχενε πιασμένη τη συναγρίδα να δει είντα 'τονε μαθώς αυτό αφού του φάνηκενε πως άκουσε.

Μια ληστεία ήτονε γινομένη κι εσκοτώσανε κι έναν άνθρωπο. Ένας καχομοίρης έτυχε να περνά εκείνη την ώρα κ' είδε τζι κι εγνώρισέ τζι και για να μην τζι μολοήσει τον επήρανε με το ζόρε και βάνουνέ ντονε σε μια βάρκα και πάνε ν-ντονε στο ανοιχτό πέλαγος και του δένουνε μια πέτρα στο λαιμό και πετούνε ντονε στο παγωμένο νερό. Η πέτρα ελύθηκενε κι έπλεξεν ο άνθρωπος, μα το νερό ήτονε παγωμένο κι αλάργο η στεριά και δεν ύπαρχε ελπίδα να σωθεί. Το κοπέλι ευρέθηκε κοντά με το βαρκάκι του μα

ήτονε σκοτίδι και δεν το 'δανε οι ληστές και σιμώνει και γλυτώνει τον άνθρωπο.

Απής εβγήκανε στη στεριά λέει του καλού κοπελιού ο καλός άνθρωπος «Καλό μου παιδί, ο Θεός σ' έμπεψε να με σώσεις, γιατί ήτονε άδικο να ποθάνω ετσα λοής, μα εσώθηκα εγώ, μα εσώθηκες κι εσύ. Εγώ έχω μαγατζιά και νοικοκυριά και χρειιάζομαι ένα βοηθό, μα εσένα θα σε βάλω συνέταιρο απού την ίδια ώρα. Το βαρκάκι σου πούλησέ το, μα εγώ έχω μια θαλαμηγό και θα 'ναι μαζί μας.

Απής είδεν ο άνθρωπος πως το κοπέλι ήτονε και ικανό και χρυσόκαρδο το 'καμενε και γαμπρό με τη μοναχοπαίδα του κι ούλο το νοικοκυριό ήτονε μαζί ντωνε. Εκειά εφώλευεν η ευτυχία για τσι τρεις αυτούς ανθρώπους, μα και για τα παιδιά απού ήρθανε στο καλό αυτό αντρώνο κι εσυμπληρώσανε την ευτυχία.

Δίδαγμα

Όποιος τραβά σε ίσιο δρόμο, ο Θεός τον οδηγά σε σωτηρία και σε πρόοδο. Ο Θεός πάντα έχει τον τρόπο να τον ανταμείψει.

ΤΟ ΦΤΩΧΑΔΑΚΙ ΤΣΗ ΧΗΡΑΣ

Μια βολά κι ένα γκαιρό ήτονε ένα αντρόουνο, κα-
λοι αθρώποι, χρυσές καρδιές, μα θεόφτωχοι. Εί-
χανε ένα περβολάκι μα έτρεξεν ο ποταμός και
των το καταστρεψε. Μια βολά απού επήγε στο φάρι ο
άντρας επνίγηκε και σε λίγες μέρες εγέννησεν η γυναίκα
του ένα κοπελάκι. Εξενομάζωνεν αυτή, εξενοθέριζε, εξενο-
δούλευε κι εγένεντονε θυσία για να μη στερηθεί πράμα το
παιδί τζη. Βασανισμένη και υστερημένη ζωή επέρνανε αυ-
τή, έδιδε τζη όμως κουράγιο ένα όνειρο απού τ' ονειρευτή-
κε τρεις φορές το ίδιο. Ήρχεντονε, λέ, ο Προφήτης Ηλίας,
όπως τονε θωρεί στην εικόνα και τσ' έλεγε: «Κουράγιο να
κάνεις. Τον ίσιο δρόμο να συνεχίσεις και ο Θεός θα σε 'κα-
νοποιήσει. Αυτοδά το κοπελάκι απού αναθρέφεις, θα γενεί
μεγάλος άθρωπος, κι εσύ θα το καμαρώνεις, και δικό του
καλό θα κάμει, και του κόσμου θα κάμει πολύ καλό.

Επήγε το κοπέλι στο σχολειό και ήτονε άριστος μαθη-
τής κι έμπεφέ ντο ο βασιλιάς όξω κι εσπούδαξενε. Απής
εγιάειρε το ψηφίσανε δήμαρχο και εδρομολόησενε το δήμο
κι ενοικοκύρεφέ ν-τονε. Ταχιά το κάμανε πρωθυπουργό κι
όντεν απόθανεν ο βασιλιάς άκλερος και δεν είχε διάδοχο,
εψηφίσανε ειδικό νόμο και το κάμανε και βασιλιά, γιατί
αναγνωρίζανε την αξιωσύνη ντου και την καλή του καρδιά.
Κι αυτός έζησε βασιλικά κι ο λαός του άλλαξενε ντίμπις τη
ζωή ν-του, μα και μεις καλά τα καταφέρνομε.

Δίδαγμα

Λέει μια παροιμία πως «ο Θεός κάνει ορφανά, μα κα-
χορίζεκα δεν κάνει». Ότι νά 'χουνε καλό χαρακτήρα και
βαδίζουν τον καλό δρόμο και η τύχη και ο Θεός τωνε συ-
μπαραστήκεται και τα βοηθά.

Ο ΝΟΙΚΟΚΥΡΗΣ ΑΠΟΥ ΕΔΙΑΚΟΝΙΣΤΗΚΕ

Μια βολά κι ένα καιρό ήτονε ένας καλός άνθρωπος και καλός νοικοκύρης. Ούλα καλά επηγαίνανε, ώστ' απού επέσαν αρρώσιες στο σπίτι και τα πουλήσανε ούλα ν-τωνε τα υπάρχοντα κι επήγανε στο εξωτερικό κι εγιατρευτήκανε. Ούλα τα πουλήσανε μα εγλυτώσανε μπάρε μου τη ζωή και ο άνθρωπος εξενοδούλευε, κι ας ήτονε αμάθητος, κι απαλεύανε τη ζωή. Μια βολά όμως έσπασε τον πόδα του και δεν εμπόρειε να δουλεύει και καθίζει στο γαϊδουράκι του κι εβγήκε στη διακονιά. Σ' ένα σπίτι, όι μόνο που δεν του δώκανε πράμα, μα του πετάξανε και δηλητηριασμένα λόγια: «Μισό διακονίκι, μισό βασιλίκι (του 'πανε). Εύκολη δουλειά εδιάλεξες».

Πολλά τον επληγώσανε αυτά τα λόγια απού άκουσενε, μα δεν εβαρυγκόμισενε στο Θεό. Μα ο Θεός από ψηλά είδε κι άκουσε κι εσπλαχνίστηκε τον καλό άνθρωπο και τη νύχτα ο άνθρωπός μας του φάνηκε πως είδε τον ίδιο το Θεό. Δεν ήτονε βέβαιος αν ήτονε όνειρο γη πραγματικότητα, όμως θυμάται ακριβώς τα λόγια απού άκουσε. «Τέρμα τα βάσανά σου, καλέ μου άνθρωπε. Εγώ τσ' εδικούς μου ανθρώπους κιαμιά βολά τσι δοκιμάζω μα, όι για την Παναγία, δε θέλω να τσι καταστρέψω. Αύριο πρωί θα πάεις εκειά απού πουλούνε τα λαχεία και θα πάρεις το δέκατο απού την κάτω σειρά. Αυτό θα 'ναι ο σωσμός σου.

Ελιγοψύχανε ο άνθρωπος να ξημερώσει και μόλις έφεξεν η μέρα επήγεν αυτός στο λαχειοπωλείο πρίχου ανοίξει. Και σαν ανοίξανε μπαίνει και παίρνει το λαχείο σύμφωνα με τη θεϊκή παραγγελιά. Αμέσως άλλαξεν η ζωή του σπιθιού, μα εβοήθησε και σε άλλους φτωχούς, έσιαξε και μια βρύση στο χωριό κι ένα σχολειό.

Ο άνθρωπος απού τον εστενοχώρησεν όντεν εδιακονάτο-

νε, εβρέθηκε κι αυτός σε ανάγκη κι εβγήκε στη διακονιά κι επήγε στο σπίτι του ανθρώπου μας μα μούδε τίνος ήτονε δεν εκάτεχε, μούδε δεν τον εγνώρισε. Αυτός όμως τον εγνώρισε μα μούδε δεν του θύμησε πράμα, μούδε τού 'πε ποιος είναι, μόνο τον εδιακόνισε καλά γιατί δεν έχουνε ούτε οι άνθρωποι του Θεού την ίδια κακία.

Δίδαγμα

Λέει μια παροιμία: «Μούδε 40 χρόνους πλούσιος, μούδε 40 χρόνους φτωχός». Και λέει και το ριζίτικο τραγούδι «Τον αντρειωμένο μην τον κλαίς, όσο κι αν αστοχήσει...». Ο άνθρωπος ήρθε στην ανάγκη να διακονιστεί, μα εξανάρθνε στα πρωτινά του και μάλιστα δεν εσυνορίστηκενε αυτηνώ αφού τον εστενοχωρήσανε όντεν είχενε ζοριλίκια.

ΤΟ ΒΟΣΚΑΡΟΥΔΙ

Ένα γκαιρό ητονε ένας μεγαλοκουραδάρης κ' είχενε στα χέρια ν-του πολλούς φτωχούς και του δουλεύανε. Ένα βοσκαρούδι ν-του δεν είχε το μαυροκακορίζικο μούδε μάνα μούδε πατέρα, απού να τσι ντρέπεται τ' αφεντικό κι εσκυλόπνιγέ ν-το κάθε μέρα κι έκανε ν-του μαύρη ζωή. Δεν είχε το κακορίζικο είναι γενεί κ' υπομο-υεύεντονε.

Μια βολά έκαμενε μια μεγάλη νερουσιά κι ετρέζανε τα νερά και σε ένα νερόπαρμα εύρηκενε το βοσκαρούδι ένα μπακιροτσικαλο γεμάτο λίρες. Δεν είπε κιανιούς πράμα, μα επήγε κι έχωσέ τζι καλά ώστε να δει είναι θα σκεφτεί.

Ο μεγαλονοικοκύρης είχενε πολλές αμαρτίες γιατ' έτρω-ενε τον ιδρο τω φτωχώ κι έμπεφέ ν-του ο Θεός μια σιόκα-κη γυναίκα για να τονε τιμωρήσει κ' είχενε κόλαση και στη ζωή. Μια βολά τονε καλαποδιάζει, γιατ' απού λέτε, να τα πουλήσουνε και τα ζα και τα νοικοκυριά, να πάνε, λέ, στη χώρα να κατοικήσουνε απού είναι πολυτέλεια. Μόλις άκουσεν το βοσκαρούδι πως πουλεί τ' αφεντικό του το νοι-κοκυριό του, του λέει, εγώ εύρηκα λεφτά και θα τα πάρω ούλα, κινητά και ακίνητα. Εσύ θα πάρεις τα λεφτά σου μα-ζωμένα και εγώ θα πάρω το νοικοκυριό σου όπως είναι.

Επήρεν ο μεγαλονοικοκύρης μια σακκουλέ λεφτά και πάει στη χώρα κι ανοίγει ένα μαγατζί, μα κάθε μέρα εφύ-ρανε και μιαν ημέρα των ημερώ εφαλίρησενε!

Είντα να γενεί; Είντα να μη γενεί; Γιαέρνει στο χωριό ν-του και βρίχνει το παλιό ν-του βοσκαρούδι, απού εδά ήτο-νε αυτό θεριεμένο, κι επαρακάλεσέ ν-το κι εκράτηξέ ν-το-νε βοσκό, στα ζα και στα χωράφια απού πρι λίγο καιρό ήσανιε δικά ν-του.

Το κοπέλι όμως δεν τον εσκυλόπνιγε (κι ας του το χρώ-

}

σιενε) γιατί αυτό είχε χρυσή καρδιά. Γι' αυτό το βλόγα-
νε κι ο Θεός.

Δίδαγμα

Η μοίρα κάνει διάφορα παιχνίδια. Και ο άρχοντας γί-
νεται εργάτης και ο εργάτης γίνεται άρχοντας. Γι' αυτό
λένε: «Κι άνε μ-πλουτίσεις μη χαρείς, κι άνε φτωχαίνεις
μη θλιφτείς».

Ο ΞΟΡΚΙΣΜΕΝΟΣ

Ένα γ-καιρό ήτονε ένας χοντρός νοικοκύρης. Στα νοικοκυριά ντου εδουλεύασινε πολλές φαμελιές. Ούλους τσ' ένοιωθενε δικούς του ανθρώπους. Ούλους τσ' αγάπανε, ουλωνώ είχενε σπίθια κι εκάθουντανε. Ούλοι αναμεταξύ ντωνε ήσανιε αγαπημένοι κι ενοιώθανε σα μια μεγάλη φαμελιά. Μα ο Ξορκισμένος (απού να 'χει αλέτι απ' οπού 'μεστανε) έβαλενε σκοπό να τσι διχονίσει και να τσι διαγομίσει και μια βολά ντύνεται γδούρικα κι εκανέ ντο μεσοκακόμοιρο και ξεπιτηρά στου νοικοκύρη το σπίτι. σα ντο φάντη μπαστούνι και λέει του: «Στο Θεό και στα χέρια σου, αφεντικό. Δουλειά δεν έχω, λεφτά δεν έχω, τρεις ημέρες έχω να φάω. Α δε με κρατήξεις στει δουλειές σου θα πα να πέσω στη θάλασσα να γλιτώσω. Κατέω κι από οζά, κατέω κι από μέλισσες, κατέω κι από ζευγάρι. Ούλα τα κατέω». Παίρνει τονε το λοιπόσ ο καλόσ άνθρωπος και ντύνει τονε, και ταΐζει τονε κι απόισ του δίδει ένα γ-κουράδι οζά να τα βόσκει. Μα αυτόσ για άλλη δουλειά επήγεν εκεδά και δεν άργησε να βάλει ομπρός τα σκεδιά ν-του. Έκαμε σουχλικά, εκαμε σκάνταλα, έβαλε τζ' ανθρώπους κι εμαλώσανε κι εδαρθήκανε και διάλε τη ν-τριχα να σκοτωθούνε κιόλας. Είδενε τ' αφεντικό πως τα πράματα δε μπάνε καλά και πάει και ρωτά τσι μάλιστα κ' είπασί ν-του πως αυτόσ απού ήρθενε τελευταία στα χέρια ν-του δεν είναι άνθρωπος, μα είναι πειρασμός κι α δε ν-τονε ζυγώξει το γληγορότερο θα του καταστρέψει το νοικοκυριό ν-του. Αμέσως επήγενε και τον εξύγωξε κι εκαμενε και τρισάγιο και εξανάρθενε η γι-αγάπη και η γι-ομόνοια στο νοικοκυριό ν-του και στσ' ανθρώπους του.

Δίδαγμα

Η αντιπολίτευση του Θεού είναι ο ξορκισμένος. Σαν και την αντιπολίτευση του κράτους αγωνίζεται και ο ξορκισμένος να πάρει όσο μπορεί περισσότερους κοντά του, μα οι σωστοί και οι λογικοί άνθρωποι δεν του γίνονται όργανά του.

ΟΙ ΓΙΓΑΝΤΕΣ

Ήσανε μια φορά κι ένα καιρό Γίγαντες. Ήσανε σε χωριαστό δικό ντωνε τόπο και νόμος δικός τωνε τωνε απαγόρευε να πατούνε σε αθρωπινούς τόπους, γιατί τ' απαγόρευε και η θρησκεία ν-τωνε. Πού και βολά όμως, εμπαινανε κλεφτάτα κι αρπούσανε ό,τι εμπορούσανε κι εφεύγανε. Οι αθρώποι μόλις τσ' επαίρνανε χαμπάρι τ' αφήνανε ούλα λυτά δεμένα κι εφεύγανε γιατί τσ' εφοβούντανε. Ο καθένας τωνε ήτονε τρεις φορές μεγαλύτερος απού τσι συνηθισμένους αθρώπους κι εσήκωνε τρακόσιες οκάδες πράματα στη ράχη του. Δεν είναι 'δά μόνο έντα θελα πάρουνε, μονό εχαλούσανε και τα σπίθια γιατί αλλιώς δεν εχωρούσανε να περάσουνε απού τσι πόρτες για να μπούνε να τα γδύσουνε. Δεν εγυρεύανε τσ' αθρώπους για να τσι σκοτώσουνε γη να τσι φάνε, μα ότi νάχα δούνε κιανένα, του παιζανε μια παπουτσέ κι επετούσανέ ντωνε 100 μέτρα, σαν το τόπι, για να κάνουνε χάζι. Οι αθρώποι εκάνανε τασίματα στο' αγίους, επήγανε σ' ούλους τσι μάγους μα πράμα. Φόβος και τρόμος τσ' είχενε κυριεμένους.

Μια βολά ένα παλληκάρι εμάζωξενε τσι χωριανούς και λέει τωνε: «Ο κάθε Γίγαντας έχει δύναμη σα δέκα αθρώπους. Εμείς δεν έχομε ζωή μ' αυτούς τσι Γίγαντες. Αξίζει να θυσιαστούμε μερικοί για να μπορούνε να ζήσουνε οι άλλοι. Όντε θα ξαναφανεί κιανείς Γίγαντας θα παίξομε την καμπάνα και θα πέσομεν ούλοι απάνω ντου. Δέκα μπορεί ν' απαλέψει, σαράντα θα τον απαλέφουνε. Άνε σκοτώσει κι ένα και δυό, οι άλλοι θα τότε σκοτώσουνε κι αυτόνο. Μια δυο φορές θα τσι σκοτώσομε και δε θα μασε ξαναπειράξουνε.

Ετσά γίνηκε κιόλας. Πρώτη βολά που επήγε στο χωριό ντωνε Γίγαντας εχτυπήσανε την καμπάνα κι επέσαν απά-

νω του 40 - 50 νομάτοι και προλαβαίνουνε και τονε δένου-
νε χεροπόδαρα, κι ύστερα τσουροβολιστό τον επήγανε στη
θάλασσα, απού ήτονε κοντά και δένουνε ντου μια μεγάλη
πέτρα και τονε πνίξανε. Αυτός δεν εσχότωσε κιανένα. Μό-
νο ελάβωσενε 4. Όταν εξανάρθενε Γίγαντας το ίδιο πρά-
μα ξανακάμανε και δεν εξαναπάτησε Γίγαντας στον τόπο
ν-τωνε μπλιό. Το κοπέλι απού των έκαμε το καλό κουμά-
ντο το κάμανε αρχηγό ντωνε κι απού κεια κ' ύστερα εξήσα-
νε ούλοι καλά κι εμείς καλύτερα.

Δίδαγμα

Όταν έχουνε ομόνοια οι γι-αθρώποι και είνιαι ενω-
μένοι δε φοβούνται μούδε τσι γίγαντες.

Η ΚΑΚΗ ΝΕΡΑΓΔΑ

Ήτονε μια βολά μια κακή νεράγδα και κάθε βράδυ έπχαινε όπου επερίμενε πως θα περάσουνε αθρώποι και έκανέ τζι να τση μιλήσουνε κι όποιος τσ' εμίλειενε έχανε την ίδια ώρα την εμιλιάν-του. Μα είχενε πολλούς βουβαμένους και οι αθρώποι ήσανιε τρομοκρατημένοι μ' αυτήν την καταραμένη νεράγδα.

Μια βολά επήγανε σε μια καλή μάισσα και εξητήξανε τη βοήθειά τζη και λέει τωνε: «Ϊπά θα μου μπέφετε τον ομορφότερο νέο του χωριού κι εγώ θα τηνε κάμω αρνάκι φρόνιμο τη νεράγδα σας». Πάει το λοιπός ένας ντεληκανής απού είχενε του ήλιου τσ' ομορφιές και τ' ουρανού τα κάλλη και λέει τση μάισσας: «Ορμήνεφέ μου εδά είναι να κάνω». Δίδει του ένα μπουκαλάκι απού είχενε μέσα μαγεμένο νερό και δίδει του κι άλλον ένα με μαγικό λάδι και λέει του: «Αύριο μια ώρα απής βραδιάσει θα αλειφτείς το μπουκαλάκι το λάδι στα μούτρα σου και θα πάεις να κάτσεις από κάτω στον πλάτανο απού είναι στου ποταμού το δίστρατο. Μόλις έρθει η νεράγδα θα σ' ερωντευτεί και θα σου πει να πάτε στο σπήλιο τζη. Μη φοβηθείς και μη διαστάξεις να τσ' ακλουθήξεις. Μόλις πάτε στο σπήλιο τζη να τση πετάξεις το νερό απού έχει το μπουκαλάκι. Αυτή αμέσως θα γενεί άγαλμα. Δε θα μπορεί να κουνήσει μούδε το δαχτυλάκι τζη. Μόνο που θα μιλεί. Ετότες θα τση πεις να σου βρει τον τρόπο απού να ξαναβρούνε την εμιλιά ντωνε οι αθρώποι απού έχει βουβαμένους κι ότι να ξαναβρούνε αυτοί την εμιλιά ντωνε θα ξαναμπορέσει κι αυτή να ξανασαλέψει.

Ετσά απού είπεν η μάισσα εγινήκανε τα πράματα. Η νεράγδα μόλις είδε τα κάλλη του ντεληκανή του λέει: «Των άλλωνώ των επήρα την εμιλιάν-τωνε. Εσένα θα σε πάρω

ολόκληρο γιατί μ' αρέσεις. Μη φοβάσαι. Ούλα τα καλά θα σου τα κουβαλώ. Μια χαρά θα τα περνούμε».

Μόλις επήγανε στο σπήλιο τση νεράγδας τση πετά το παλληκάρι το μαγικό νερό και αμέσως εγίνηκεν ακίνητη και λέει τση: «Σα θέλω 'δά, θα σ' αφήσω άτουδα και να φύγω, μα ανε θέλεις να ξανασταθείς στα πόδια σου θα πρέπει να ξαναδώσεις την εμιλιά ντωνε των ανθρώπω απού τσι βούβανες».

Σ' ένα ασημένιο δοχείο είχενε ένα μαϊκό νερό η νεράγδα και λέει του ντεληκανή «Βάλε από κείνο το νερό σ' ένα μπουκάλι να το πάρεις να το πάεις να πλυθούνε όποιοι έχασανε την εμιλιά ντωνε και αμέσως θα τηνε βρούνε πά-λι».

Επήρε το νερό ο φίλος μας κι επήγε ντο κι ευρήκανε οι ανθρώποι την εμιλιά ντωνε κι απο κεί κ' ύστερα εζήσανε ού-λοι ευτυχισμένοι. Και η νεράγδα εξαναύρενε τα σωστά τζη μα δεν εξαναπειράξεν άνθρωπο.

Δίδαγμα

Πάντα θάρρος και ελπίδα χρειάζεται, μα κάθε πρό-βλημα έχει τη λύση ν-του.

ΓΛΩΣΣΑΡΙ

- αβιζιέρνω = παραγγέλλω επίμονα
αθιβολή = αναφορά πάνω σε άτομο ή κατάσταση
αλάι = δόση
αλλέτι = αλλού
ανατσουλώνω = βελτιώνομαι από υγεία ή και από οικονομικά
απαντέχω = ελπίζω
απής = μετά, άμα
αποκολώνω = προχωρώ και δε φαίνομαι, λόγω μορφολογίας του
εδάφους ή γιατί έστριψα τη γωνία του δρόμου
αργαδινή = βραδυνή
άρκαλος = ασβός
ατζίγκανος = τσιγγούνης, μα και γύφτος
αφορούμαι = υποψιάζομαι
αφουρκάζομαι = ακούω, μα και υπακούω
- βαρεμένη = έγκυος
βγανιά = σκάνταλο που δε στηρίζεται υποχρεωτικά σε πραγματι-
κότητες
βγορίζει = φαίνεται
βόλακας = μεγάλη πέτρα
βοσκισμένος = χορτάτος
βρούχος = παρατεταμένος θόρυβος
- γαργαλιστήρι = σκαντάλη του όπλου
γεράδια = υγεία, αρτημέλεια
γιαέρνω = επιστρέφω
γνωστός = ξυπνητός μα και γνώριμος
γροικώ = ακούω
- διαγουμίζω = δημιουργώ μεγάλη σύγχυση, μεγάλη ανακατωσούρα

δικά = φτάνει

δυσίλαβα = μεγάλες δυσκολίες

εδά= αυτή την ώρα

επά (ή επαγέ ή επαέ) = εδώ

ζαμπτιλίκι = ενταξία

ζεφβό = αριστερό

θέτω = ξαπλώνω

κακοπαθίζομαι = εκδηλώνω την ανησυχία μου για κάτι που έγινε και δεν έπρεπε να γίνει, ή για κάτι που έπρεπε να γίνει και δεν έγινε

καλλιμένο = προοδευτικό ιδιωτικό έργο, προκοπή

κετές = μετά

κι' απούς = μετά

κολάι = τέλος

κοπέλι = σερνικό παιδί

κοντομουριζω = διστάζω

κοπελιάρης = λεβέντης νεαρός

κουντούρι = τον κυνηγήσανε (τον πήρανε κουντούρι = τον κυνηγήσανε)

κωσταντούλι = είδος μικρής σαύρας

λιακόνι = είδος μικρής άλλης σαύρας, που αυτή δηλητηριάζει

μαδάρα = θερινός βοσκότοπος

μανάρα = τσεκούρι μεγάλο

μαθώς = πράγματι

μαξούλι = εισόδημα, προϊόν

μαρτί = οικόσιτο ζώο

μαστραχαλιάζω = καταπιέζω κάποιον, τον ταπεινώνω

ματζιαδούρα = εκεί που ταΐζουνε τα χοντρά ζώα

μεγαλοκουραδάρης = πλούσιος κτηνοτρόφος
μελιγκούνι = μυρμηγκί
μητάτο = τυφοκομείο στο βουνό, όχι σύγχρονο
μισερός = τραυματίας, σακάτης
μονιτάρου = τελείως
μουζουδοτσικάλο = τσικάλι με μουζούρες
μπάρεμου = τουλάχιστον
μπεγίρι = άλογο
μποσκάδα = ενέδρα
μπούκα = στόμα
μπροκάνω = προλαμβάνω

νιαγιαντώ = αντέχω
ντεληκανής = λεβέντης νεαρός
ντίμπις = τελείως
ντουσουμάνης = εχθρός

ξενομπάτης = ήλθε από ξένο τόπο, ο ξενόφερτος
ξεπιτηρώ = παρουσιάζομαι αναπάντεχα
ξετzaamπαδίζω = ξεγυμνώνω, κλέφτω

οζά = πρόβατα
ουλιά= δόση
όρθα = κότα
οψάργας = εχθές βράδυ

παγουριαίνω = βελτιώνομαι, καταπραΰνομαι
παρακατσεύω = κρυφακούω
πατούλια = ομάδα
πέι = προκαταβολή
πίζηλο = ευαίσθητο
Πρέβελης = πλούσιο μοναστήρι της Κρήτης

πλουμί = διακόσμηση
πρικιό = πικρό
ρέγομαι = αφέσκομαι
ρεμέδιο = λύση, εξυπηρέτηση
σαομάδι = σαμαδούρα
σερμαγιά = τα είδη που έχει για πούλημα το κατάστημα, το κεφάλαιο μαγαζιού
σιργουλεύω = καλοπιάνω
σκαπουλώ = ξεπερνάω
σκλώπα = κουκουβάγια
σκοπανε = δόση
σουχλί = λόγια που τα μεταφέρουνε κακοπροαίρετα
στερεύω = φυλάω

τζιφιτι = τρέξιμο
τοαρπαλίκι = κλοπιμαίο
τοελέκια = χειροπέδες
τοινέ = κλωτσιά

φραμέγιος = υπηρέτης

χαντώ = νομίζω
χάψι = φυλακή
χειμαδιό = χειμερινός βοσκότοπος
χοντροβουλιζω = υψώνω τη φωνή μου
χουι = συνήθειο
χουρχούδι = ραβδί
χυνοβολώ = ορμάω

ψυχοπονούμαι = συμπονάω

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Αντί προλόγου	5
Η γιαγιά λέει παραμύθια και χαϊδολογήματα	8
Ο Θεός έει την έγνοια τω γ-καλών ανθρώπω	10
Ο κατηγορούμενος	12
Ο απομονευτικός	14
Ο καλός μάγος και η βγανίστρα	16
Όπου σπείρεις κλεμμένα κουκιά φυτρώνουνε όφιδες	18
Ο άνθρωπος απού άλλασσενε φάτσες	20
Ο δράκος	22
Οι ψεύτικες λίρες	23
Ο βασιλιάς κι ο δράκος	25
Τα χρυσάφια του τζιγκούνη	26
Εκαήκανε τα λεφτάν-του κι εκαλυτέρεφεν η ζωή ν-του	27
Κακός γιος καλού πατέρα	29
Ετσουρίσα ν-τονε κι εσώσα ν-τονε	31
Στο δρόμο τ' απάντηξεν η καλή ν-του τύχη	33
Ο διακονιάρης και ο καλόγερος	35
Ο Χριστός διακονιάρης	37
Ο καλός και ο κακός γιος	39
Η γι-αρρώσια του βασιλιά	41
Ο διάλογος εμπήκενε αναμεσικώς	43
Ο ξορκισμένος τον έκαμε μπεκρή	45
Ο ξορκισμένος και οι τέσσερις φίλοι	47
Ο πολλά καλός και η πολλά κακή	49
Ο άνθρωπος απού εγίνηκε δελφίνι	51
Ο μεγαλονοικοκύρης απού εγίνηκε αγριμότρας	53
Ο καλός όφης	55
Ο αδικομπλεμένος	57
Το λιοντάρι, το ζαρκάδι και η τίγρης	59
Το μουλάρι, το βούι κι ο γάιδαρος	61

Η προδοσία του γαϊδάρου	63
Ο πολεμιστής απού εγίνηκε βασιλιάς	65
Η νεράγδα και το παλληκάρι.....	67
Ο βασιλιάς χοιροβοσκός	69
Ο μαγεμένος όφης.....	70
Το λαγουδάκι εκάτεχενε μαγικά	72
Ο αητός.....	74
Το καλό αντρόουνο	75
Ο άθρωπος απού εγίνηκενε κόρακας.....	76
Η κακή πατούλια	78
Ο άθρωπος απού εγίνηκεν όφης.....	80
Το αθρωπάκι απού εγίνηκε γεράκι	81
Το κακό αφεντικό	82
Η κακή γυναίκα απού εγίνηκε ζουρίδα	84
Η καταφερτζού	86
Τα δυο αδέρφια	88
Η αρχοντοπούλα απού δεν ήθελε να γεράσει	90
Ο ντεληκανής απού εγίνηκε παγώνι	92
Ο καλός άθρωπος.....	94
Το φτωχαδάκι απού εγίνηκε βασιλιάς	96
Δυο καλοί κι ένας κακός γειτόνοι	99
Ο ψυχοπονετικός	101
Η ομορφοκοπελιά απού εγίνηκε κατσοχοίρινα.....	103
Οι κακοί δε θέλουνε τσι καλούς.....	105
Ο σωτήρας μποντικός	107
Το πεντάρφανο	109
Το φτωχαδάκι τση χήρας.....	111
Ο νοικοκύρης απού εδιακονίστηκε	112
Το βοσκαρούδι.....	114
Ο ξορκισμένος.....	116
Οι Γίγαντες	118
Η κακή νεράγδα	120
Γλωσσάρι.....	122

«Ήτανε, λε, μια βολά μια γ-κακή μάισσα...»